T.C.
İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

İSTANBUL'DA YAŞAYAN GENÇ YETİŞKİNLERDE EBEVEYNLEŞME OLGUSUNUN ALGILANAN PARTNER DUYARLILIĞI, FLÖRT ŞİDDETİ VE İLİŞKİDE BAĞIMLILIK İLE İLİŞKİLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlayda TELLİ

İSTANBUL - 2026

T.C.
İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

İSTANBUL'DA YAŞAYAN GENÇ YETİŞKİNLERDE EBEVEYNLEŞME OLGUSUNUN ALGILANAN PARTNER DUYARLILIĞI, FLÖRT ŞİDDETİ VE İLİŞKİDE BAĞIMLILIK İLE İLİŞKİLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlayda TELLİ

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Levent KURT

İSTANBUL - 2026

KABUL VE ONAY

İlayda TELLİ tarafından hazırlanan "**İstanbul'da Yaşayan Genç Yetişkinlerde Ebeveynleşme Olgusunun Algılanan Partner Duyarlılığı, Flört Şiddeti Ve İlişkide Bağımlılık İle İlişkilerinin İncelenmesi**" adlı tez çalışmasının savunma tarihi 09.03.2026 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen jüri tarafından oy birliği ile İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	İmza
Danışman	
Dr. Öğr. Üyesi Levent KURT	.....
Üye	
Dr. Öğr. Üyesi Gülçin CİHANDİDE	.....
Üye	
Doç. Dr. Meltem ASLAN GÖRDESLİ	.....

İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 25.04.2025 tarih ve 2025/04 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

.....

Doç. Dr. Bülent DEMİR

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

İlayda TELLİ

09.03.2026

ÖN SÖZ

Ruh sağlığı alanında çalışmak ve bu alanda çalışmalar gerçekleştirmek çocukluk hayallerimden bir tanesiydi. Bu meslek benim için sadece bir kariyer değil; aynı zamanda bir tutku. İnsanların ruhlarına dokunmak, onların hikayelerine eşlik etmek, bana tarifsiz bir mutluluk veriyor. Bu yolculukta, insanlara destek olmak, onların iç dünyasını anlamak beni her geçen gün daha da güçlendiriyor ve bu mesleği icra etmekten duyduğum mutluluğa burada da değinmek istedim.

Bu çalışma, yalnızca akademik bir sürecin değil; aynı zamanda kişisel bir gelişim yolculuğunun da ürünü olmuştur. Bu yolculuk boyunca yanımda olan, beni destekleyen ve bu çalışmanın ortaya çıkmasında katkısı bulunan herkese en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez sürecimin her aşamasında bilgi birikimi, rehberliği ve anlayışıyla bana yol gösteren, kıymetli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Levent KURT'a; savunma sürecimi benim için kolaylaştıran, kıymetli önerilerini ve desteklerini sunan saygıdeğer Doç. Dr. Meltem ASLAN GÖRDESLİ ve Dr. Öğr. Üyesi Gülçin CİHANDİDE hocalarıma en derin saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunarım. Sabırlı yaklaşımları, yapıcı geri bildirimleri ve destekleri sayesinde bu çalışmayı tamamlamak benim için mümkün hale gelmiştir.

Hayatımın her anında bana güç veren, sevgisi, ilgisi ve desteğiyle varlığına her daim minnettar olduğum canım annem Reyhan TELLİ' ye, "Tezin bitmesine ne kadar kaldı?" sorularıyla beni düzenli aralıklarla motive eden kıymetli babam Yıldırım TELLİ' ye sonsuz teşekkür ederim. Ailemin bana olan inancı ve sabrı, bu sürecin en kıymetli dayanağıdır.

Koşulsuz desteğini hissettiğim, anlayışı ve sevgisiyle bana moral veren ve varlığıyla yüzümü güldüren erkek arkadaşım Ercan YILDIZ' a her zaman yanımda olduğu için çok teşekkür ederim. Varlığı, bu süreci daha anlamlı ve güçlü kıldı.

Son olarak, bu tezin tüm aşamalarında beni destekleyen sevgili arkadaşlarım, bana motivasyon aşıladığınız her an için çokça teşekkürler. Özellikle veri toplama konusunda yardımcı olan herkese teşekkürlerimi sunarım. Bahsi geçen değerli insanların desteğiyle, bu tez çalışmasını tamamlamış olmanın mutluluğu ve gururunu yaşıyorum.

İlayda TELLİ

09.03.2026

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR ..... **i**
TABLO LİSTESİ ..... **ii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **v**
ÖZET ..... **vi**
ABSTRACT ..... **vii**
GİRİŞ **1**
BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE **9**
1.1. Ebeveynleşme 9
1.1.1. Ebeveynleşme Türleri 10
1.1.2. Ebeveynleşme İle İlişkili Risk Faktörleri 12
1.1.3. Ebeveynleşme Kavramına Kuramsal Bakış 15
1.1.3.1. Aile Sistemleri Yaklaşımı 15
1.1.3.2. Bağlanma Kuramı 16
1.1.3.3. Psikodinamik Kuram 17
1.1.4. Ebeveynleşmenin Olumlu ve Olumsuz Etkileri 18
1.1.4.1. Ebeveynleşmenin Olumlu Etkileri 18
1.1.4.2. Ebeveynleşmenin Olumsuz Etkileri 19
1.1.5. Ebeveynleşme İle İlgili Yapılan Çalışmalar 20
1.2. Algılanan Partner Duyarlılığı 22
1.2.1. Algılanan Partner Duyarlılığı İle İlgili Yapılan Çalışmalar 27
1.3. Flört Şiddeti 29
1.3.1. Flört Şiddeti Türleri 31
1.3.1.1. Fiziksel Flört Şiddeti 31
1.3.1.2. Cinsel Flört Şiddeti 32
1.3.1.3. Duygusal/Psikolojik Flört Şiddeti 32
1.3.1.4. Ekonomik Flört Şiddeti 33
1.3.1.5. Dijital Flört Şiddeti 33
1.3.1.6. Israrlı Takip 34
1.3.2. Flört Şiddeti Kuramları 35
1.3.2.1. Sosyal Öğrenme Kuramı 35
1.3.2.2. Feminist Kuram 37
1.3.3. Flört Şiddetinin Nedenleri ve Sonuçları 38
1.3.4. Flört Şiddeti İle İlgili Yapılan Çalışmalar 41

1.4. İlişki Bağımlılığı 42
1.4.1. İlişki Bağımlılığı Olan Bireylerin Kişilik Özellikleri 45
1.4.2. İlişki Bağımlılığı Risk Faktörleri 47
1.4.3. İlişki Bağımlılığı İle İlgili Yapılan Çalışmalar 51
BÖLÜM 2: YÖNTEM 55
2.1. Araştırma Modeli 55
2.2. Araştırma Evreni ve Örneklemi 55
2.3. Veri Toplama Araçları 56
2.3.1. Bilgilendirilmiş Onam Formu 56
2.3.2. Kişisel Bilgi Formu 56
2.3.3. Ebeveynleşme Envanteri 57
2.3.4. Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeği 58
2.3.5. Flört Şiddeti Ölçeği 58
2.3.6. Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği 58
2.4. Verilerin Toplanması 59
2.5. Verilerin Analizi 59
BÖLÜM 3: BULGULAR 61
3.1. Ebeveynleşmenin Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular 61
3.2. Ebeveynleşme İle Diğer Değişkenler Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular 80
3.3. Algılanan Partner Duyarlılığının Ebeveynleşmeyi Yordamasına Yönelik Bulgular 81
3.4. Ebeveynleşme ve Romantik İlişkilerde Bağımlılığın Algılanan Partner Duyarlılığı ve Flört Şiddeti Değişkenlerini Yordamasına Yönelik Bulgular 82
BÖLÜM 4: TARTIŞMA 84
4.1. Ebeveynleşme Puanlarının Sosyodemografik Değişkenler Kapsamında Tartışılması 84
4.2. Ebeveynleşme'nin Alt Boyutları İle Algılanan Partner Duyarlılığı, Flört Şiddeti ve İlişki Bağımlılığı Değişkenleri Arasındaki İlişkilerin Tartışılması 91
4.3. Ebeveynleşme ve Romantik İlişkilerde Bağımlılık Değişkenlerinin, Algılanan Partner Duyarlılığı ve Flört Şiddeti Değişkenleri ile Arasındaki İlişkilerin Tartışılması 92
SONUÇ VE ÖNERİLER 94
KAYNAKÇA 99
EKLER 135
ÖZ GEÇMİŞ 143

KISALTMALAR

Akt.: Aktaran

APD: Algılanan Partner Duyarlılığı

APDÖ: Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeği

AY: Algılanan Yarar

EBAY: Ebeveynleşme Envanteri Algılanan Yarar Alt Ölçek Puanı

EBEOE: Ebeveynleşme Envanteri Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçek Puanı

EBKOE: Ebeveynleşme Envanteri Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçek Puanı

EE: Ebeveynleşme Envanteri

EOE: Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme

FŞÖ: Flört Şiddeti Ölçeği

KOE: Kardeş Odaklı Ebeveynleşme

RİBÖ: Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Örneklemin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılım Tablosu 61

Tablo 2: Katılımcıların Ebeveynleşme Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Yönelik Yapılan İlişkisiz Grup T Testi Bulguları.....62

Tablo 3 : Katılımcıların Ebeveynleşme Puanlarının Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Yönelik Yapılan İlişkisiz Grup T Testi Bulguları....63

Tablo 4 : Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Bekar Katılımcıların İlişki Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) 64

Tablo 5 : Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Bekar Katılımcıların İlişki Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) 64

Tablo 6 : Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Bekar Katılımcıların İlişki Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) 65

Tablo 7 : Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının İlişki Süresi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....65

Tablo 8 : Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının İlişki Süresi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....66

Tablo 9 : Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının İlişki Süresi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) 67

Tablo 10 : Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....67

Tablo 11 : Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....68

Tablo 12 : Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan LSD Testi Bulguları 68

Tablo 13 : Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) 69

Tablo 14 : Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan LSD Testi Bulguları 69

Tablo 15 : Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)..... 70

Tablo 16 : Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)..... 71

Tablo 17 : Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan LSD Testi Bulguları 72

Tablo 18 : Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) 72

Tablo 19 : Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan LSD Testi Bulguları 73

Tablo 20 : Katılımcıların Ebeveynleşme Puanlarının Anne-Baba Birliktelik Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Yönelik Yapılan İlişkisiz Grup T Testi Bulguları.... 74

Tablo 21 : Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Algılanan Sosyoekonomik Düzey Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) 75

Tablo 22 : Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Algılanan Sosyoekonomik Düzey Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) 75

Tablo 23 : Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Algılanan Sosyoekonomik Düzey Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)..... 76

Tablo 24 : Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Algılanan Sosyoekonomik Düzey Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Tamhane Testi Bulguları 76

Tablo 25 : Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Çocukluk Döneminde Yaşanılan Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) 77

Tablo 26 : Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Çocukluk Döneminde Yaşanılan Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) 78

Tablo 27 : Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Çocukluk Döneminde Yaşanılan Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) 78

Tablo 28 : Katılımcıların Ebeveynleşme Puanlarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Yönelik Yapılan İlişkisiz Grup T Testi Bulguları.... 79

Tablo 29 : Ebeveynleşme Envanteri Alt Ölçek Puanları ile Algılanan Partner Duyarlılığı Arasındaki İlişkileri Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Bulguları 80

Tablo 30 : Ebeveynleşme Envanteri Alt Ölçek Puanları ile Algılanan Flört Şiddeti Arasındaki İlişkileri Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Bulguları 80

Tablo 31 : Ebeveynleşme Envanteri Alt Ölçek Puanları ile Romantik İlişkilerde Bağımlılık Arasındaki İlişkileri Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Bulguları 81

Tablo 32 : Algılanan Partner Duyarlılığının Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarını Yordamasına ilişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi 81

Tablo 33 : Ebeveynleşme ve Romantik İlişkilerde Bağımlılığın Algılanan Partner Duyarlılığı Puanlarını Yordamasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi 82

Tablo 34 : Ebeveynleşme ve Romantik İlişkilerde Bağımlılığın Algılanan Flört Şiddeti Puanlarını Yordamasına ilişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi 83

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Yakınlık Süreci Modeli.....24
Şekil 2: Duyarlılık Modeli 26
Şekil 3: İlişki Bağımlılığında Bakım Verme ve Alma Döngüsü.....49

ÖZET

İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

İstanbul'da Yaşayan Genç Yetişkinlerde Ebeveynleşme Olgusunun Algılanan Partner Duyarlılığı, Flört Şiddeti ve İlişkide Bağımlılık İle İlişkilerinin İncelenmesi

İlayda TELLİ

Yüksek Lisans Tezi

Psikoloji / Klinik Psikoloji

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Levent KURT

Mart, 2026-143

Bu çalışmada İstanbul'da yaşayan genç yetişkinlerde ebeveynleşme olgusunun algılanan partner duyarlılığı, flört şiddeti ve ilişkide bağımlılık ile ilişkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bir diğer amacı ise sosyodemografik değişkenler olan cinsiyet, medeni durum, sosyoekonomik düzey, ilişki durumu, ilişki süresi, kardeş sayısı, doğum sırası, anne-babanın birliktelik durumları ve katılımcının çocukluğunun geçtiği yerleşim birimi için ebeveynleşme olgusunun farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesidir. Çalışmanın örneklemini İstanbul'da ikamet eden, 18-30 yaş arasında, romantik ilişkiye sahip olup var olan ilişkiyi en az 6 aydır sürdürmekte olan ve en az 1 kardeşe sahip olan bireyler oluşturmuştur. Araştırmaya 371 gönüllü katılmıştır. Dışlama kriterleri doğrultusunda araştırmaya 356 kişi dahil edilmiştir. Katılımcılar tarafından Ebeveynleşme Envanteri, Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeği, Flört Şiddeti Ölçeği, Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu doldurulmuştur. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler SPSS 25.0 istatistik programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde İlişkisiz Grup T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Pearson Korelasyon Analizi ve Basit Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, ebeveynleşmenin bazı alt boyutlarının demografik değişkenlere göre anlamlı biçimde farklılaştığını göstermektedir. Kadınlar, kardeş sayısı çok olan ve kardeşlerinden yaşça daha büyük olan katılımcılar kardeş odaklı ebeveynleşmede, evli bireyler, ebeveynleri birlikte yaşayanlar ile sosyoekonomik ve eğitim düzeyi daha yüksek olanlar ise algılanan yarar boyutunda daha yüksek puanlar almıştır. Ebeveynleşme ile flört şiddeti ve ilişki bağımlılığı arasında doğrudan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Buna karşılık, ebeveynleşmenin algılanan yarar alt boyutu ile algılanan partner duyarlılığı arasında pozitif bir ilişki saptanmış ve algılanan partner duyarlılığının algılanan yararı anlamlı düzeyde %1 oranında yordadığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgular literatür çerçevesinde tartışılmış ve gelecek araştırmalar için çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ebeveynleşme, Algılanan Partner Duyarlılığı, Flört Şiddeti, İlişkide Bağımlılık.

ABSTRACT

Istanbul Kent University Institute of Graduate Studies

Examining the Relationships Between Parentification Phenomenon and Perceived Partner Sensitivity, Dating Violence, and Relationship Dependency among Young Adults Living in Istanbul

İlayda TELLİ

Master Thesis

Department of Psychology / Division of Clinical Psychology

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Levent KURT

March, 2026-143

This study aimed to examine the relationships between parenting phenomena in young adults living in Istanbul and perceived partner sensitivity, dating violence, and relationship dependency. Another objective of the research was to investigate whether parenting phenomena differed based on sociodemographic variables such as gender, marital status, socioeconomic level, relationship status, relationship duration, number of siblings, birth order, parental marital status, and the place of residence where the participant spent their childhood. The sample consisted of individuals residing in Istanbul, aged 18-30, in a romantic relationship that had lasted at least 6 months, and having at least one sibling. 371 volunteers participated in the study. Based on exclusion criteria, 356 individuals were included. Participants completed the Parenting Inventory, the Perceived Partner Sensitivity Scale, the Dating Violence Scale, the Relationship Dependency Scale, and a Personal Information Form prepared by the researcher. A correlational survey model was used in the study. Data obtained from the participants were analyzed using the SPSS 25.0 statistical program. Independent Samples T-Test, One-Way Analysis of Variance (ANOVA), Pearson Correlation Analysis, and Simple Linear Regression Analysis were used in the analysis of the data. The research results show that some sub-dimensions of parenting differ significantly according to demographic variables. Women, participants with many siblings, and older siblings scored higher in sibling-focused parenting, while married individuals, those whose parents are together, and those with higher socioeconomic and educational levels scored higher in the perceived benefit dimension. No direct significant relationship was found between parenting and dating violence or relationship dependency. In contrast, a positive relationship was found between the perceived benefit sub-dimension of parenting and perceived partner sensitivity, and it was determined that perceived partner sensitivity significantly predicted perceived benefit by 1%. The findings were discussed within the framework of the literature, and various suggestions for future research were presented.

Keywords: Parentification, Perceived Partner Sensitivity, Dating Violence, Relationship Addiction.

GİRİŞ

Aile, bireyin gelişiminin temelini oluşturan en önemli yapıdır. Minuchin (1988), aileyi sürekli etkileşim içinde olan ve birbirini etkileyen birimlerin oluşturduğu karmaşık bir sistem olarak tanımlar. Aile sisteminin işleyişi, özellikle çocukluk döneminde ebeveynlerin sergilediği tutum ve davranışlar üzerinden şekillenir. Bu tutumlar; bireyin psikososyal, duygusal ve bilişsel gelişiminde kalıcı etkiler bırakabilir. Bir bebeğin doğumundan itibaren aile ortamından etkilendiği ve bu etkilerin gelecek yaşamında kuracağı ilişkileri biçimlendirdiği bilinmektedir (Geçtan, 2016).

Ebeveynler ya da bakım veren bireyler, çocukların sağlıklı bir benlik ve özdeğer algısı, güven duygusu, etkili iletişim becerileri ve yaşam becerileri geliştirmelerine yardımcı olmak için destekleyici ve güvenli bir aile ortamını sağlamakla yükümlüdür. Aile sisteminde her bireyin gelişimsel dönemi ve aile içindeki konumu göz önüne alındığında, bu tür aile yapılarında uygun rolleri ve davranışları sergilemesi ve buna paralel olarak sorumluluklar üstlenmesi beklenmektedir (Minuchin, 1974). Çocukların da aile sisteminde sorumluluklar alırken, spontane davranma, oyun oynama, yetişkinlerin sorumluluklarını üstlenmeden yaşama ve hata yapma gibi haklarının da yetişkinler tarafından gözetilmesi ve çocuğun çocukluğunu yaşamasına engel olmaması önerilmektedir (Forward ve Buck, 2011).

Sağlıklı bir sürecin parçası olmakla birlikte rollerin, görevlerin ve sorumlulukların zamanla değişmesi fizyolojik ve psikolojik gelişimi destekler niteliktedir. Değişen rol ve sorumlulukların bireyin gelişim evrelerine uygunluğu birey için işlevsel bir etkiye sahipken, gelişim evreleri ile çelişen görev ve sorumluluklar birer risk faktörü olma potansiyeline sahiptir (Hooper, 2007a). Risk faktörlerine örnek olarak çocuk ile ebeveyn arasında rollerin tersine dönmesi ya da bir diğer deyişle ebeveynleşme (parentification) yaşantısı gözlemlenebilir. Çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygun olmayan duygusal ya da araçsal sorumluluklar üstlenmesi ve ebeveynlerin kendi ihtiyaçlarının ve beklentilerinin çocuk tarafından karşılanmasının beklenmesiyle birlikte ebeveyn-çocuk ilişkisinde gelişen yapısal rol bozulması ebeveynleşme olarak tanımlanmaktadır (Boszormenyi Nagy ve Spark, 1973; Chase, 1999). Başka bir deyişle çocuklar bakım veren yetişkinlere ait olan sorumlulukları üstlenmekle birlikte bu görevleri yerine getirmektedirler (Hooper, 2007b). Yapılan araştırmaların bir kısmı erken dönem yaşantılarında ebeveynleşmeye dair deneyimlerinin olduğunu bildiren bireylerin bu yaşantıların dönem dönem olumlu psikolojik neticelerle ilişkisi olduğunu ortaya koysa da

(Boumans ve Dorant, 2018) araştırmaların çoğu ebeveynleşme olgusunun bireyin ilerleyen yaşamındaki psikopatolojiler ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Hooper vd., 2011). Birçok çalışmanın sonucunda da çocukluk döneminde görülen ebeveynleşme deneyimlerinin ergen ve yetişkin bireylerde depresyon, anksiyete, kişilik ve yeme bozuklukları (Arellano vd., 2018; Hooper vd., 2011), saldırganlık davranışları (Van Loon vd., 2017) ve madde kullanımı gibi bazı psikopatolojilerle olan bağlantısı istikrarlı şekilde görülmektedir. Bu sonuçlar ışığında ebeveynleşme olgusunun, yaşamın ilerleyen dönemlerinde sağlıklı ve güvene dayalı ilişkiler geliştirmesini etkileyecek psikososyal sonuçlar doğurması mümkündür.

Ebeveynlere ait olan sorumlulukları benimsemek ve onları yerine getirmek zorunda kalan genç yetişkinlerin bu yaşantılarının, yalnızca gelişim aşamalarını değil, sürdürmekte oldukları romantik ilişkilerini de derinden etkilediği gözlemlenmektedir. Madden ve Shaffer (2016) tarafından yapılan bir araştırmada, bireyin çocukluk dönemine ilişkin ebeveynleşme hikayelerinin, partneriyle etkileşimindeki iletişim becerilerini olumsuz etkilediği ve bireyin etkili iletişim kalıplarını sürdürmede zorluk yaşadığı ifade edilmiştir. Aynı zamanda bu türdeki çocukluk çağı yaşantılarının ilişkide sevgi ve ilgi gibi duygusal yakınlığa dair güvensizliği ve flört şiddeti ihtimalini arttırdığı ve ilişki doyumunu olumsuz etkilediği raporlanmıştır (Baggett vd., 2015; Zencir, 2021). Ebeveynleşme süreci, alışılagelmiş ebeveyn-çocuk rollerinin normatif sınırlarının bozulması sonucunda bireyin ilişki dinamiklerindeki bütünlüğün zedelenmesine sebebiyet verebilir. Ayrıca romantik ilişkilerde partnerler arası güven düzeyini olumsuz etkileyerek işlevsel ve sağlıklı iletişim becerilerinin yapılandırılmasını zorlaştırabilir (Madden ve Shaffer, 2016). Bu konudaki araştırmalar, çocuklukta görülen ebeveynleşmenin yetişkinlikte gelişen romantik ilişkiler üzerindeki belirleyici rolünü ele almaktadır. Bu doğrultuda; algılanan partner duyarlılığı, flört şiddeti ve romantik ilişkilerde bağımlılık gibi romantik ilişki dinamikleri, ebeveynleşme yaşantısının ortaya çıkardığı psikolojik ve ilişkisel sonuçları açıklamada kritik bir rol oynamaktadır.

Kişilerarası ilişkiler bağlamında algılanan partner duyarlılığı (APD); bağlanma, ilişki doyumu ve yakınlık gibi değişkenlerle etkileşim içinde olmakla birlikte, bu süreçlerin kuramsal zeminini oluşturan temel bir yapı olarak değerlendirilmektedir. Algılanan partner duyarlılığı, partnerlerin karşılıklı olarak birbirlerinin kişisel amaçlarına, eğilimlerine, değerlerine; duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarına yönelik duyarlı davranmaya ilişkin bireysel algıyı ifade etmektedir (Reis vd., 2004). Bireylerin, ilişkilerinde birbirlerini ne ölçüde empatik, anlayışlı ve destekleyici biri olarak algıladığını ifade eder. Bireyin söz konusu algısı, çocukluğundaki bakım

deneyimleriyle belirgin ölçüde şekillenmekte olup bağlanma stilleri ile de doğrudan ilişkilidir (Mikulincer ve Shaver, 2007). Güvenli bağlanma örüntüsüne sahip bireyler partnerlerini daha duyarlı olarak algılama eğilimi göstermekteyken, ebeveynleşme deneyimi ise bu algının olumsuz biçimde şekillenmesine neden olabilmektedir (Mikulincer ve Shaver, 2007).

Flört şiddeti, bireyler arası romantik ilişkilerde görülebilen psikolojik, fiziksel, cinsel ve dijital şiddet eylemlerini içeren, bir partnerden diğerine veya karşılıklı olarak zarar veren davranışlara karşılık gelen çok boyutlu bir olgudur (Cornelius ve Resseguie, 2007). Ebeveynleşme deneyimine sahip bireylerin sınır belirleme konusunda yaşadığı güçlükler ve benlik algılarındaki zedelenmeler, onları şiddet içeren ilişki dinamiklerine daha yatkın hale getirebilmektedir. Bununla bağlantılı olarak; romantik ilişkide bağımlılık, bireyin partnerine yüksek düzeyde bağlılık geliştirmesi, ilişkinin sona erme olasılığı karşısında yoğun kaygı hissetmesi ve kendi varoluşunu ilişkinin devamlılığına dayandırması şeklinde ele alınmaktadır (Bornstein, 1992). Bu durum bireyin çocukluk veya ergenlik döneminde sorumluluk üstlenme eğiliminin yüksek olmasına bağlı olarak gelişebilen ve kişisel gereksinimlerini geri planda tutma eğilimiyle açıklanabilir.

Günümüzde bireylerin kişilerarası ilişkilerde rol karmaşası yaşadığı ve ilişkileri sağlıklı bir biçimde sürdürmekte zorlandığı gözlemlenmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında etkili olan etmenler çeşitlilik gösterse de erken dönemde benimsenen ebeveynleşme örüntülerinin bu süreçte kritik bir rol oynadığı kabul edilmektedir. Özellikle romantik ilişkilerde ortaya çıkan algılanan partner duyarlılığı, flört şiddeti ve ilişkide bağımlılık gibi değişkenlerin, bireyin erken dönem aile içi deneyimlerinden etkilenerek şekillendiği öngörülmektedir. Bireyin erken dönemde deneyimlediği ebeveynleşme, genç yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerini biçimlendirmektedir (Madden ve Shaffer, 2016). Ayrıca bireylerin ilişki dinamiklerinde partnerini algılayış biçimi, ilişkideki kişisel sınırları belirleme becerisi ve ilişkiyi sürdürme şekli, çocuklukta edinilen aile içi rol deneyimlerinin bir çıktısı olarak ele alınabilir. Bu bağlamda, ebeveynleşme olgusunun yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilere etkisinin çok boyutlu olarak ele alınması, ilişkilerdeki rol çatışmalarını ve bağlanma örüntülerini anlamada önemli bir katkı sağlayabilir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı; İstanbul'da yaşayan genç yetişkinlerde ebeveynleşme olgusunun algılanan partner duyarlılığı, flört şiddeti ve ilişkide bağımlılık değişkenleri ile aralarındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bununla birlikte demografik özelliklerin (yaş, cinsiyet, eğitim durumu vb.) ebeveynleşme düzeyinin üzerindeki etkisinin araştırılması da çalışmanın alt amacıdır.

Bu çalışmada, ebeveynleşme ile algılanan partner duyarlılığı, flört şiddeti ve ilişkide bağımlılık arasındaki ilişkilerin incelenerek hem teorik hem de uygulamalı psikoloji literatürüne katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Elde edilecek bulgular, çocukluk dönemi aile deneyimlerinin genç yetişkinlik dönemindeki ilişki örüntülerini nasıl etkileyebileceğine dair daha derin bir anlayış sunabilir ve aynı zamanda ilişki terapileri, bireysel danışmanlık süreçleri ve psikoeğitim programlarının yapılandırılmasına katkı sunabilir. Bu çalışma, ebeveynlerin ve bakım verenlerin çocuklardan beklentilerini daha sağlıklı biçimde düzenleyebilmeleri için ebeveynleşme olgusunun uzun vadedeki etkileri hakkında bilgi sağlamayı hedeflemektedir. Ayrıca psikoterapistlerin çift ve aile terapisine başvuran danışanların ebeveynleşme kökenli sorunlarına dair bilgi düzeylerine katkı sağlayarak, uygun formülasyon ve kavramsallaştırma yapabilmelerine katkı sağlanması hedeflenmektir. Bireyler için ise romantik ilişkilerindeki davranışlarının kök nedenlerini anlamlandırma ve ilişki örüntülerini daha sağlıklı bir zeminde değerlendirebilmeleri için yol gösterici olmayı hedeflemektedir.

Araştırmanın Hipotezleri

H1: Bireylerin ebeveynleşme düzeyleri cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H2: Medeni duruma göre bireylerin ebeveynleşme düzeyleri anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H3: İlişki durumuna göre bireylerin ebeveynleşme düzeyleri anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H4: İlişki süresine göre bireylerin ebeveynleşme düzeyleri anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H5: Kardeş sayısına göre bireylerin ebeveynleşme düzeyleri anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H6: Doğum sırasına göre bireylerin ebeveynleşme düzeyleri anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H7: Ebeveynlerin birliktelik durumlarına göre bireylerin ebeveynleşme düzeyleri anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H8: Sosyoekonomik düzeye göre bireylerin ebeveynleşme düzeyleri anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H9: Çocukluğun geçtiği yerleşim yerine göre bireylerin ebeveynleşme düzeyleri anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H10: Eğitim durumuna göre bireylerin ebeveynleşme düzeyleri anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H11: Ebeveynleşme değişkeni algılanan partner duyarlılığı değişkenini anlamlı düzeyde yordamaktadır.

H12: Ebeveynleşme değişkeni flört şiddeti değişkenini anlamlı düzeyde yordamaktadır.

H13: Ebeveynleşme değişkeni romantik ilişkilerde bağımlılık değişkenini anlamlı düzeyde yordamaktadır.

H14: Algılanan partner duyarlılığı değişkeni ebeveynleşmeyi anlamlı düzeyde yordamaktadır.

H15: Ebeveynleşme ve romantik ilişkilerde bağımlılık değişkenleri, algılanan partner duyarlılığı değişkenini anlamlı düzeyde yordamaktadır.

H16: Ebeveynleşme ve romantik ilişkilerde bağımlılık değişkenleri, flört şiddet değişkenini anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Araştırmanın Soruları

1. İstanbul'da yaşayan genç yetişkinlerin ebeveynleşme düzeyleri;

a) cinsiyete
b) medeni duruma
c) ilişki durumuna
d) ilişki süresine
e) kardeş sayısına
f) doğum sırasına
g) anne-baba birliktelik durumuna
h) eğitim durumuna
i) çocukluğun geçtiği yerleşim birimine
j) sosyoekonomik düzeyine göre farklılaşmakta mıdır ?

2. İstanbul'da yaşayan genç yetişkinlerde ebeveynleşme ile algılanan partner duyarlılığı arasında ilişki var mıdır ?
3. İstanbul'da yaşayan genç yetişkinlerde ebeveynleşme ile flört şiddeti arasında ilişki var mıdır ?
4. İstanbul'da yaşayan genç yetişkinlerde ebeveynleşme ile romantik ilişkilerde bağımlılık arasında ilişki var mıdır ?
5. İstanbul'da yaşayan genç yetişkinlerde algılanan partner duyarlılığı değişkeni ebeveynleşme düzeyini ne ölçüde yordamaktadır ?
6. İstanbul'da yaşayan genç yetişkinlerde ebeveynleşme düzeyi ve romantik ilişkilerdeki bağımlılık düzeyi değişkenleri, algılanan partner duyarlılığı değişkenini ne ölçüde yordamaktadır?
7. İstanbul'da yaşayan genç yetişkinlerde ebeveynleşme düzeyi ve romantik ilişkilerdeki bağımlılık düzeyi değişkenleri, flört şiddeti değişkenini ne ölçüde yordamaktadır?

Araştırmanın Önemi

Romantik ilişkilerde ortaya çıkan çatışmalar, bireylerin psikolojik iyi oluşlarının yanı sıra toplumsal bağlamda ilişki kalitesini ve aile yapısını da şekillendiren kritik bir faktör olarak ele alınmaktadır (Karahan ve Sardoğan, 2004). Son yıllarda yapılan çalışmalar, bireylerin erken dönem yaşantılarında aile içerisindeki rollerinin, özellikle de ebeveynleşmenin, bireyin gelecek yaşantısında kuracağı romantik ilişkiler üzerinde kritik sonuçlar doğurduğunu ortaya koymaktadır (Chase, 1999; Hooper vd., 2011). Bu doğrultuda, ebeveynleşme deneyiminin bireyin partneriyle geliştirdiği yakınlık, duyarlılık ve sınır koyma süreçleri üzerinde etkili olabileceği ileri sürülmektedir. Özellikle algılanan partner duyarlılığı, flört şiddeti ve ilişkide bağımlılık gibi ilişkisel değişkenlerin, erken dönemde kazanılan rol kalıplarıyla ilişkili olarak şekillendiği öngörülmektedir. Ancak, ebeveynleşme değişkeninin romantik ilişkilerde algılanan partner duyarlılığı, flört şiddeti ve romantik ilişkilerde bağımlılık gibi dinamiklerle olan ilişkisini birlikte ele alan bütüncül çalışmalar literatürde sınırlı sayıdadır. Bu araştırma, söz konusu boşluğu doldurmayı hedefleyerek bireylerin ilişkisel problemlerinin kökenlerini daha derinlemesine kavramayı mümkün kılacak yeni veriler sunmayı hedeflemektedir. Ayrıca, elde edilecek bulgular, bireysel danışmanlık, çift terapisi ve psikoeğitim uygulamalarında müdahale programlarının yapılandırılmasına katkı sağlayabilir. Bu yönüyle çalışma hem kuramsal hem de uygulamalı psikoloji alanına özgün bir katkı sunma potansiyeline sahiptir.

Araştırmanın Varsayımları

- Katılımcılara çevrimiçi ortamdaki duyurular yoluyla ulaşıldığı için, katılımcı profiline uygun, romantik ilişkisi olan, İstanbul'da yaşayan, okuma-yazma yeterliliği olan ve yetişkin bireylerin katıldığı varsayılmaktadır.
- Verilerin Google Forms aracılığıyla elde edilmesinin, katılımcıların ölçeklere daha samimi ve kesin cevaplar vermesine yardımcı olacağı ve elde edilecek bilgilerin güvenilir olacağı varsayılmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırma çevrimiçi anket sistemi ile gönüllü olarak katılan, İstanbul'da ikamet eden, 18-30 yaş aralığında bulunan, en az bir kardeşe sahip olan, romantik ilişkisini en az altı aydır sürdüren evli ya da bekar kadın ve erkek katılımcılar ile sınırlı tutulmuştur.
- Elde edilen veriler araştırmacının oluşturduğu Kişisel Bilgi Formu, Ebeveynleşme Envanteri, Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeği, Flört Şiddeti Ölçeği ve Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği'nde bulunan soruların ölçtüğü niteliklerle ve katılımcıların bu sorulara verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.
- Araştırma değişkenlerinden biri olan flört şiddeti olgusunun kültürel faktörlerden etkilenebileceği ve katılımcılar arasında şiddetin normalleştirilmesine bağlı olarak sorulara verilen cevapların bu durumdan etkilenebileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte flört şiddeti mağduru olduğunun farkında olmayan/düşünmeyen kişilerin bulunması, flört ilişkilerine yönelik daha olumlu bir bakış açısına sahip olmasına ve soruların bu şekilde yanıtlanmasına neden olmuş olabilir.
- Katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu sunulmasına rağmen, yaşanılan şiddet mağduriyetine yönelik gizlilik konusunda güvensizlik yaşayıp sorulara yanıltıcı cevaplar verilmiş olabilir.

Tanımlar ve Kavramlar

Ebeveynleşme: Çocuğun ebeveynine ait olan, kendi gelişim düzeyine uygun olmayan rol ve sorumluluklar üstlenmesi ''ebeveynleşme'' olarak tanımlanmıştır (Boszormenyi Nagy ve Spark, 1973).

Algılanan Partner Duyarlılığı: Bireylerin partnerleri tarafından anlaşılmalarına, onaylanmalarına, değer verilmelerine ve ilgi görmelerine dair algıları algılanan partner duyarlılığı olarak tanımlanmıştır (Reis, Clark ve Holmes, 2004).

Flört Şiddeti: Flört süreci boyunca, çiftlerin en az bir üyesinin diğerine fiziksel, cinsel, duygusal/psikolojik şiddet ve ısrarlı takip gibi şiddet davranışlarından biri veya birkaçı ile otorite ve kontrol sahibi olmaya çalışmasıdır (Aslan, Bulut ve Arslantaş, 2020).

İlişki Bağımlılığı: Romantik ilişkilerin, bireyin günlük aktivitelerinin ve duygulanımının işlevini bozacak düzeyde olumsuz sonuçlara yol açmasına rağmen tekrarlanması ve sonlandırılmaması durumu ilişki bağımlılığı olarak ifade edilmektedir (Sussman, 2010).

BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırma konusunu oluşturan ebeveynleşme, flört şiddeti, algılanan partner duyarlılığı ve ilişkilerde bağımlılık gibi temel kavramlara yönelik açıklamalar ve araştırmalar kuramsal bir çerçevede detaylı bir şekilde incelenerek ele alınacaktır.

1.1. Ebeveynleşme

Toplumsal sistemin yapı taşlarından biri olan aile, aralarında duygusal bağlar bulunan ve genellikle aynı çatı altında yaşayan bireylerden oluşmaktadır. Bireylerin en temel ihtiyaçlarının giderildiği bir yapı olmakla birlikte, aile; bireylerin aralarındaki duygusal bağların pekiştiği ve her bireye özgü sorumlulukların aktarıldığı bir birimdir. Bu doğrultuda ebeveynler, çocuklarının gelişim evrelerinin her bir basamağında önemli rol ve sorumluluklara sahiptirler. Anne ve babalar, çocuklarının en temel ihtiyaçlarını gidermek, güvenliğini sağlamak ve gelişimlerini desteklemekle yükümlü olan temel aktörlerdir. Bazı koşullarda ebeveynlerin yükümlü oldukları sorumlulukları yerine getirmemesi ile birlikte ebeveyn ve çocuk ilişkilerinde rollerin değiştiği bir süreç ortaya çıkmaktadır (Apak, 2022). Rol değişmesi durumunda ebeveyn, giderilmeyen gereksinimlerini önceliklendirerek çocuğun ihtiyaçlarına yeterli ve gerekli yanıtı verememektedir (Bavolek, 1989; Sroufe vd., 1985). Böyle bir aile ortamında çocuk gereksinimlerini yok sayarak ebeveynlerinin ihtiyaçlarını gidermek amacıyla fizyolojik ve psikolojik gelişimi ile çelişen bir davranış modeli geliştirmektedir ya da kendisini bu tarz bir ilişkinin içinde bulmaktadır (Holden, 2011). Ebeveynlerin görev ve sorumluluklarını yerine getirememesi ve kişisel ihtiyaçlarının giderilmesini çocuğundan beklemesi halinde ebeveynleştirme gerçekleşmektedir (Zencir ve Haskan Avcı, 2019).

Melitta Schmideberg (1948), anne ve babaların çocuklarına ebeveyn rolleri yüklemelerine sebebiyet veren duygusal yoksunluk kavramını ortaya koymuştur. Minuchin ve arkadaşları (1967), ebeveynlerin çocuklarının gelişimsel kapasitesinin ötesinde ve kimi zaman da kendilerine ait olan sorumlulukları çocuklarına verme eğilimlerini vurgulayarak "ebeveyn çocuk" kavramını literatüre dahil etmişlerdir. Bozsormenyi Nagy ve Spark (1973), çocuğun aile içinde ebeveyni ile sağlıksız bir rol değişimine maruz kalması sonucunda ebeveyn sorumluluklarını üstlenmesi ve ebeveynlerin çocuktan anne-baba rolünde davranmasını beklemesi "ebeveynleşme" (parentification) kavramı çerçevesinde açıklamıştır. Aynı zamanda Boszormenyi Nagy ve Spark (1973) aile dinamiklerinde sağlıksız sınırların ebeveynleşmeye neden olabileceğinin altını çizmiştir. Aynı çatı altında yaşayan bireyler arasındaki görev ve

sorumlulukların paylaşımına dair belirgin sınırlar çocukların fiziksel ve duygusal gereksinimlerinin giderilmesine destek olurken, belirsiz sınırlar çocuklara gelişim düzeylerini aşan sorumluluklar yüklenmesine neden olabilmektedir. Yaşına ve gelişim dönemine ters düşen rolleri üstlenen çocuk, psikolojik sınırlarının zorlanmasıyla karşı karşıya kalmaktadır (Kerig, 2005).

Ebeveynleşmiş çocuklar, anne ve babalarının gereksinimlerini gidermek amacıyla kendi temel ihtiyaçlarından ödünler vererek özerklik, güven ve benlik gelişimlerini tehlikeye atabilmektedirler (Chase, 1999; Goldner vd., 2016; Jurkovic vd., 1991). Bununla birlikte ebeveynleşme yaşantısı, bireyin gelişimsel süreçlerinde kazanımlarından yoksun kalmasına ve yetişkinlikte ilişkisel problemler yaşamasına zemin hazırlayabilmektedir (Borchet vd., 2021; Engelhardt, 2012).

1.1.1. Ebeveynleşme Türleri

Ebeveynleşen çocuk, ebeveynlerinin üstlenmesi gereken sorumlulukları devralarak; fiziksel bakım sağlama, duygusal destek verme ve aile içi uyumu tesis etme gibi işlevleri yerine getiren, bu doğrultuda ebeveynlerini koruyan ve destekleyen kişi konumundadır (Arıkan Çolak, 2019). Çocuk tarafından giderilmeye çalışılan bu ihtiyaçlar anne ve babaların fiziksel, duygusal, maddi ve manevi ihtiyaç alanlarını kapsamaktadır (Burnett vd., 2006).

Literatürde ebeveynleşme kavramının araştırmacılar tarafından duygusal ebeveynleşme (emotional/expressive) ve araçsal ebeveynleşme (instrumental) olarak iki alt boyut çerçevesinde tanımlandığı görülmektedir. Bu sınıflandırma, çocuğun aile içerisindeki rol ve sorumluluklarının niteliğine dayanmaktadır (Champion vd., 2009; Hooper, 2007b, 2008).

Duygusal ebeveynleşme, çocuğun öncelikle anne ve babasının sonrasında ise diğer aile üyelerinin duygusal içerikli gereksinimlerini gidermeye odaklandığı bir ebeveynleşme türüdür (Hooper, 2007a). Çocuklar kendilerinden bağımsız konularda dahi ebeveynlerinin duygu durum süreçlerinde yaşadıkları zorluklarla meşgul olmakta, bu zorlukları özümseyerek ebeveynlerine ortak olmaktadırlar (Champion vd., 2009). Ebeveynler bu noktada çocuklarını bir fırsat olarak görmekle birlikte, onların ihtiyaçlarını görmeksizin kendi dünyasındaki çelişkileri çocukla paylaşmakta ve onun desteğiyle gidermektedir. Çocuk, aile bireylerine karşı koruyucu ve destekleyici bir yaklaşımla, üyeler arasında yaşanan çatışmaların çözümünde aracılık rolü üstlenmektedir (Jurkovic, 1997).

Araçsal (enstrümantal) ebeveynleşme, ev içi işlevlerin yerine getirilmesi (örneğin alışveriş, yemek, temizlik yapma) ile birlikte ebeveynin ve kardeşlerin bakımından sorumlu olma, aile bütçesine ekonomik katkı sağlama gibi sorumlulukları da kapsamaktadır. Çocuğun aldığı sorumluluklarla beraber ortaya koymuş olduğu çaba aile üyeleri tarafından desteklendiğinde ve takdir edildiğinde, aynı zamanda çocuğa verilen rol ve görevlerin gelişim evreleri ile orantılı olduğu durumlarda araçsal ebeveynleşme çocuk için daha az zarar verici etkiye sahiptir (Aldridge, 2006; Hooper, 2007b).

Yapılan araştırmalara göre her iki ebeveynleşme türünün de yukarıda belirtildiği gibi bazı durumlar haricinde iletişimi olumsuz şekillerde etkilediği görülmüştür (Dariotis vd., 2023). Bu koşullar, çocuğun gelişimi açısından riskli bir sürecin temelini hazırlamaktadır. Çünkü aile üyelerine karşı yerine getirdiği sorumluluklar sebebiyle kendi gereksinimlerini göz ardı ederek bastıran çocuk bunu normali haline getirip alışarak benliğine, ilgi ve meraklarına karşı yabancılaşarak kendi ihtiyaçlarına yönelik farkındalığını kaybetmektedir. Çocuğun bireysel ihtiyaçlarını geri planda bırakması, yetişkinlikte kuracağı bağlanma ilişkilerinde olumsuz etkiler yaratabilecek düzeyde kritik bir etkiye sahiptir (Hooper, 2007a).

Jurkovic (1997)'e göre ebeveynleşme, yapıcı ve yıkıcı olmak üzere işlevsellik düzeylerine dayanarak 2 kategoride ele alınmıştır. Yıkıcı ebeveynleşme işlevsel olmayan rolleri temsil ederken, işlevsel ve uyumsal roller yapıcı ebeveynleşme başlığı altında yer almaktadır. Yıkıcı ebeveynleşme, rol değişimi sonucunda çocuğun ebeveyni yerine geçerek yaşının üstünde sorumlulukların yüklenmesiyle bakım veren kişi konumuna getirildiği ve anne-babası tarafından istenmeyen muamelelere maruz bırakıldığı ebeveynleşme türüdür (Jurkovic, 1997). Çocuğa verilen rol ve sorumlulukların çocuğun gelişim düzeyini aştığı gerekçesi öz yeterlilik algılarının zedelenmesine ve yetersiz hissetmesine yol açmaktadır. Ebeveynleşmiş çocuk kendisine yüklenen rolleri zamanla özümseyerek kendi benliğinin bir uzantısı olarak algılamaktadır (Hooper, 2012). Çocuk işlevsel ebeveynleşme bağlamında da yıkıcı ebeveynleşmede gözlemlenen benzer davranışları ortaya koymaktadır. Ebeveynleşme biçimlerinin arasındaki farkı yaratan en temel unsur, çocuğun sergilediği davranışların aile üyeleri tarafından görülüp takdir edilmesi ve minnettarlığın dile getirilmesidir. Ebeveyleşmede adalet değişkeni, çocuğun üzerinde önemli etkilere sahip bileşenlerden biridir (Jurkovic, 1997). Çocuk, aile içindeki rol değişiminin adil ve karşılıklı bir süreç olduğunu düşündüğünde, üstlendiği rolleri benliğinin bir parçası olarak özümsemez ve kimlik gelişimi bu sayede süreçten olumlu etkilenebilir (Jurkovic, 1998). Dolayısıyla yapıcı ebeveynleşme, çocuğun özgüven

düzeyinin artmasına, öz yeterlilik duygusunun gelişmesine ve hedefe yönelik stratejiler geliştirmesine olanak tanımaktadır.

1.1.2. Ebeveynleşme İle İlişkili Risk Faktörleri

Aile içerisinde, çocukların ebeveynleşme süreci üzerinde risk oluşturabilecek örseleyici yaşantılar ve stres faktörleri görülebilmektedir. Literatür, çeşitli stresörlerin yoğun olarak gözlemlendiği aile yapılarında çocukların ebeveynleşme davranışlarını daha çok sergilediklerini ortaya koymaktadır. Sağlıksız ve işlevsiz ebeveynlik tutum ve davranışlarına sahip aile dinamiklerinde ebeveynleşme yaşantılarının ortaya çıktığı görülmektedir (Burnett vd., 2006). Çocukların gelişim düzeyleri ile uyum sağlamayan görevleri üstlenme sürecine nasıl dahil edildiklerinin ayrıntılı bir biçimde ele alınması gerekmektedir (Earley ve Cushway, 2002).

Ebeveynler arasında yaşanan çatışmaların, evlilik sorunlarının ve beraberinde gelen boşanma yaşantısının, aile üyeleri arasındaki sınırları ve dengeyi olumsuz etkilediği görülmüştür (Johnston, 1993; Peris, 2006). Tartışma esnasında ya da sonrasında çocukların ara bulucu rolüyle birlikte önleyici müdahalelerde bulunduğu, ebeveynlerinin ilişkileri hakkında problemlerine çözümler üretmeye çalıştığı belirtilmiştir. Anne ve baba arasında gelişen tartışmalar sonucunda çocuklarda ebeveynleşme davranışlarının gelişme ihtimalinin arttığı ortaya konmuştur (Fortin vd., 2011). Boşanmış ebeveynlerin olduğu aileler yeniden yapılanma sürecine girmektedir. Bu süreçte ebeveynler geçmiş partnerlerinin yaratmış oldukları boşlukların doldurulmasını çocuklarından beklemektedirler. Duygusal aktarımların artması durumunda sınırların belirsizleşmesi ise çocuklarda ebeveynleşmenin görülmesine sebep olmaktadır (Peris ve Emery, 2005). Johnston (1990), boşanmış ebeveynlere sahip olan 4 ila 12 yaş aralığındaki 133 çocuk ile bir araştırma gerçekleştirmiş olup çalışmada boşanma ile rol değişimi arasındaki ilişki incelenmiştir. Buna göre, boşandıktan sonraki süreçte ebeveynlerin iş birliği içerisinde olması, rollerin uygun dağılımı ve ebeveyn-çocuk arasındaki ilişkilerde sağlıklı tutumların yitirilmediği durumlarda çocuklarda herhangi bir davranış probleminin görülmeyeceği ancak çocukların sorumluluklarının ve kontrol duygularının artmasıyla birlikte rol karmaşası yaşayabilecekleri raporlanmıştır. Ebeveynleri bir arada olan ve olmayan çocuklar karşılaştırıldıklarında, anne ve babası boşanmış çocuklardaki ebeveynleşme davranışları diğer gruba göre daha fazla görülmüştür (Jurkovic, Thirkield ve Morrell, 2001). Boşanma ile birlikte ebeveynlerin çocuklarını destekleyici bir figür ya da eşdeğer bir ortak olarak görmesi sıkça karşılaşılan bir olgudur.

Ebeveynleşmeye neden olan faktörlerden bir diğeri ise bireylerin yeni bir şehre ya da ülkeye göç etmesidir (Titzmann, 2012). Göç sürecinde çocukların, ebeveynlerine göre daha hızlı ve kolay uyum sağladıkları görülmektedir. Adapte olmakta zorlanan ebeveynler çocuklarından bu süreci kolaylaştırmak adına birçok konuda destek talep etmektedirler (Mirsky, 2001). Buna örnek olarak Türkiye'ye göç eden Suriye uyruklu ailelerin çocuklarında, Türkçe dilini ebeveynlerine kıyasla daha hızlı öğrenmeleri, Türk kültürüne daha kolay adapte olmaları ve bu sayede ailenin diğer üyelerine de rehberlik etmeleri verilebilir. Göç yaşantısından sonra varolan yenilikler, aile dinamiğindeki dönüşümlere ve dengelerin sarsılmasına yol açabilmektedir (Oznobishin ve Kurman, 2009). Çocukların ebeveynlerine ait olan sorumlulukları daha fazla özümsedikleri ve sorumluluklarının arttığı görülmektedir. Çocuklar, yeniliklere adapte olma konusunda zorlanan aile üyelerine dil aracılığı ile tercümanlık yaparak veya kültür aracılığı ile göç ettikleri ülkenin/şehrin kültürünü tanıtarak ebeveynleri ile rol karmaşası yaşayabilmektedirler (Oznobishin ve Kurman, 2009; Ponizovsky vd., 2012; Titzman, 2012).

Aile içinde yaşanan ekonomik zorluklar, anne ve babalar tarafından doğru yönetilemediği takdirde çocuklar için olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir (Burton, 2007). Çocukların çalışma hayatına katılmaları veya kardeşlerinin bakımını üstlenmeleri söz konusu olmaktadır. Ebeveynleşen çocuk, bir yandan imkanların yetersiz olmasının stresini ebeveyniyle paylaşırken, diğer yandan kardeşlerine yönelik sorumluluk duygusunu ebeveyniyle eş değer bir düzeyde taşımaktadır (Jelastopulu ve Tzoumerka, 2013). Maddi imkanların azlığı sebebiyle aile üyelerinin yaşadıkları evin küçük olmasıyla birlikte çocuklar, evin içerisindeki sorunlarla yakından ilgilenmek zorunda kalabilmektedirler. Haskan Avcı, Zencir, Koç ve Tunç (2018) yaptıkları bir araştırmada sosyoekonomik düzeyi düşük olan üniversite öğrencilerinde ebeveynleşme deneyiminin yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Ekonomik zorlukların aile üyeleri arasında sıklıkla yansıtılmadığı ve bu zorlu sürecin yönetilebildiği durumlarda, yaşanan bu süreç işlevsel unsur haline de gelebilmektedir (McMachon ve Luthar, 2007).

Ebeveynlerde görülen alkol ve madde bağımlılığı, sahip oldukları görev ve sorumlulukları yerine getirmelerini engellemektedir (Burnett vd., 2006). Literatürde aile üyelerinin alkol ve madde kullanımlarının çocuklar üzerindeki ebeveynleşme yaşantısına dair etkilerine de yer verilmiştir. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bazı araştırmalarda ebeveyni alkol bağımlısı olan kişilerde ebeveynleşme davranışlarının daha fazla gözlemlendiği belirtilmiştir (Chase, Deming ve Wells, 1998; Kelley vd., 2007). Benzer sonuçları gösteren diğer araştırmalarda ise bireylerin anne ve babasından herhangi birinde alkol ya da madde

bağımlılığının görülmesi, bağımlı ebeveyn ile büyüyen bireyin araçsal ve duygusal ebeveynleşmeyi yüksek oranda benimsemesine yol açmıştır (Godsall vd., 2004; Hedges, 2012; Hooper vd., 2012; Pasternak ve Schier, 2012). Bu bulgular alkol ve madde bağımlılığına sahip ebeveynlerin yalnızca kendi hayatlarını olumsuz yönde etkilemekle kalmayıp çocuklarının gelişimi üzerindeki olumsuz etkilerini ve yükünü ortaya koymaktadır. Bağımlılığın yol açtığı yetersiz yaklaşımlar ebeveynin cinsiyetine göre farklılaşmaktadır. Alkol bağımlılığına sahip olan annelerin çocuklarında rol değişimlerinin daha fazla gözlemlendiği, çocukların haksızlık duygularını daha baskın bir şekilde yaşadıkları ifade edilmiştir (Kelley vd., 2007). Bağımlılık olgusu sadece ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkide problemlere yol açmakla kalmayıp çocukların gelişimi üzerinde zorlayıcı yaşantıları da beraberinde getirmektedir.

Aile üyelerinin hastalandığı veya sakatlandığı durumlarda görev ve sorumlulukların işleyişinde aksaklıklar ve bozulmalar ortaya çıkmaktadır. Sağlık sorunları yaşayan ve yerine getirilmesi gereken işleri yürütemeyen ebeveynin bu süreçte kendi rollerini çocuğuna yüklemesiyle birlikte ebeveyn ve çocuk arasında rol karmaşası gözlemlenebilmektedir (Rolland, 1999). Bu durum çocuğun, çocukluğa özgü deneyimler edinmesini sınırlandırmaktadır. Hem akademik hayatında hem de bedensel ve psikolojik gelişim evrelerinde aksaklıklar yaşamaktadır (Aldridge ve Becker, 1993). Hastalıkların kısa sürede son bulmasıyla birlikte ebeveynleşme yaşantısının çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri ortadan kalkmaktadır. Ancak kronik ve süreğen durumlarda ebeveynleşme kalıcı hale gelebilmekte, yıkıcı etkiler görülebilmektedir (Bauman vd., 2006; Pakenham ve Cox, 2012; Rolland, 1999). Psikolojik bozuklukların da fiziksel rahatsızlıklar gibi ebeveynleşmeye dair etkilerinin varlığı saptanmıştır. Champion ve arkadaşları (2009) tarafından yürütülen bir araştırmada, anksiyete ve depresyon belirtileri gösteren 72 anne araştırmaya dahil edilmiştir. Çalışmaya katılım sağlayan annelerin çocuklarında ise duygusal ebeveynleşme ve ruhsal semptomların olduğu ifade edilmiştir. Ebeveynlerin yanı sıra hastalıkların kardeşlerde görüldüğü durumlarda çocukların kardeş odaklı ebeveynleşme yaşadıkları bilinmektedir. Sağlıklı kardeşe sahip olan bireyler ile özel gereksinimli kardeşe sahip olan bireyler arasında araştırmalar yürütülmüştür. Özel gereksinimli kardeşe sahip olan çocukların ebeveynleşmiş oldukları ve ebeveynleşme deneyiminden edinilen kazanımların düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir (Arıkan Çolak, 2019).

Ebeveynleşmenin niteliği ve düzeyi, kardeş sayısına ve doğum sırasına göre farklılık gösterebilmektedir. Ailenin tek çocuğu olan birey duygusal ebeveynleşme için riskli bir konumdadır. Benzer şekilde kardeş sayısının fazla olduğu durumlarda evin en büyük çocuğu enstrümantal (araçsal) ebeveynleşme yaşayabilmektedir (McMahon ve Luthar, 2007).

1.1.3. Ebeveynleşme Kavramına Kuramsal Bakış

Ebeveynleşme psikoloji tarihinde bilinen pek çok kuram tarafından çeşitli perspektifler çerçevesinde ele alınmış bir olgudur. Araştırma kapsamı içerisinde ebeveynleşme; aile sistemleri yaklaşımı, bağlanma kuramı ve psikodinamik kuram başlıkları altında ele alınacaktır.

1.1.3.1. Aile Sistemleri Yaklaşımı

Aile; anne, baba ve çocuklardan meydana gelen ve her bir üyesi için ayrı bir anlam teşkil eden dinamik bir yapılanmadır. Her aileye özgü, farklı kurallar ve değerler sistemi mevcuttur. Bu unsurlar aile üyeleri tarafından değerlendirilerek bütüncül bir sistem içinde yer almaktadır (Yalın vd., 2007). Aile sistemleri yaklaşımı, ebeveynleşme kavramının doğasını anlamak amacıyla sıklıkla yararlanılan temel kuramsal zeminlerden biridir. Aile, bu yaklaşım çerçevesinde, bireylerin birlik ve beraberliğinin yanı sıra üyeleri arasındaki ilişkinin interaktif oluşu sebebiyle süreklilik kazanan bir sistem olarak ifade edilmektedir (Becvar ve Becvar, 2009; Özabacı ve Erkan, 2017). Minuchin (1974), aileyi bir sistem olarak ele almıştır. Sistemin 3 bileşeni mevcuttur: Yapı, alt sistemler ve sınırlar (Nichols ve Scwartz, 2010).

Aile üyelerinin etkileşim halinde olması durumu yapı kavramı ile ifade edilir. Bireylerin görev ve sorumluluklarının alt sistemlere dağılımı, sistemler arasındaki iletişim ve koordinasyonun sağlanması etkileşim örüntüleriyle bağlantılı süreçlerdir. Aktif olacak şekilde etkileşimin kurulması ve yinelenen davranış örüntüleri aile dinamiğinin analiz edilmesine olanaklar sunmaktadır (Glading, 2015).

Ailedeki alt sistemler, bireylerin sahip olduğu rol ve sorumlulukların organize edilmesini sağlayan küçük birimlerdir (Minuchin ve Fishman, 1999). Yapısal aile kuramına göre en temel alt sistemler eş, ebeveyn ve kardeş alt sistemleri olarak adlandırılmaktadır. Eş alt sistemi, erkek ve kadın olmak üzere iki yetişkin bireyin aile kurmak maksadıyla şekillendirdiği bir sistemdir. Taraflar arasında sağlıklı bir etkileşimin gözlemlenebilmesi için karşılıklı uyum ve tamamlayıcılık önem arz etmektedir. Ailedeki ilk çocuğun dünyaya gelmesiyle birlikte ebeveyn alt sistemi aktif hale gelmektedir. Çocuklarının ihtiyaçlarını gidermeye yönelik sorumluluklara sahip ebeveynlerin karşılıklı destek ilkesine sürekli bir bağlılık göstermeleri ebeveyn alt sisteminin sağlıklı bir şekilde sürmesine destek sağlamaktadır. Kardeş alt sistemi ise akran ilişkilerini öğrenme fırsatı buldukları ve deneyimleyebilecekleri ilk alandır (Glading, 2015; Minuchin, 1974). Eş ve ebeveyn alt sistemleri çocukların gelişimleri açısından önemli görev ve sorumlulukları barındırmaktadır. Alt sistemler karşılıklı etkileşimler yoluyla şekillenen çok boyutlu bir yapıdır. Bu etkileşimlerin sağlıksız bir hal almaması ve uygun

olmayan çakışmaların yaşanmaması adına sınırlar birçok açıdan işlevsel bulunmaktadır. Sınırlar, sistem üyelerinin rol ve sorumluluklarının birbirleri ile karışmaması adına bariyer görevi görmektedir (Vetere, 2001). Rollerin net bir biçimde tanımlandığı, sınırların esnek ve belirgin olduğu aile yapıları sağlıklı bir işleyişin olduğunu göstermektedir. Sınırların ihlal edildiği ve muğlak hale geldiği durumlarda ise ebeveyn ve çocuk arasında rollerin karıştığı gözlemlenebilmektedir (Minuchin ve Fishman, 1999; Vetere, 2001). Sonuç olarak bu bakış açısı ebeveynleşmenin, aile üyelerinin tutum ve davranışlarıyla yüksek düzeyde bağlantılı olduğunu ve yalnızca bireysel bir yaşantı olmadığını ortaya koymaktadır.

1.1.3.2. Bağlanma Kuramı

Bireyin yaşamı boyunca diğer bireyler ile geliştirdiği ilişkiler ve kurduğu bağlar birey için her açıdan önem arz etmektedir. Özellikle bebeklik döneminde bakım veren kişinin tutum ve yaklaşımlarıyla inşa ettiği bağlanma, bebeğin gelecek yılları üzerinde de büyük etkilere sahiptir. Bu durum John Bowlby (1969, 1988) tarafından yapılan çalışmalar ile psikoloji kaynaklarında yerini almıştır. Bowlby (1979)'e göre, bebek ve bakım vereni arasında karşılıklı gelişen duygusal bir yakınlık vardır. Gelişen etkileşim ile birlikte bakım veren kişi bebek için önemli bir figür haline gelmiştir. Farklı türlerde sınıflandırılan bağlanma kavramı, bakım verici kişinin bebeğin ihtiyaçlarına ne ölçüde yaklaşıp yaklaşmadığıyla birlikte şekil almaktadır (Ainsworth vd., 1978). Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall (1978), bakım veren kişinin tutumunu ve buna tepki olarak bebeğin geliştirdiği davranışları gözlemleyerek bağlanma kavramını "güvenli, kaçıngan ve kaygılı kararsız" olmak üzere üç başlık altında sınıflandırmışlardır (Goldberg, 2000). Güvenli bağlanma, çocuğun duygu düzenleme ve iletişim becerilerinin gelişimini desteklerken; güvensiz bağlanma ise zorlu yaşam olayları ile baş etmede güçlük ve ilişki problemleri ile ilişkilendirilmiştir.

Ebeveynleşme ve bağlanma birbiriyle ilişkisi olan değişkenlerdir. Erken dönemde bakım vereni ile sağlıklı bir bağlanma süreci yaşayamayan bebek, geçmişte kurulamayan bağı var edebilmenin bir yolu olarak ilerleyen yaşlarında bakım veren rolünü benimsemek zorunda bırakılabilmektedir. Bu durum literatürde kompulsif bakım verme (compulsive care-giving) olarak ifade edilmektedir (Bowlby, 1977). Kompulsif bakım verme; George ve Solomon (2008) tarafından, bireyin kendini ikinci plana alarak başkalarının ihtiyaçlarını gidermesi ve kendi sınırlarını ihlal etmesi şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımdan da yola çıkarak çocuk, anne ve babasıyla duygusal bir bağ kurmak amacıyla bakım veren kişi rolünü üstlenmektedir. Bu durum çocuğun gelecek hayatında kuracağı ilişki örüntüleri için risk oluşturmaktadır.

Bağlanma kuramında ebeveynleşmeyi açıklamaya yardımcı olan kavramlardan bir diğeri ise içsel çalışma modelidir (*internal working model*). Çocuğun kendi benliğine ve başkalarına dair yarattığı bilişsel temsiller, bakım vereni ile geliştirdiği ilişkiye bağlı olarak şekil almaktadır (Bowlby, 1988). Erken dönemlerinde ebeveynleriyle güvenli bağlanma geliştiren çocuklar; kendi benliklerinin değerli olduğu, başkalarının ise güvenilir olduğu inancını barındıran içsel çalışma modelleri geliştirirler. Kaygılı veya kaçıngan bağlanma türlerinde ise değersizlik ve güvensizlik duyguların yer aldığı işlevsiz modeller oluşabilmektedir. Geliştirilen bu modellerin etkilerinin, bireyin yaşamının ilerleyen yıllarında kurdukları ilişkilerde tekrardan gözlemlenme ihtimali mevcuttur (Engelhardt, 2012; Griffin ve Bartholomew, 1994).

1.1.3.3. Psikodinamik Kuram

Ebeveynleşme ve psikodinamik kuram arasındaki ilişki gerçek benlik ve sahte benlik kavramları üzerinden incelenmektedir. Birey başlangıçta anne ve babasının egosuyla bir bütün halinde varlığını sürdürürken, zamanla ebeveynlerinden ayrılarak kendisi için sağlıklı bir ego geliştirmekte ve gerçek benlik ortaya çıkmaktadır (Winnicott, 1965). Çocuğun özerk bir benlik inşa edebilmesi için yetiştiği koşullar ve bakım verenin çocuğa ne düzeyde destekleyici yaklaştığı önemli bir yere sahiptir. İhtiyaçlarının önemsendiği ve giderildiği güvenli bir ortamda kendini keşfetme fırsatı bulan çocuk, ihtiyaçlarının karşılanmadığı ve güvensiz hissettiği bir atmosferde benlik gelişimini sağlıklı şekillerde sürdüremediğinden ebeveynlerinin isteklerine hizmet ederek sahte bir benlik var etmiştir. Bu sebepten kendi ihtiyaçlarını ve isteklerini ikincil bir konuma alarak ebeveynlerinin ideallerini gerçekleştirme çabası içindedir (Miller, 1995). Duygusal tepkileri aynalanmayan bebek, diğerlerinin gereksinimlerine odaklanarak kendi benliğine yabancılaşarak, duygusal bağı kaybetmemek adına ebeveyn çocuk rolünü üstlenebilmektedir (Bacal, 1990). Miller (1981)'a göre, sahte benliğin ve ebeveynleşmenin gözlemlendiği çocuk, kendi isteklerini hiçe sayarak ötekilerin beklentilerini karşılamak üzere davranışlar sergilemektedir. Dolayısıyla gerçek benliğini geliştiremeyen ve ihtiyaçlarını baskılayan çocuğun ebeveynleştiği öne sürülmektedir.

Psikodinamik kuram başlığı altında ayrışma ve bireyleşme kavramlarına da yer vermek gerekmektedir (Mahler vd., 1975). Bu kavramlar bireylerin, birbirlerinden bağımsız şekillerde de varlıklarını sürdüreceklerini ortaya koymaktadır. Mahler, Pine ve Bergman (1975)'a göre, ayrışma yaşantısıyla birlikte, birey ebeveynlerinden uzaklaşarak hayatta kalabildiğini deneyimleme fırsatı bulur, devamında ise bireyleşme sürecinde özerkliğini kabul ederek

kimliğini geliştirmek için adımlar atmaktadır. Ebeveynleşme yaşantısı, aile içerisinde ayrışma ve bireyleşme süreçlerine etki etmektedir. Ebeveyn davranışlarının görüldüğü çocuk, hayatını tek başına yönetmekte zorluk yaşamaktadır. Bu yüzden bireyleşme yolculuğunu tam anlamıyla tamamlayamamaktadır. Sahip olduğu rol ve sorumlulukların bilincinde değildir. Ebeveynleşmeden kaynaklı olarak, ayrışma ve bireyleşme süreçleri zarar görebilmektedir (Stevens, 2015). Benliğine yabancılaşmış ve yaşantılarını idame ettirmede zorlanan birey, yaşadığı zorluklarla baş etmeye çalışırken bazı savunma mekanizmalarından destek almaktadır. Anne ve babalar çocuklarına gereken desteği veremediklerinde, çocuklarının ihtiyaçlarını gidermeyip aksine onların ruhlarında duygusal boşluklar oluşturduklarında, çocuklar bu boşlukları doldurmak ve kendini korumak amacıyla savunma mekanizmalarından bölmeye başvurabilmektedirler (Wells ve Jones, 2000). Ayrışma, bireyleşme ve bölme kavramları, benliğine yabancı kişilerin hayatında yer edinen önemli kavramlardır. Ebeveynleşen birey, gerçek benliğini var edemedikçe kişilik bütünlüğünden bahsetmek mümkün değildir (Kohut, 1977). Dolayısıyla, erken çocukluk döneminde ebeveynleşme deneyimine sahip olan bireyler, yakın ilişkiler kurdukları kişileri ve durumları zıtlıklar içinde ve karmaşık olarak değerlendirmektedir.

1.1.4. Ebeveynleşmenin Olumlu ve Olumsuz Etkileri

Ebeveynleşme; özünde patolojik bir süreç olmayıp, bakım veren kişilerin fiziksel ve duygusal olarak yıpranmalarını engelleyen bir yaklaşım olarak görülmektedir (Boszormenyi Nagy ve Spark, 1973; Jurkovic, 1997). Bu yaklaşım; anne, baba ve çocuk üçgeninde sınırların ihlal edilmesi ve hiyerarşinin bozulmasıyla birlikte çocuk üzerinde olumsuz birtakım etkileri var edebilmektedir. Bunun yanı sıra bireyin üstlenmiş olduğu roller bireye yeni beceriler ve sorumluluklar kazandırarak olumlu sonuçlar da doğurabilmektedir (Hooper, 2007a; Jones ve Wells, 1996). Sonuç itibariyle ebeveynleşmenin birey üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri, yaşantının niteliğine ve ortamın koşullarına göre farklılık gösterebilmektedir.

1.1.4.1. Ebeveynleşmenin Olumlu Etkileri

Ebeveynleşen çocukların yetkinliklerinde artışların görülebileceği, ebeveynleşmenin yalnızca patoloji ya da bozukluklarla ilişkilendirilmemesi gerektiğini ortaya koyan bazı çalışmalar mevcuttur (Gladstone vd., 2006; Hooper vd., 2008; McMahon ve Luthar, 2007). Aile üyelerinin ihtiyaçlarını gidererek destek sağlayan çocuklar yaşadıkları zorluklara karşı daha dayanıklı hale gelmekte, baş etme mekanizmalarını ve gerçek benliklerinin gelişimlerini dolaylı yoldan desteklemektedirler (DiCaccavo, 2006; Telzer ve Fuligni, 2009). Bu noktada alınan

sorumlulukların bireyin kimlik gelişimi üzerindeki etkilerinden bahsetmek mümkündür. Ebeveynleşme yaşantısının bireyi olumlu şekillerde etkilemesine destek olan faktörlerden biri de algılanan adalet kavramıdır. Chase (1999)'e göre, verilen sorumlulukların çocuğun yaşına hitap ettiği, onu zorlamadığı aynı zamanda yapılan işin değerli görüldüğü ve ebeveynler tarafından teşekkürün dile getirildiği durumlarda ebeveynleşme örseleyici bir yaşantı olmaktan çıkmaktadır. Dolayısıyla ebeveynleşme kapsamında çocuğa verilen görev ve sorumluluklar, aile üyeleri arasında yakınlaşma fırsatı sunarak ilişkileri geliştirmektedir.

Tompkins (2006), HIV pozitif annelere sahip olan çocukların ebeveynleşme davranışlarının gözlemlendiği bir araştırma yürütmüştür. Anneleri HIV negatif ve HIV pozitif olan iki grup çocuk karşılaştırılmıştır. Sonuçlara göre HIV pozitif anneye sahip olan çocukların diğer gruba oranla daha fazla ebeveynleşmiş olmalarına rağmen anksiyete ve depresyon semptomlarının daha düşük, yeterlilik düzeylerinin ise daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ebeveynleşme sürecini sağlıklı bir şekilde yöneten bireylerde olayları kontrol etme ve planlama beceresinin geliştiği, özgüven duygusunun güçlendiği gözlemlenmektedir (Barnett ve Parker, 1998). Ebeveynleşmenin olumsuz etkilerine nazaran alt sistemler arasındaki sınırların belirgin ve esnek olması, sistem üyelerinin birbirleriyle olan sağlıklı etkileşimleri ve sorumluluk paylaşımlarının adil bir şekilde gerçekleştirilmesi ebeveynleşmenin olumlu etkilerini gözler önüne sermektedir.

1.1.4.2. Ebeveynleşmenin Olumsuz Etkileri

Çocukluk çağında erişkin sorumluluklarını üstlenen, kendi istek ve ihtiyaçlarını ikincil konuma öteleyen çocuk, gelişimini destekleyecek olan öğretilerden mahrum kalmaktadır. Literatürde genellikle ebeveynleşme deneyimine eşlik edebilecek travmatik yaşantıların sebep olduğu olumsuz sonuçlara yer verilmiştir (Hooper, 2008). Alkol ve madde bağımlılığı, depresif belirtiler, uyumsuz davranışlar, eğitsel performans düşüşü ve tahammülün azalması gibi olumsuz faktörler ebeveynleşme ile pozitif yönde bir ilişkiye sahiptir (Marceau vd., 2012). Bu nedenle ebeveynleşme deneyimi sadece aile içi iletişimi etkilemekle kalmayıp bireyin işlevselliğini ve iyi oluşunu sekteye uğratacak bir süreç olarak da görülmektedir. Çocukların üstlendikleri sorumluluklar neticesinde ortaya koydukları çabanın anne ve baba tarafından görülmediği ve takdir edilmediği durumlarda mental sağlıklarının bundan negatif yönde etkilendiği belirtilmiştir (Black ve Sleigh, 2013).

Ebeveynleşmiş çocuklar, anne ve babaları ile kurmaya çalıştıkları bağların zedelenmemesi amacıyla ebeveynleri tarafından kendilerine dayatılan görevleri yerine

getirmeye çalışırken yetersizlik duygularıyla baş etmektedirler. Bu duyguları bastırarak verilen sorumlulukları benimsemeye çalışırken aynı zamanda sahte bir benlik geliştirerek asıl benliklerine yabancılaştıkları iki uçlu bir duygulanıma maruz kalmaktadırlar (Castro vd., 2004). Ebeveynleşmenin yarattığı baskıların bireyin benlik dünyasını derinden etkilemesiyle ortaya çıkan sonuçların bireyin gelecek yaşamında birçok alana tesir etmesi beklenmektedir. Benzer şekilde, çocuklukta veya ergenlikte deneyimlenen ebeveynleşme olgusunun bireyin yetişkinlikte kurmuş olduğu romantik ilişkilerinde; güvensizlik duygusu yarattığı ve ilişkisel doyumu azalttığı saptanmıştır (Hooper, DeCoster vd., 2011). Ebeveynleşmenin çift ilişkilerinde hem duygusal hem davranışsal yansımaları görülmektedir.

Yoğun bir şekilde ebeveynleşmeye maruz kalan, yaşının üstünde sorumluluklar üstlenen bireylerin yetişkin hayatlarında psikopatolojilerle daha fazla karşılaştıkları; özellikle kaygı, kişilik ve yeme bozuklukları ile ebeveynleşme arasında pozitif bir ilişki olduğu belirtilmiştir (Hooper, DeCoster vd., 2011). Ebeveynleşmenin ergenlik dönemine tekabül etmesi bireyin cinsel benlik algısına negatif yönde etki ederek; cinsellik düşüncelerinin yarattığı utanç ve suçluluk duygularını aktif hale getirmektedir (Hooper vd., 2011). Çocukluk döneminde olgunlaşan bireylerin cinsel yaşantıları erken dönemde aktif hale gelebilmekte, cinsel kimliklerini keşfetmek için doğru bir dönemde olmamalarından kaynaklanan belirsizlik ve kafa karışıklığı yaşayabilmektedirler (Cho ve Lee, 2018).

Alanyazın incelendiğinde ebeveynleşme süreçlerindeki deneyimler bireylerin mental sağlığını, psikososyal ve akademik gelişimlerini, benlik algılarını ve kişilerarası iletişimlerini büyük oranda etkileyen kritik bir fenomen olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1.5. Ebeveynleşme İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Çalışmanın bu kısmında ebeveynleşme olgusu ve bağlantılı olduğu değişkenlere ilişkin araştırmalara genel hatlarıyla yer verilecektir. Bu alanda yapılan araştırmalara bakıldığında Türkiye'de gerçekleştirilen çalışmaların yetersiz olduğu dikkat çekmektedir.

Minuchin, Montalvo, Guerney, Rosman ve Schumer (1967), ebeveyn çocuk veya ebeveynleşmiş çocuk kavramını literatüre kazandıran başlıca isimlerdir. Akabinde Chase, Hooper, Jurkovic, Boszormany Nagy ve Spark gibi araştırmacılar ebeveynleşme ile ilgili çalışmalar yürüterek gelecek nesillere ışık olmuşlardır.

Türkiye'de ise bu alanda yapılan çalışmaların ilki Karagöbek (2014) tarafından ortaya konmuştur. Karagöbek (2014), anne ve babaların çocukluk dönemindeki sorumlulukları,

annenin bağlanma şekli, çocuğun benlik algısı, sosyoekonomik düzey ve çocukların ebeveynleşme davranışları arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Elde edilen bulgulara göre, sosyoekonomik düzeyin düşük oluşu, cinsiyet açısından çocuğun kız olması, annenin onaylanma ihtiyacı çocukta ebeveynleşme davranışlarının görülme ihtimalini artırmaktadır. Benzer şekilde ilişkisel kimlik algısına sahip çocuklarda duygusal ebeveynleşmenin daha fazla olduğu saptanmıştır.

Köyden (2015), 203 üniversite öğrencisinin katılım sağladığı ve ebeveynleşmenin; depresyon, kaygı, öfke ve obsesif inanış biçimleriyle ilişkisinin incelendiği bir çalışma yürütmüştür. Çalışmanın ilk aşamasında ise uluslararası düzeyde kabul edilen Ebeveynleşme Envanteri' nin Türkçe' ye (2009) uyarlama çalışmasını gerçekleştirmiştir. Bu çalışmaya ise 301 kişi katılmıştır. Sonuçlara cinsiyet faktörü açısından bakıldığında kardeş odaklı ebeveynleşmenin erkeklerde, ebeveyn odaklı ebeveynleşmenin ise kadınlarda daha fazla gözlemlendiği belirtilmiştir. Erkeklerin öfkelerini kontrol etme noktasında zorlandıkları, kadınların ise obsesif inançlarının baskın olduğu görülmüştür. Ebeveynleşmiş bireylerin davranışlarının takdir edilmesi kişilerde gelecek yıllarda anksiyete ve depresyon semptomlarının görülmesi açısından önleyici bir işleve sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Büyük (2020) tarafından, eş bağımlılık ve ebeveynleşme değişkenleri arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular ebeveynleşmenin alt boyutları ile eş bağımlılık kavramı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Benimsediği görevleri severek yerine getiren, rol ve sorumluluklarını akranlarıyla kıyasladığı durumlarda ailesinin kendisine adil bir şekilde yaklaştığını gören çocukların, gelecek yıllarda ebeveynleşmenin olumsuz etkilerine maruz kalmayacakları bildirilmiştir.

Arıkan Çolak (2019), hem ebeveynleşme ile psikolojik belirtiler ve obsesif kompulsif belirtiler arasındaki ilişkide öfke ve sorumluluğun aracı rollerini hem de özel gereksinimli kardeşe sahip bireyler ile sağlıklı kardeşe sahip bireyler arasında sosyal desteğin etkilerinin incelendiği kapsamlı bir araştırma yürütmüştür. Özel gereksinimli kardeşi olan bireylerin beklendiği şekilde kardeş odaklı ebeveynleşme sergiledikleri gözlemlenmiştir. Diğer sonuçlara bakıldığında ebeveynleşen çocuk açısından algılanan yararın düzeyi azaldıkça ve öfke değişkeninin düzeyi arttıkça psikolojik belirtilerin düzeyinde de artışların yaşandığı belirlenmiştir.

Deveci (2019)'nin gerçekleştirdiği bir araştırmada çocuk işçilerin ebeveynleşme yaşantıları ele alınmıştır. Sanayide çalışan 7 ergen bireyle görüşmeler gerçekleştirilmiş olup;

ergenlerin ebeveynleri tarafından yetişkinliğe itilmesi ve ebeveyn olarak görülmesi, işçiliğin çocuklar için normalleştirilmesi, yaşanılamayan çocukluğa dair özlem duyulması gibi başlıklara araştırma sonuçlarında ulaşılmıştır.

Zencir (2018), ebeveynleşme düzeyleri düşük ve yüksek olan iki grubu evlilik doyumu, depresyon ve hem ailesel hem de kişisel özellikleri açısından incelemiştir. Çalışma sonucunda iki grup arasında evlilik doyumu açısından herhangi bir fark saptanmazken, depresyon bulguları açısından anlamlı bir fark elde edilmiştir. Ebeveynlerin eğitim seviyeleri, kronik bir hastalıklarının olup olmadığı, anne ve babanın çocuk ile geçirdikleri vakit, babanın çalışma durumu, kardeş sayısı ve ebeveynleştirilen çocuğun çalışma durumu gibi risk faktörlerinin de ebeveynleşme değişkeni ile ilişkili olduğu gözlemlenmiştir.

Yabancı literatüre bakıldığında, West ve Keller (1991) tarafından yapılan bir çalışmanın sonucunda, çocukların ebeveynleri ile geliştirdikleri ilişki dinamikleri ve iletişim becerilerini yetişkinlik yıllarına taşıdıkları ve geçmişten getirdikleri öğretilerin kuracakları ilişkiler için bir model niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla çocukların anne ve babalarıyla olan ilişkilerin evlilik uyumuna etki ettiği düşünülmektedir.

Bourassa (2010) çalışmasında, çocuklarda duygusal (emosyonel) ebeveynleşmenin romantik ilişkilerinde bakım verme davranışını yordadığını ve bununla ilişkili olarak ebeveynleşmenin ilişki doyumunu düşürdüğünü belirtmiştir.

Fullinwider Bush ve Jacobvitz (1993), 45 genç yetişkin kadının katılım sağladığı bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmada ebeveynleşme yaşantılarının olduğunu bildiren kadınların romantik ilişkilerinde kişisel istek ve ihtiyaçlarını geri plana atarak, kimliklerine yabancılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum daha önce de açıklandığı üzere kompulsif bakım verme davranışını akla getirmektedir.

Çalışmanın bu bölümünde ebeveynleşme kavramının tanımına, türlerine, kuramsal modellerine; ebeveynleşme ile ilişkili risk faktörlerine, ebeveynleşmenin olumlu ve olumsuz etkilerine ve ebeveynleşme ile ilgili yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Bir sonraki bölümde ise algılanan partner duyarlılığı ele alınacaktır.

1.2. Algılanan Partner Duyarlılığı

Algılanan Partner Duyarlılığı (APD) kavramı, geçmişte birçok kuram ve çalışma tarafından literatüre kazandırılmış olup yakın geçmişte yapılan pek çok araştırmada yer edinen

bir değişken olmuştur. Bu olgunun tanımlarına değinmeden önce duyarlılık kelimesinin ne anlama geldiğini bilmek önem arz etmektedir. Genel itibariyle, bireyler arasındaki ilişkilerde tarafların isteklerine, ihtiyaçlarına ve hedeflerine yönelik koruyucu ve anlayışlı bir yaklaşımın benimsenmesi duyarlılık (responsiveness) olarak ifade edilmektedir. Algılanan partner duyarlılığı ise bireyin ilişki içerisinde olduğu partnerinden gelen tepkileri, duyarlılık çerçevesinde değerlendirmesidir. Bir diğer ifadeyle APD, bireyin partneri tarafından dinlenildiğine, anlayışla karşılandığına, onaylandığına; ilgi, değer, şefkat ve destek gördüğüne dair inançlarını temsil etmektedir (Elliot ve Reis, 2003; Reis, 2007; Reis, Clark ve Holmes, 2004). Reis ve Shaver (1988) geliştirdikleri yakınlık süreci modeli kapsamında algılanan partner duyarlılığını ilk kez ele alarak, partnerlerin birbirleriyle olan ilişkilerinde belirleyici unsurlardan biri olduğunu vurgulamışlardır. Partnerini anlayışla yaklaşan, değer veren ve önemseyen biri olarak değerlendiren bireylerin kendilerini ifade etme ve karşılık verme davranışlarında daha istekli hale gelerek, ilişkilerindeki yakınlığı ve doyumu güçlendirdikleri ifade edilmektedir (Laurenceau, Barrett ve Pietromonaco, 1998).

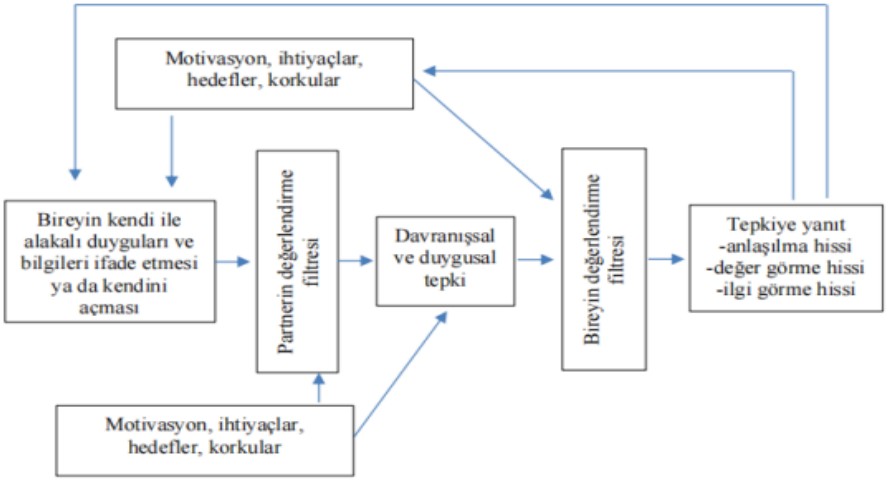
Bireyin ilişkisi içerisinde olduğu kişiye karşı yakınlık hissetmesi durumu algılanan partner duyarlılığı ile bağlantılı bulunmuştur (Debrot vd., 2012). Yakınlık; Reis ve Shaver (1988)'ın ifadeleriyle, iki kişi arasında gelişen yakınlaşmanın o ana özgü bir ürünüdür ve yakınlık süreci modeli bireyin kendisini partnerine açması ile partnerin bireye tepki vermesi sonucunda bireyin algılamış olduğu duyarlılıktan oluşan iki temel süreçle temsil edilmektedir. Birey sözlü ya da sözsüz ifadelerle partnerine karşı kendini ifade etmeye başladığı bir yakınlık geliştirir. Bireyin davranışları, çocukluk çağı deneyimleri ile birlikte şema halini almış motivasyon kaynaklarından, hedeflerinden ve kaygılarından etkilenmektedir. Kendini açma davranışı göstermiş olan bireyi değerlendirme sürecine giren partner de benzer şekilde geçmiş öğretilerini anımsayarak karşılaştığı durumları anlamlandırır. Değerlendirme sonucunda bireye duygularıyla ve davranışlarıyla tepkiler vermektedir. Bireyin algıladığı partner duyarlılığı ise tam da bu noktada şekillenmektedir. Bireyin, partneri ile arasında geçen etkileşimi yakın olarak değerlendirebilmesi için anlaşılmış ve değer görmüş hissetmesi gerekmektedir. Dolayısıyla yakınlık süreci modeli; bireylerin kendilerini diğerlerine açmasıyla ortaya çıkan yakınlaşma yaşantısı sonucunda, kişilerin anlaşıldığını ve değer gördüğünü hissetmesiyle bir diğer ifadeyle algılanan partner duyarlılığıyla ilişkilidir (Reis ve Shaver, 1988). Partneri tarafından olumlu bir duyarlılık deneyimleyen birey, hissettiği güven duygusuyla birlikte partnerine karşı kendini daha fazla açma eğilimi içindeyken (McCarthy vd., 2017), duyarlılık düzeyinin azalmasıyla birlikte birey partnerine karşı yakınlık geliştirememektedir (Clark vd., 2001). APD, değişikliğin

gözlemlenebileceği bir olgu olması sebebiyle hem bireyler özelinde hem ilişki çerçevesinde farklı şekillerde görülebilmektedir (Lemay vd., 2007).

Reis ve Shaver (1988)'ın, partnerler arasındaki yakınlaşmayı betimlediği modeli Şekil 1'de gösterilmiştir. Modelden yola çıkarak bireyler algılanan partner duyarlılığına dair inançlarını 3 faktöre dayanarak şekillendirmektedirler: Birincisi partnerin bireyin kimliğinin bilincinde olup olmadığını ifade eden *anlaşılma,* ikinci olarak bireyin kişiliğine dair partneri tarafından değer atfedilip edilmediği ile belirtilen *değer görme* ve üçüncüsü ise bireyin ihtiyaçlarının giderilmesine karşın destekleyici bir şekilde yaklaşıp yaklaşmaması şeklinde tanımlanan *ilgi görme* kavramlarıdır (Reis, 2012; Reis vd., 2004). Anlaşılmanın, partnerler arasında birbirlerinin özelliklerinin ve inançlarının bilincinde olduğunu kendi bakış açılarındaki halleriyle görmesinin iyi oluşu etkilediği ifade edilmektedir (Reis vd., 2017). Benzer şekilde partneri tarafından anlayışla yaklaşılan bireyin iç dünyasında tatmin duyguları yaratılırken, anlaşılmaması durumunda iletişim ve etkileşimde gerginliklerin oluşumuna yol açmaktadır (Finkenauer ve Righetti, 2011; Weger, 2005). Partnerler, romantik ilişkilerinde birbirlerinin gereksinimlerini fark ederek bu gereksinimleri gidermenin beklentisi içindedirler (Clark ve Aragón, 2013). Sevgi ve saygı ifadelerinin yer aldığı, bireylerin birbirleriyle ilgilendiği ve birbirlerini pek çok anlamda desteklediği bir ilişkinin üyelerine stresle baş etme becerilerini kazandırdığı gözlemlenmektedir (Stroebe ve Stroebe, 1996).

Şekil 1

Yakınlık Süreci Modeli

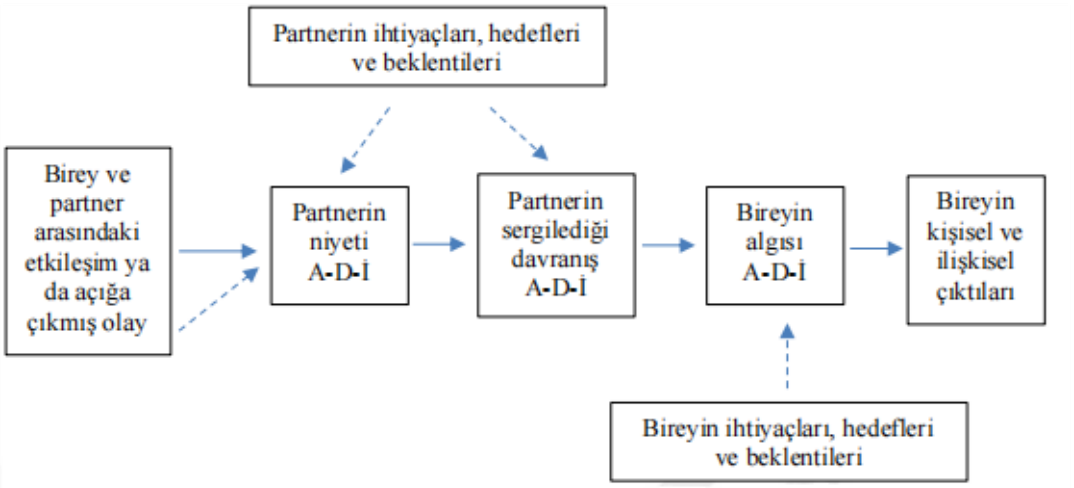
Kaynak: Reis, H. T. ve Shaver, P. (1988). Intimacy as an interpersonal process. S. W. Duck (Ed.), *Handbook of Personal Relationships* içinde (367–389). Wiley.

Bireyin doğuştan sahip olduğu potansiyeli, ilişkilerinden aldığı destekten pozitif yönde etkilenebilmektedir. İnsanların psikolojik sağlığını ve motivasyonlarını belirleyen kaynakları açıklamaya çalışan öz yeterlilik kuramı, Deci ve Ryan (2000) tarafından ele alınmıştır. Bu kurama göre bireyin psikolojik iyi oluşunun sağlanabilmesi için özerklik, yeterlilik ve ilişki kurma ihtiyacının giderilmesi gerekmektedir. Bireyin kararlarını ve yönelimlerini özgün şekilde belirleyebildiği ve herhangi bir baskının olmadığı durum *özerklik ihtiyacı*, kişinin sergilediği performanslarda yetkin hissetmesi ve beklediği sonuçları elde etmesi *yeterlilik ihtiyacı*, diğerleriyle etkileşim kurduğu; ilgi, değer ve destek görmeyi hedeflediği dinamikleri oluşturması ise ilişki kurma ihtiyacı olarak tanımlanmaktadır (Deci ve Ryan, 2000; Patrick vd., 2007; Ryan ve Deci, 2017). Bireyin temel gereksinimlerinden biri olan ilişki kurma ihtiyacı yakınlık süreci modelinde anlaşılma, değer ve ilgi görme başlıkları altında ifade edilmiştir (Reis ve Patrick, 1996).

Geliştirilen diğer modellerden biri de Reis ve Gable (2015) tarafından ortaya konan temel duyarlılık modelidir. İlişkisel bir model olan temel duyarlılık modeli, bireyin tepkilerinin yalnızca bireyin içsel motivasyon kaynaklarından etkilenmeyip partnerinin tutum ve yaklaşımlarından da etkilenebileceğini öne sürmektedir. Öncelikle taraflar arasında algılanan duyarlılığın gözlemlenebileceği bir etkileşim meydana gelmektedir. Ortaya çıkan iletişimin biçimi partnerin bireye karşı geliştireceği duyarlılığı etkileyerek; anlayışlı yaklaşma, değer ve ilgi gösterme yönelimlerini şekillendirmektedir. Partnerin bireye karşı sergilediği davranışlar bireyin algıladığı partner duyarlılığının düzeyini belirlemektedir. Her zaman bu şekilde olmamakla birlikte birey karşılaştığı tepkileri bazen yanlış yorumlayabilmektedir. Bu yorumlar ise kişisel ve ilişkisel bazda sonuçlara sebep olmaktadır (Reis ve Gable, 2015). Özetle; duyarlılık modelinde ilişkinin iki üyesi arasında gerçekleşen etkileşimin tarafların kişisel istekleri, ihtiyaçları ve motivasyonlarından etkilendiği ifade edilmektedir. Kavramsallaştırılan model Şekil 2'de sergilenmektedir.

Şekil 2

Duyarlılık Modeli

Kaynak: Reis, H. T. ve Gable, S. L. (2015). Responsiveness. *Current Opinion in Psychology,* 1, 67-71. (A=Anlaşılma, D=Değer görme, İ=İlgi görme; kesik çizgiler bireysel, düz çizgiler ise ilişkisel süreçleri temsil etmektedir).

Ebeveynlerin; çocuklarının en temel isteklerine ve ihtiyaçlarına, duygu ve düşüncelerine hassasiyetle yaklaşmaları ve duyarlı olmaları, güvenilir bir bağın oluşabilmesi için gerekli adımların başında gelmektedir. Bakım veren tarafından gereksinimlerin karşılanmadığı ve duyarsızca bir yaklaşımın benimsendiği durumlar kaçıngan bağlanma, çocuğun özerkliğinin ihlal edildiği, tutarsız davranışların sergilendiği durumlar ise kaygılı bağlanma ile bağlantılıdır. John Bowlby (1982), anne ve babaların bebekleriyle geliştirdikleri erken dönem ilişkilerinin bebeğin yetişkinlikte kuracağı ilişkilerine dair algılarını ve inançlarını etkilediğini içsel çalışma modeli kapsamında ele almıştır. Önceki sayfalarda ebeveynleşme kavramına kuramsal bakış ve bağlanma kuramı başlıkları altında "içsel çalışma modeli"ne detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Bireyin doğduğu andan itibaren ebeveynleriyle birlikte oluşturdukları olumlu şemalar, yetişkinlikte iletişimde olduğu bireylere dair güvenilir hissetmesine destek olmaktadır (Reis ve Patrick, 1996). Kurulan güvenli bağlanma bireyin hem arkadaşlık ilişkilerinde hem de romantik ilişkilerinde sağlıklı bir sürecin başlatılmasına ve sürdürülmesine de zemin oluşturmaktadır (Zayas vd., 2011). Genel bir ifadeyle; bakım vereniyle güvenli bir bağ kurabilen bireyler, etkileşimde oldukları kişiye güven ve yakınlık duygusu hisseder, karşılaştıkları zorlu yaşam olaylarına karşı baş etme becerilerini aktif hale getirirler (Mikulincer ve Shaver, 2012). Karşıt açıdan bakıldığında, destekleyici ve duyarlı partnerlerin olduğu ilişkilerde bireyler daha güvenli hissetmektedirler (Feeney ve Collins, 2001). Alanyazında genel geçer bir görüş olan kaygılı bağlanan bireyler partnerlerini daha

duyarsız algılarlar ifadesinin aksine kaygılı/kaçıngan bağlanan bireylerin duyarlılığı yüksek olan partnerlere sahip olmasının ilişkilerinde güvenli hissetmelerine yol açtığı ortaya konmuştur (Rice vd., 2020).

1.2.1. Algılanan Partner Duyarlılığı İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Algılanan partner duyarlılığının etkileri yapılan çalışmalar sayesinde tespit edilmiştir. Bireysel farklılıklara göre algılanan partner duyarlılığının etkileri birçok araştırmaya konu olmuştur. Söz konusu değişkenin hem bireyler üzerinde hem de ilişkiler üzerindeki etkileri görülmektedir (Fekete vd., 2007; Reis, Clark ve Holmes, 2004).

Taşfiliz, Çetiner ve Selçuk (2020), tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada algılanan partner duyarlılığı ve yaş değişkeni arasındaki ilişki gözlemlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre algılanan partner duyarlılığı düzeyinin genç yetişkinliğe kıyasla yetişkinlik döneminde düşüşe geçtiği ilerleyen yıllarda ise genç yetişkinlik sürecine benzer şekilde artış görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Laurenceau, Barrett ve Rovine (2005), erkek ve kadınlar arasında algılanan partner duyarlılığının; yakınlık ve kendini açma gibi faktörler üzerindeki aracı etkisini araştırmışlardır. APD'nin belirtilen değişkenler üzerindeki aracı etkisinin kadınlarda daha yüksek olduğu ifade edilmiştir.

Cinsiyet değişkeni açısından yapılan çalışmalardan bir diğeri ise Birnbaum, Ein Dor, Reis ve Segal (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada yüksek duyarlılığa sahip olan kadınların erkekler tarafından feminen ve çekici algılandıkları, bundan kaynaklı olarak erkeklerin cinsel açıdan daha istekli hissettikleri saptanmıştır.

Gable, Gonzaga ve Strachman (2006) tarafından 79 çiftin katılım sağladığı deneysel bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Partnerlerin birbirleri ile paylaştıkları yaşantıların olumlu ve olumsuz olması halinde birbirleriyle olan etkileşimleri üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Bulgulara bakıldığında, erkek katılımcılarda olumlu paylaşımların yüksek algılanan partner duyarlılığı ile ilişkili olduğu, kadın katılımcılarda ise olumlu ve olumsuz paylaşımların algılanan partner duyarlılığı düzeyi ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda ilişki doyumu, sevgi düzeyi ve bağlılık değişkenleri ile algılanan partner duyarlılığı arasında her iki cinsiyette de anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Algılanan partner duyarlılığının bireyin fiziksel ve psikolojik sağlığı üzerinde etkileri olduğunu ortaya koyan çalışmalar mevcuttur (Kiecolt Glaser ve Wilson, 2017; Stanton vd., 2019).

Alonso Ferres, Imami ve Slatcher (2020), algılanan partner duyarlılığının algılanan kontrol yoluyla iyi oluş ve ölüm oranı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla 1.186 kişinin katılım gösterdiği bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Algılanan partner duyarlılığının yüksek düzeyde algılanan kontrol ile birlikte iyi oluş ve ölüm oranı üzerinde pozitif etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde stresin oluşumunu destekleyen etmenlere karşı olumsuz duyguların azaldığı da ortaya koyulmuştur. Başka bir çalışmada da algılanan partner duyarlılığı yüksek olan bireylerin anksiyete seviyelerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Stanton, Selçuk, Farrell, Slatcher ve Ong, 2019).

Taşfiliz ve arkadaşlarının (2018) yürüttüğü bir çalışmada Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya ülkelerinin kültürleri ele alınarak algılanan partner duyarlılığı ve iyi oluş arasındaki ilişki incelenmiştir. 3940 kişinin katılım sağladığı araştırmada algılanan partner duyarlılığının iyi oluşu iki ülkede de pozitif şekilde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Algılanan partner duyarlılığının ilişkisel faktörler üzerindeki etkileri de birçok araştırma tarafından ortaya konmuştur. Selçuk ve arkadaşları (2017), 698 yetişkin birey ile yaptıkları araştırmada algılanan partner duyarlılığının uyku sağlığı üzerindeki etkisini incelerken aynı zamanda depresyon ve anksiyete belirtilerinin de ne düzeyde yordayıcı olduğunu ele almışlardır. Anksiyete ve depresyon belirtilerinin daha az gözlemlenmesiyle birlikte algılanan partner duyarlılığı yüksek olan kişilerin uyku kalitelerinin daha iyi olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde Slatcher, Selçuk ve Ong (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da kaygı düzeyinin düşük olmasıyla da birlikte partnerini duyarlı olarak algılayan bireylerin verimli bir uyku deneyimledikleri ve kortizol seviyelerinin daha dengeli olduğu görülmüştür.

Selçuk, Karagöbek ve Günaydın (2018), algılanan partner duyarlılığı seviyesi yüksek olan bireylerin zorlu ve stres yaratan yaşam olaylarına karşı daha duyarlı ve çözümcül bir açıdan bakabildiklerini, duygulanımlarını daha hızlı düzenleyebildiklerini ifade etmişlerdir.

Stapleton ve arkadaşları (2012), hamilelik döneminde eşler tarafından verilen desteğin anne ve bebek üzerindeki etkilerine odaklanmışlardır. Bulgular; duyarlı ve destek verici olan partnerlerin anne ve bebek üzerinde ilişki doyumunu ve iyi oluşunu olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Yapılan araştırmaların sonuçlarına bakıldığında algılanan partner duyarlılığının romantik ilişkilerde koruyucu ve destekleyici bir işleve sahip olduğu söylenebilir (Kırımer Aydınlı ve Sümer, 2020). Çalışmanın bu bölümünde algılanan partner duyarlılığının tanımı, tarihi, kuramsal modelleri ve ilgili çalışmaları yer almaktadır. Bir sonraki bölümde ise flört şiddeti değişkeni ile ilgili açıklamalara yer verilecektir.

1.3. Flört Şiddeti

Yaşamımızın erken dönemlerinin sona ermesi ve erişkinliğe attığımız adımlar ile birlikte karşılıklı desteğin, yakınlığın ve güven duygularının yer aldığı ilişkiler kurmak birey için kritik bir öneme sahiptir. Romantik ilişkilerin kurulması genç yetişkinler için yerine getirilmesi gereken gelişim ödevlerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Shulman ve Connolly, 2013). Ergenlik dönemiyle birlikte ortaya çıkan ve yetişkinlik itibariyle gelişimini sürdüren flört ilişkileri, bireyin kişisel gelişim basamakları arasında yerini almaktadır (Yolcu, 2019). İngilizce'de "dating" kelimesi ile ifade edilen kavram dilimize flört kelimesi ile tercüme edilmektedir. Alanyazında flört kavramına ilişkin birden çok tanım mevcuttur. En genel tanımıyla; flört ilişkisi, arkadaşlık ilişkisinden farklı olarak romantizmin, cinselliğin ve duyguların yer aldığı; aralarında resmiyetin olmadığı bireylerin ortak faaliyetler ve etkileşimler aracılığıyla sürdürmek istedikleri bir ilişki türü olarak ifade edilmektedir (Murray ve Kardatzke, 2007; Straus, 2004). Bugüne baktığımızda flört ilişkilerinin 18 yaşına kadar gerilediği ve yaygınlaştığı dikkat çekmektedir (Yolcu, 2019). Ülkemizde Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği tarafından 2018 yılında yapılan bir araştırma ile birlikte genç örneklemin %62,7'sinin romantik ilişkilere dair deneyim sahibi oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Toplu Demirtaş, 2019). Flört ilişkilerinin artmasıyla birlikte flört şiddeti kavramı da sıklıkla duyduğumuz bir kavram haline gelmiştir. Flört ilişkisi içerisinde olan bireyler arasında şiddetin 16-30 yaş aralığında ve üniversite döneminde daha çok görüldüğü ele alınmaktadır (Çakır Koçak ve Öztürk Can, 2019). Gerçekleştirilen bir araştırmada flört şiddetinin yaygınlığı %28,6 oranında saptanmıştır (Aslan vd., 2008). Bir başka araştırmada ise üniversite öğrencisi olan her beş kadından birinin flört şiddetine maruz kaldığı ve şiddet mağdurlarının yaşadıkları şiddeti paylaşma oranının ise %30 olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Breiding, 2014). Dünya Sağlık Örgütü (2021); partnerler arasında uygulanan şiddetin en sık görülen şiddet türlerinden biri olduğunu ifade etmiştir. Flört şiddeti ilk olarak 1980 yılları itibariyle tanımlanmaya başlanmıştır (Avşar Baldan ve Akış, 2017). Söz konusu değişken ile ilgili literatürde birden çok tanıma rastlanmaktadır. Yakın partner şiddeti şeklinde de isimlendirilen flört şiddeti; ilişkinin öncesinde, esnasında ve

bitişinde gözlemlenen, partner üzerinde kontrol etme ve kısıtlama, fiziksel veya duygusal olacak şekilde zarar verme davranışlarını kapsamaktadır (Sugarman ve Hotaling, 1989). Dünya Sağlık Örgütü (2013)'nün tanımlamasına göre; romantik ilişkilerde bireye fiziksel, cinsel ve psikolojik alanlarda saldırının, istismarın ve kısıtlamanın olduğu; bireyin ruhunun ve bedeninin zarar gördüğü şiddet türü flört şiddeti olarak ele alınmıştır (DSÖ, 2013). Flört şiddeti, duyguların yönetilmekte zorlanıldığı; öfke patlamalarının, agresyonların, krizlerin ve kıskançlıkların ortaya çıktığı bir şiddet türüdür (Henton vd., 1983).

Şiddetin kişiler arası türlerinden biri olan flört şiddetinin faili, birey üzerinde hakimiyet kurmayı ve bireyi yalnızlaştırmayı hedeflemektedir. Şiddeti ve şiddet mağduru bireyi fark etmek ve müdahale etmek zor bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Şiddetin farkında olamama ve müdahale edememe sebepleri arasında flört şiddetine ilişkin sınırlı farkındalık ve toplumun şekillendirdiği kalıp yargılar gösterilebilmektedir. Bireyler yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve sosyoekonomik düzey gibi değişkenlerden bağımsız olarak flört şiddetine maruz kalabilmektedirler. Genel itibariyle flört şiddetini uygulayanların erkek, şiddete maruz kalanların ise kadın olduğu bilinmektedir. Kimi zamanlarda da failin kadın, mağdurun erkek olduğu da görülmektedir. Sonuç itibariyle erkekler tarafından uygulanan flört şiddetinin travmatik etkileri ve görünürlüğü daha fazla olabilmektedir (Sezer vd., 2020).

Çiftler arasında gelişen şiddet bir döngü sonucunda ortaya çıkmaktadır. Şiddetin seviyesi ve yarattığı sonuçlar artış gösterirken, son bulmamakla birlikte devam etmektedir ve bu sebepten şiddetin önüne geçilmesi daha da güçleşmektedir (Rakovec Felser, 2014). Kadına şiddete karşı mücadele eden Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı (2021) söz konusu döngünün 3 aşamadan oluştuğunu bildirmektedir. Aşamaların birincisi gerginliğin tırmanma aşaması, ikincisi şiddet aşaması ve üçüncüsü balayı aşamasıdır. Gerginliğin tırmanma aşaması bir diğer ifadeyle fırtına öncesi sessizlik evresidir. Bireylerin sağlıklı bir iletişim kuramadığı ve mağdurun yüksek oranda kaygı ve korku gibi duyguları hissetmesine sebebiyet veren tartışmalar bu aşamada meydana gelmektedir. Şiddet aşamasında ise fail kontrol edemediği öfkesiyle birlikte partnerine agresyon göstermeye başlamakta; fiziksel, psikolojik, cinsel ve diğer şiddet türleri bu aşamada mağdur bireye karşı uygulanmaktadır. Son aşama olan balayı aşamasında ise sergilenen şiddetten sonra fail mağdura sergilediği şiddetin sebeplerini sunarak pişman olduğunu ifade etmekte; partnerinin gönlünü almaya ve ondan özür dilemeye çalışmaktadır. Şiddet mağduru birey ise failin ilgili ve samimi yaklaşımları sonucunda faili affederek şiddet döngüsünün tekrarlanmasına zemin hazırlamaktadır. Fail ve mağdur arasında gerilimin artması ve tartışmalar ile birlikte birinci aşamaya geri dönülmektedir (Aslan vd., 2008;

Thompson, 1986). Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (2019), yukarıda belirtilen üç aşamaya ek olarak dördüncü aşamadan söz etmiştir. Sakinlik aşaması, fail ve mağdur arasında yaşanan olumsuzlukların görmezden gelindiği ve sağlıksız iletişim kalıplarının görüldüğü bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Ele alınan şiddet döngüsü aşamaları her ilişkide görülmemekle birlikte ilişkilerin büyük çoğunluğunda görülebilmektedir.

1.3.1. Flört Şiddeti Türleri

Flört ilişkilerinde şiddet; fiziksel, cinsel, duygusal/psikolojik, ekonomik ve dijital flört şiddetinin yanı sıra ısrarlı takip de dahil olmak üzere farklı şekillerde görülebilmektedir (Aslan vd., 2020; Fawole, 2008; Fidan ve Yeşil, 2018; Wincentak vd., 2017). Cinsiyet faktörüne bakıldığında kadınlar şiddet türleri içerisinde en fazla cinsel ve fiziksel şiddete, erkekler ise psikolojik şiddete maruz kalmaktadırlar (Fernández Fuertes vd., 2019; Paino vd., 2020). Sonuç itibariyle flört ilişkisi içerisinde farklı şekillerde şiddet biçimleri gözlemlenmektedir. Araştırmanın bu kısmında yukarıda belirtilen şiddet türleri ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

1.3.1.1. Fiziksel Flört Şiddeti

Şiddet türleri içerisinde belirtilerinin gözle görülme ihtimali en yüksek olan ve diğer şiddet türlerine oranla yaygınlığı sebebiyle akla ilk gelen saldırganlık türü fiziksel şiddettir (Güneri, 2014). İnsan bedeninde acı ve ağrıya sebebiyet verecek türden yaralar açmak veya kişinin ölümüne sebep olmak amacıyla ya da failin amacı bu olmadan gerçekleştirilen zarar verici tüm davranışlar fiziksel şiddet olarak ifade edilmektedir. Sonuçları itibariyle en tehlikeli şiddet türü olarak ele alınmaktadır. Vurmak, tokatlamak, yumruk atmak, dövmek, itmek, ısırmak, yakmak, boğmak, saç çekmek, zarar verici aletler kullanmak gibi mağdurun gücünün kontrol altına alındığı ve zarar gördüğü eylemler fiziksel şiddet başlığı altında değerlendirilmektedir (Murphy ve Hoover, 1999; Owen ve Korkut Owen, 2008; Özdere ve Kürtül, 2018; Stader, 2011; Türk, Hamzaoğlu ve Yayak, 2020).

Flört şiddeti ile ilgili ilk çalışma Makepeace (1981) tarafından gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılım sağlayanların %21'i fiziksel şiddete maruz kaldığını, %61'i ise fiziksel şiddete maruz kalan insanlar tanıdığını bildirmişlerdir. Straus (2004); 16 farklı ülkeden 31 üniversitenin katıldığı araştırmada, katılımcıların son 1 yılda maruz kaldıkları fiziksel flört şiddeti oranının %17 ila %45 aralığında olduğu sonucuna ulaşmıştır.

1.3.1.2. Cinsel Flört Şiddeti

Flört döneminde olan romantik ilişkilerde bireye yönelik gerçekleştirilen cinsel saldırı, taciz ve tecavüz yaşantıları fazlasıyla görülmektedir (Muehlenhard ve Linton, 1987). Bireyin partnerini cinsel ilişki için zorlaması ve saldırgan bir biçimde ilişkiye girmesi, kişinin rızasının olmadığı cinsel eylemlere zorlanması, cinsel organlarına dokunulması, pornografik içeriklerin zorla izletilmesi, partnerin bedeninin ve cinselliğinin aşağılanması cinsel şiddet davranışları arasında yer almaktadır (Güneri, 2014; Smith ve Donnelly, 2001; Stets ve Pirog Good, 1987).

Cinsel şiddetin yaygınlığını araştıran birden fazla çalışma mevcuttur. Smith, White ve Holland (2003) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada ergenlik ve üniversite döneminde kadınların maruz kaldıkları cinsel şiddet yaşantılarında şiddeti uygulayan kişinin %60 ve üzeri oranda şiddete maruz kalan bireyin partneri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Harned (2002), romantik ilişkisinde flört döneminde olan bireyler üzerinde yaptığı bir araştırmada kadınların %39, erkeklerin ise %30 düzeyinde partnerleri tarafından cinsel saldırı mağduru olduklarını belirtmiştir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2014 yılında yayınladığı bir raporda erkek bireylerin de cinsel şiddete maruz kalabildiklerini ifade etmekle birlikte genel itibariyle kadınların erkeklere kıyasla cinsel ve fiziksel şiddete daha fazla maruz kaldıkları ifade edilmiştir. Yapılan derleme çalışması sonucunda cinsel flört şiddetinin, fiziksel ve duygusal flört şiddetine oranla genç yaştaki bireylerde daha az uygulandığı saptanmıştır (Shorey, Cornelius ve Bell, 2008).

1.3.1.3. Duygusal/Psikolojik Flört Şiddeti

Bireyin partnerine lakaplar takarak seslenmesi, aşağılaması, partnerinin psikolojisi üzerinde olumsuz etkileri olacak kelimeler kullanması, toplum içinde veyahut yalnızken partnerine saygısızca davranması, küçük düşürücü tavırlar sergilemesi, birtakım sebepler sunarak tehdit etmesi, değer verdiği insanlar ile görüşmesini engellemesi, patolojik düzeyde kıskanması, özerkliğini kısıtlaması, kendi çevresinde bulunan insanlardan uzak tutması ve manipülatif davranışlar sergileyerek partnerinin suçlu hissetmesine sebep olması gibi davranışlar duygusal/psikolojik flört şiddeti davranışları arasında yer edinmektedir (Avşar Baldan ve Akış, 2017; Halpern vd., 2001; O'Leary ve Smith Slep, 2003). Psikolojik şiddetin temel çıktılarından bir tanesi şiddete maruz kalan kişinin, failin davranışları ve tutumları sonucunda kendini suçlaması olarak ele alınmaktadır. Şiddeti uygulayan kişi olumsuz yaklaşımlarının sebebi olarak mağduru öne sürmektedir. Dolayısıyla psikolojik şiddet fark edilmesi ve anlaşılması zor bir şiddet türüdür. Birey partnerini kendine bağımlı kılmak ve

korkutmak amacıyla partnerine karşı tehditkâr bir yaklaşım ile psikolojik şiddet uygulamaktadır (Smith ve Donnelly, 2001) ve bunu fiziki herhangi bir teması olmadan tamamen kelimeleri vesilesiyle gerçekleştirmektedir (Breiding vd., 2015).

Duygusal/psikolojik şiddet başlığı altında yapılan araştırmalara bakıldığında örneklemini şiddete maruz kalan kadınların oluşturduğu bir araştırmada fiziksel ve duygusal şiddetin etkileri karşılaştırılmış olup psikolojik şiddetin birey üzerinde olumsuz etkilerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Follingstad vd., 1990). Psikolojik şiddetin yaygınlığının yüksek olduğunu bildiren araştırmalar mevcuttur. Magdol ve arkadaşları (1997), kadınların %94,6'sının, erkeklerin ise %85,8'inin romantik ilişki içinde bulundukları partnerini psikolojik şiddete maruz bıraktıkları sonucuna ulaşılmıştır. Benzer başka bir çalışmada ise kadın katılımcıların %82'si, erkek katılımcıların ise %87'si flört ilişkisi içinde oldukları kişi tarafından duygusal istismara maruz kaldıklarını ifade etmektedirler (Harned, 2002).

1.3.1.4. Ekonomik Flört Şiddeti

Bireyin partneri üzerinde maddi üstünlük sağlamak ve partnerini maddi açıdan kendisine bağımlı kılmak amacıyla partnerinin ekonomik özgürlüğünün kısıtlanması ve engellenmesi ekonomik şiddet olarak tanımlanmaktadır (Zimmer, 2017). Özellikle ataerkil aile yapılarında görülen cinsiyet eşitsizliği ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin değişmez kabuller ekonomik şiddetin görünürlüğünü artırmaktadır (Stark, 2009). Mağdurun kariyer gelişiminin engellenmesi veyahut kendi rızası olmaksızın çalıştırılması, kazançlarına ya da yatırımlarına müdahale edilmesi, küçük miktarlarda harçlıklar vererek yaşamını idame ettirmesinin beklenmesi, failin kendisi için mağduru borçlandırması gibi eylemler ekonomik şiddet davranışları arasında yerini almaktadır (Güneri, 2014; Johnson vd., 2022).

Bireyin partnerine finansal açıdan bağımlı hale gelmesi, ekonomik bağımsızlığının olmaması bireyin diğer şiddet türlerine maruz kalmasına sebep olabilmektedir (Bilican Gökkaya, 2011).

1.3.1.5. Dijital Flört Şiddeti

Günümüz dünyasında teknolojinin hız kesmeyen gelişimiyle birlikte genç nesiller yeni ilişkiler kurmak ve iletişim becerilerini geliştirmek amacıyla sosyal ağları aktif bir şekilde kullanmaktadırlar. Dijital platformlar faydalı amaçlar için kullanılabiliyorken aynı platformların kötüye kullanıldığı ve zarar verdiği kullanım şekilleri de görülmektedir (O'Keeffe ve Clarke Pearson, 2011). Sanal faaliyetlerin romantik ilişkilerdeki kötüye kullanımına örnek

olarak dijital flört şiddeti verilebilmektedir. Literatürde dijital flört şiddeti yerine; siber flört şiddeti, sanal şiddet, elektronik flört şiddeti, çevrimiçi kötüye kullanımı, siber zorbalık gibi adlandırmalar mevcuttur (Bennett vd., 2011; Stonard, 2020). Flört ilişkisi sürdürmekte olan bir bireyin dijital imkanlarını partneri üzerinde baskı yaratmak, partnerini kontrol altına almak ve endişelendirmek amacıyla kullanması durumu dijital flört şiddeti olarak ifade edilmektedir (Fidan ve Yeşil, 2018). Sanal mecraların kullanımının artmasıyla birlikte dijital şiddet, güncel bir mesele haline gelmiştir.

Flört ilişkilerinde bireyin partnerinden cinsel içerikli görseller ya da metinler iletmesini isteyerek tehdit etmesi, iletilen cinsel içerikli metin veya görsellerin başkalarıyla paylaşılacağı yönünde partnerini korkutması, rahatsız edici düzeyde fazla sayıda mesajlaşmak istemesi ya da arama/aranma talep etmesi, özel mesajlarını izinsiz okuması, dijital hesaplarına izinsiz erişmesi, hesaplarını kapatmasını istemesi, hesaplarının şifrelerini istemesi ve sıklıkla partnerinin konum bilgisini paylaşmasını istemesi şeklindeki davranışlar dijital flört şiddeti davranışlarına örnek verilebilmektedir (Fidan ve Yeşil, 2018; Hancock, Keast, ve Ellis, 2017; Passarelli, 2016).

Duerksen ve Woodin (2019) tarafından dijital flört şiddetinin yaygınlığının incelendiği bir çalışmada 17 ila 25 yaş aralığındaki bireylerin dijital flört şiddetine %62 oranında maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.3.1.6. Israrlı Takip

Dilimizde; takipçilik veya ısrarlı takip şeklinde ifade edilen "stalking" terimi, romantik ilişkisi hali hazırda devam eden ya da sonlanan çiftlerde görülebilmektedir. Failin mağduru rahatsız edici şekilde sürekli olarak izlemesi, mağdurun evine ya da bulunduğu mekanlara gitmesi, sürekli takip etmesi, istenmeyen şekillerde devamlı araması ve mesaj iletmesi, istenmeyen hediyeler ve eşyalar alması gibi failin düzenli şekillerde tehdit ve taciz edildiği davranışlar "ısrarlı takip" olarak ifade edilmektedir (Güneri, 2014; Tjaden ve Thoennes, 2000; Westrup ve Fremouw, 1998). Israrlı takip, genellikle mağdurun ilişkiyi bitirmek istemesinden veyahut bitirmesinden sonra ortaya çıkabilecek bir davranıştır (Yörük Tepe, 2021). Söz konusu davranış bir kere yaşandıktan sonra son bulmamakla birlikte döngü halini alır ve sürekli şekilde fail tarafından sergilenebilmektedir (Çakır Koçak ve Öztürk Can, 2019; Doğan, 2014). Failin amacı mağdurun zihninde endişe, korku, güvensizlik ve çaresizlik duygularını var etmektir. Catalano (2012), 18-24 yaş aralığında olan genç yetişkinlerin ısrarlı takip davranışına daha fazla maruz kaldığını ifade ederken, bu yaş aralığında yer alan bireylerin mağduriyet düzeylerinin diğer yaş gruplarına oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Mağdurların büyük

çoğunlukla kadın, faillerin ise erkek olduğu bildirilirken; gerçekleştirilen bir çalışmada ısrarlı takibe maruz kalma oranları kadınlarda %78, erkeklerde ise %22 oranında saptanmıştır (Öztürk Karakuş, 2016). Bir diğer araştırmada, fiziksel şiddete maruz kalan kadınların %23'ünün aynı zamanda ısrarlı takip davranışına maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Krebs vd., 2011).

1.3.2. Flört Şiddeti Kuramları

Bu bölümde flört şiddetini daha kapsamlı bir şekilde açıklayabilmek amacıyla bazı yaklaşımlara yer verilecektir. Söz konusu kuramsal yaklaşımlar sosyal öğrenme kuramı, feminist kuram ve yukarıda detayları paylaşılan bağlanma kuramıdır.

1.3.2.1. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramı, Bandura (1973) tarafından açıklanan ve öne sürülen bir yaklaşımdır. Söz konusu teoriye göre; birey, ortaya koyulan davranışları diğer bireyleri gözlemleyerek ve model alarak öğrenmektedir. Bir diğer deyişle insanın bilişsel ve duygusal süreçleri; tepkileri, tepkileri üzerindeki denetimi, tepkilerinin yarattığı etkileşimler ve yaşantıları vasıtasıyla şekil almaktadır (Bandura, 1971). Anne ve babanın rol model konumunda olduğu aile, çocukların öğrenmeye başladığı en temel kurumdur. Davranışların öğrenilmesi ve özümsenmesinde çocuğun ebeveynleriyle ya da bakım vereniyle kurduğu yakınlık ve etkileşim büyük bir öneme sahiptir (Bandura, 1973; Shorey vd., 2008). Edinilen kazanımlar bireyin yaş almasıyla birlikte çeşitlilik ve değişkenlik gösterebilmektedir.

Sosyal öğrenme kuramına göre çocuk, şiddet olgusu ile etkileşiminin bulunduğu bireyler, gruplar ve doğduğu ev aracılığıyla tanışmaktadır (Sutherland vd., 1992). Aile üyelerinin, saldırganca ve şiddet içeren davranışlarını belleğine kaydeden bireyin bu davranışları kişiliğinin bir parçası haline getirerek taklit yoluyla sergilediği, başka bir ifadeyle ebeveynlerini rol model olarak kabul ettiği görülmektedir (Makin Byrd, 2009; O'Leary, 2008). Çocuğun şiddet içeren davranışlara şahit olması; zihninde bu davranışların hangi alanlarda kullanılabileceğine dair temsillerin oluşmasına sebebiyet vermektedir (Corvo ve Carpenter, 2000). Şiddetin, bireyin ilerleyen yıllarında stresle baş etmede ve zorlu yaşam olayları üzerinde hakimiyet kurmada bir yöntem olarak gördüğü belirtilmektedir (Anderson ve Kras, 2005). Dolayısıyla agresif ve zarar verici davranışlar bireyin doğuştan sahip olduğu bir durum olmayıp sonradan kazandığı bir eğilim olarak literatürde yer edinmektedir (Bandura, 1978).

Şiddete direkt olarak maruz kalan veyahut şiddete tanık olan bireyin gelecek hayatında kuracağı romantik ilişkilerinde de şiddet içeren davranışların ve saldırganca eğilimlerin ortaya

çıkabileceğini bildiren çalışmalar mevcuttur (Shorey, Cornelius ve Bell, 2008; Woodin ve O´Leary, 2009). Bireyin ilişki içerisinde şiddetin mağduru ya da faili olarak rol aldığı, şiddetin olumlu pekiştirilmesi sebebiyle normalleştirildiği ve sergilendiği gözlemlenmektedir (Makepeace, 1981; O'Keefe, 1998). Şiddetin normalleştirilmesi ve kabullenilmesi halinde uygulanma ihtimalinin de arttığı belirtilmektedir (Foshee, Bauman ve Linder, 1999). Jackson (1999) gerçekleştirdiği bir araştırmasında şiddetin cinsiyeti açısından baktığında, sosyal öğrenme kuramının özellikle erkek bireylerin flört şiddetindeki rolü üzerinde etkisi olduğu sonucuna varmıştır.

Hamby, Finkelhor ve Turner (2012), ebeveynleri tarafından fiziksel istismara maruz kalan bireyin, flört şiddetine maruz kalma ihtimalinin de yüksek olduğunu bildirmişlerdir. Benzer şekilde başka bir çalışmada şiddet mağduru olmanın, flört şiddetiyle ilişkili olduğu saptanmıştır (McDonell, Ott ve Mitchell, 2010). Mihalic ve Elliott (1997), evli çiftlerle yaptıkları bir araştırmada yaşamın erken dönemlerinde maruz kalınan şiddetin, bireyin erişkinlik döneminde de görülebileceğini saptamışlardır.

Ele alınan çalışmalar, çocukluk dönemlerinde maruz kalınan ve/veya şahit olunan şiddetin, kurulan ilişkilerde de görüldüğünü ortaya koysa da aksini belirten çalışmalar da mevcuttur. Erkek öğrencilerle yapılan bir çalışmada, çocukluk döneminde şiddete maruz kalması ve flört ilişkilerinde bireyin partnerine şiddet uygulaması arasında anlamlı bir ilişkiye ulaşılamamıştır (Carr ve VanDeusen, 2002). Gover, Kaukinen ve Fox (2008), örneklemini üniversite öğrencilerinin oluşturduğu bir çalışmada yine çocukluk döneminde görülen şiddetin, bireyin içinde şiddetin bulunduğu bir ilişkinin üyesi olması noktasında bir risk faktörü olduğu saptanmış olup şiddete maruz kalan katılımcıların %60'ından fazlasının da romantik ilişkilerinde partnerine şiddet uygulamadığı, aksine şiddete maruz kalmayan bireylerin %25'inin ilişkide olduğu kişiye karşı şiddet uyguladığı sonucuna ulaşılmıştır. Shorey ve arkadaşları (2008), benzer şekilde bireylerin doğdukları evde şiddeti deneyimlemiş olmalarının romantik ilişki şiddetini açıklamada yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

Sonuç itibariyle; şiddetle erken yaşta tanışmak, şiddetin şahidi ya da mağduru olmak, saldırganlık içeren davranışların öğrenilmesi ve flört ilişkilerinde sergilenmesi ihtimalini arttırmakla birlikte her zaman geçerli değildir. Bu durumda, yalnızca bireyin doğduğu ev ya da çevresinde bulunan insanlardan ziyade bireyle ilişkili risk faktörlerine odaklanmak ve değerlendirmek önem arz etmektedir.

1.3.2.2. Feminist Kuram

Flört ya da partner şiddetini açıklamaya yardımcı bir diğer bakış açısı ise feminist kuramdır (Hutchinson, 2012). Feminizm, kadın ile erkek cinsiyeti arasındaki farkı incelemek amacıyla yola çıkarak eşitsizlik ile ilgili birden çok fikir ayrılığının oluşmasına sebep olmuştur. Laura Brown (1994)'un görüşüne göre; feminist teori, ataerkil aile yapısına son vererek sosyal ve kültürel anlamda toplumsal reformu başlatmayı, erkek ve kadın arasındaki eşitsizliği ortadan kaldırmayı amaçlayan felsefi bir eğilimdir. Ele alınan görüş, geçmişten bugüne erkekleri kadınların üzerinde bir güç haline getiren toplumsal cinsiyet kalıplarını değiştirmek amacıyla çalışmalar gerçekleştirmekte, kadınların da erkekler gibi sahip olmaları gerektiğini düşündükleri eşitlik ve özgürlük anlayışına ulaşmaya çalışmaktadır (Thomas, 1999).

Ataerkil yapılanma; kadın bireylerin hor görülüp aşağılandığı ve geri plana atıldığı, erkeklerin ise gücünü ve otoritesini yücelttiği bir kültür olarak ifade edilmektedir (Murdock, 2014). Feminizm hareketi, erkek egemenliğine dayanan ataerkil sisteminin şiddet ve saldırganlık içeren eylemlerin devamlılığı konusunda etken olabileceği görüşünü ifade etmektedir (Bell ve Naugle, 2008). Benzer şekilde flört şiddetinin sebepleri arasında da geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde gelişen eşitsizlik ve ayrımcılık maddeleri yerini almaktadır (Dobash ve Dobash, 1977). Feminist kuramın amacı ise bu doğrultuda özellikle kadınlara uygulanan şiddeti gözler önüne sermek ve şiddete son vermektir. Flört şiddetinin çoğunlukla erkekler tarafından kadınlara uygulandığı ve kadınların şiddet mağduru olduğu belirtilmekle birlikte erkeklerin suçlu pozisyonunda anılması feminizm akımının eleştirilere sıkça maruz kaldığı bir konu olarak değerlendirilmektedir (Hutchinson, 2012; Zimmer, 2017). Flört şiddetine erkeklerin de maruz kaldığını, kadınların da fail rolünde olduğunu ortaya koyan çalışmalar mevcuttur (Capaldi vd., 2012; Karatay, 2017). Bu noktada erkeklerin ve kadınların şiddete hangi sebepler vasıtasıyla başvurduğunu incelemek gerekmektedir. Erkekler; romantik ilişkilerinde güç ve otorite kaybı yaşamamak ve bu faktörleri korumak maksadıyla saldırganca ve şiddet içeren davranışlar sergilerken (Dobash ve Dobash, 1992; Shorey vd., 2008), kadınların ise kendilerini korumak amacıyla partnerine yönelik şiddete başvurdukları feminist teori açısından belirtilmektedir. Kadınların romantik ilişkilerinde şiddet davranışlarını sergileme sebeplerinin incelendiği ve çoğunlukla sebebin meşru müdafaa olduğunu ortaya koyan araştırmalar da mevcuttur (Foshee ve Matthew, 2007; Harned, 2001; Straus, 2011). Stuart, Moore, Gordon, Hellmuth, Ramsey ve Kahler (2006) ise kadınların sadece kendilerini korumak amacıyla şiddet içeren davranışlara yönelmediği sonucuna ulaştıkları bir çalışma gerçekleştirmişlerdir.

Feminist kuramın birçok açıdan eleştirilere maruz kaldığı bilinse de flört şiddeti olgusunu ele alış şekli açısından çok boyutlu ve sistematik bir kuram olarak değerlendirilmektedir (Shorey, Cornelius ve Bell, 2008).

1.3.3. Flört Şiddetinin Nedenleri ve Sonuçları

Flört şiddeti; birey, toplum ve ilişkiler adına kritik ve önlenmesi gereken bir yaşantı olarak karşımıza çıkmaktadır. Flört şiddetinin ortaya çıkmasına sebep olan değişkenlerin incelendiği araştırmalar, flört şiddeti hakkında bilgi sahibi olmak ve onu önlemek adına önem arz etmektedir (Krug vd., 2002). Partnerler arasındaki yakınlık dereceleri, iletişim dinamikleri, partnerlerin bireysel özellikleri, tutumları ve yaklaşımları flört şiddeti üzerinde belirleyici olan değişkenlerdir (Capaldi, Knoble, Shortt ve Kim, 2012). Genel itibariyle birtakım bireysel, ilişkisel ve sosyal faktörün flört şiddetine neden olduğu görülmektedir.

Flört ilişkilerinde karşılaşılan şiddetin en temel sebepleri arasında kadın ve erkek cinsiyeti arasındaki eşitsizlik ve toplumun cinsiyetlere yüklemiş olduğu roller gösterilebilmektedir. Erkeklere yüklenilen otorite sahibi, güçlü ve agresif gibi sıfatlar vasıtasıyla şiddet, toplum tarafından normalleştirilen ve kabul gören bir unsur haline gelmektedir (Thompson, 1986). Bununla birlikte erkek egemenliğinin hakim olduğu ataerkil aile yapılarında kadınların cezalandırılması gerektiği inancı ağır basmaktadır. Bu gibi inançların ve tutumların cinsiyetler arası eşitsizliği sürdürmeye devam ettiği, kadınların maruz kaldığı şiddeti artırdığı ve cinsiyetlere yüklenen toplumsal rolleri desteklediği görülmektedir (McCarthy, Mehta ve Haberland, 2018; Shen, Chiu ve Gao, 2012). Sonuçları itibariyle flört ilişkilerinde erkeklerin şiddet içeren davranışları sergileyen kadın bireylerin ise bu saldırganlığa maruz kalan taraf olduğu ifade edilmektedir (McCauley vd., 2013; Taquette ve Monteiro, 2019). Selçuk, Avcı ve Mercan (2018)'ın ifadelerine göre, ataerkil düzeni benimsemiş olan kültürlerde kadına yönelik şiddetin daha yüksek oranlarda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bir araştırmada ataerkil yapıya ait olan tutumlara sahip genç bireylerin hem fiziksel hem de psikolojik flört şiddetini uygulama riskinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (Ozaki ve Otis, 2016). Özellikle genç erkeklerin, yaşıtlarının bulunduğu kümelerde saygınlık düzeyini artırmak veya korumak amacıyla şiddete yöneldikleri görülmektedir (Sears, 2006).

Bireyin erken dönem yaşantılarında okulda, evde, toplum veya aile içinde ihmal edilmesi, istismar ya da şiddet içeren davranışlara maruz kalması, ebeveynleri arası şiddete tanıklık etmesi ve çocuğa anne-babası tarafından otoriter, baskıcı ve mükemmelliyetçi bir yaklaşımın sergilenmesi gibi etkenlerin gelecek yaşantısında geliştireceği flört ilişkilerinde de

partneri tarafından şiddete maruz kalma ihtimalini arttırdığı gözlemlenmektedir (İftar, 2016; Türk vd., 2020; Yumuşak, 2013). Söz konusu tutum ve davranışları öğrenen, pekiştiren ve modelleyen bireylerin romantik ilişkilerinde bu eylemleri taklit ettiğini ve partnerlerine karşı uyguladığını ele alan çalışmalar mevcuttur (Muniz Rivas vd., 2019). Bakım veren kişiler tarafından ilgi gösterilmeyen ve birtakım cezaların uygulandığı çocukların genç yetişkinlik süreçleriyle beraber romantik ilişkilerinde partnerlerine dair flört şiddeti uygulama risklerinin arttığı belirtilmektedir (Yıldırım ve Terzioğlu, 2018). Karlsson, Temple, Weston ve Le (2016) tarafından yapılan bir araştırmada ebeveynler arası şiddete tanık olan bireylerin şiddeti uygulayan tarafta olması riskini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin zorlu anlarla baş etmede ve stresi yönetmede şiddeti bir araç olarak gördükleri saptanmıştır (Aslan, Bulut ve Arslantaş, 2020). Çocukluk döneminde şiddete tanık olan veya maruz kalan bireylerin ergenlikten yetişkinliğe geçiş evresinde psikiyatrik bozukluklar, fiziksel rahatsızlıklar, gelişim sorunları, alkol/madde bağımlılığı ve akademik yaşamlarında yaşayacakları problemler açısından risk taşıdıkları ve kendi kuracakları ilişkilerde veya ailelerde şiddet içeren davranışları uygulama ihtimallerinin yüksek oranlarda olduğu belirtilmektedir (Mayes, 2008). Son olarak Maker, Kemmelmeier ve Peterson (1998) tarafından yapılan bir çalışmada, çocukluk döneminde anne ve babası arasındaki şiddeti görerek büyüyen kadın öğrencilerin ilişkilerinde flört şiddetine maruz kalma olasılıklarını artıracağı sonucuna ulaşılmıştır (Akt. Abowitz, Knox ve Zusman, 2010).

Son yıllarda genç yetişkinlerde sıklıkla gözlemlenen alkol ve madde bağımlılığı flört şiddeti ile bağlantılı olan bir diğer risk faktörüdür. Alkol tüketiminin flört şiddetine sebep olabileceği ve tüm flört şiddeti türleriyle ilişkili olduğu saptanmıştır (Parker vd., 2016; Shorey, Brasfield, Zapor, Febres ve Stuart, 2015). Bireylerin erken yaşlarda alkol ve madde kullanımlarının flört şiddetine maruz kalma olasılıklarını arttırdığını gösteren çalışmalar mevcuttur (Van Ouytsel vd., 2017). Benzer şekilde alkol tüketip sarhoş olan erkeklerin sergileyecekleri eylemlerden mesul olmayacaklarını düşünmeleriyle birlikte şiddet içeren davranışlara daha çok başvurdukları ele alınmıştır (Gelles, 1974). Alkol ve madde bağımlılıklarının karşılaştırıldığı araştırmalarda uyuşturucu kullanımının alkol tüketimine oranla flört şiddeti ile arasında daha zayıf bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır (Mouilso, Fischer ve Calhoun, 2012).

Özetle; romantik ilişkilerde gözlemlenen flört şiddeti ile ilişkili risk faktörleri arasında yaş, cinsiyet, sosyoekonomik düzey, alkol ve madde bağımlılığı, ruhsal bozukluklar ve bireyin geçmiş yaşantısında deneyimlediği zorlu yaşam olayları, ihmal ve istismar öyküleri yer

almaktadır (Capaldi vd., 2012; Chase, Treboux ve O'Leary, 2002; Cyr, McDuff ve Wright, 2006).

Nedenlerinin hemen ardından flört şiddetinin birey üzerindeki olumsuz etkilerinden ve sonuçlarından bahsetmek, koruyucu ve önleyici çalışmalar açısından büyük bir önem arz etmektedir. Flört şiddeti bireyin ruhsal ve fiziksel sağlığının, ekonomik durumunun ve sosyal faaliyetlerinin olumsuz bir şekilde etkilenmesine yol açmaktadır (Tuz vd., 2015). Detaylıca açıklamak gerekirse travma sonrası stres bozukluğu, kaygı ve anksiyete bozuklukları, yeme bozuklukları, alkol ve madde bağımlılığı, uyku sisteminin bozulması, duygudurum bozuklukları, özdeğer ve özsaygıya yönelik algıların bozulması gibi durumlar flört şiddetinin olumsuz sonuçlarına örnek olarak verilebilmektedir (Carlson, 1987; Yıldırım ve Terzioğlu, 2018). Son yıllarda flört şiddetini açıklamak ve önleyebilmek amacıyla literatüre birçok yeni çalışma eklenmiştir (Luo, DeGue ve Le, 2022; Peterson vd., 2018; Üstünel, 2020). Kaura ve Lohman (2007), ilişki doyumu ve flört şiddeti arasındaki ilişkiye değindikleri bir çalışmalarında flört şiddetinin yaşantılandığı ilişkilerde ilişki doyumunun azalabileceği sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde flört şiddetine maruz kalan bireylerde yeme bozuklukları, çökkün duygudurum, uyuşturucu kullanımı ve cinsel açıdan risk taşıyan ilişkilerde artış görülebileceği de ifade edilmektedir (Holmes ve Sher, 2013). Subaşı ve Akın (2003) yaptıkları bir çalışmada; şiddet mağduru olan kişilerde utanma, özgüvensizlik ve beden algılarına yönelik bozulmaların gözlemlendiğini ele almışlardır.

Flört ya da partner şiddeti kavramı, romantik ilişkiler çerçevesinde kritik bir öneme sahip olmakla birlikte travmatik çıktıları olabilmektedir. Psikiyatrik bozuklukların yanı sıra yaralanma ve ölme gibi ciddi yaşantılar ile sonuçlanabilmektedir. Genç yetişkinler özelinde algılanan şiddet ve kabul seviyeleri değişkenlik göstermektedir (Kepir Savoly vd., 2014). Alanyazında flört şiddeti ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında Türkiye'de flört şiddetini önlemeye yönelik koruyucu herhangi bir çalışmanın yapılmadığı gözlemlenmiştir (Akcan, 2020). Dolayısıyla genç yetişkinler bağlamında flört şiddeti oranının tespit edilmesi amacıyla taramalar yapılarak, alanda görev alan profesyoneller tarafından romantik ilişkilerde gözlemlenen şiddet ve istismar konularında bilgilendirici ve farkındalığı artırmaya yönelik çeşitli psikoeğitim çalışmaları planlanabilir.

1.3.4. Flört Şiddeti İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Dünya genelinde flört şiddetinin özellikle ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki bireyleri etkilediği görülmektedir. Ülkemizde flört şiddeti ile ilgili yapılan araştırmaların sayısı flört şiddeti oranlarının artmasıyla birlikte artış göstermiştir.

Şiddetin yaygınlığının ve oranlarının incelendiği araştırmalara bakıldığında Yiğitalp, Ertem ve Özkaynak (2007), çalışmaya dahil olan kişilerin son 15 gün içinde fiziksel şiddete ne oranda maruz kaldıklarını ele almışlardır. Kadın bireylerin %6,2'sinin erkek bireylerin ise %7,9'unun fiziksel şiddet mağduru oldukları saptanmıştır. Psikolojik şiddete maruz kalma oranları ise kadınlarda %23,7 erkeklerde ise %20,5'tir. Yapılan araştırmada fiziksel ve duygusal şiddet açısından cinsiyetler arasında herhangi bir farklılık görülmemiştir. Yalnızca cinsel şiddet türüne kadınların erkeklere kıyasla daha fazla maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Toplu Demirtaş, Hatipoğlu Sümer ve White (2013) tarafından gerçekleştirilen ve 16 ay süresince devam eden romantik ilişkiye sahip kadınların katılım sağladığı araştırmanın sonucunda, katılımcıların %85,4'ünün flört şiddeti türlerinden en az birine, %79,3 oranıyla psikolojik şiddete, %37 oranında fiziksel şiddete, %22,8 oranında ise cinsel şiddete maruz kaldıkları gözlemlenmiştir.

Üniversite öğrencilerinin katıldığı bir çalışmada kadınların romantik ilişkilerinde maruz kaldıkları duygusal şiddetin sebebinin genel olarak kıskanma duygusu olmasına karşılık yaşadıkları olumsuzluğu şiddet olarak değerlendirmedikleri ifade edilmiştir (Toplu Demirtaş, Hatipoğlu Sümer ve Fincham, 2017). Bunun yanı sıra Hatipoğlu (2010), örneklemini üniversite öğrencilerinin oluşturduğu bir araştırmasında kadın öğrencilerin fiziksel şiddete maruz kalan, partnerlerini ise psikolojik şiddete maruz bırakan tarafta olduklarını ortaya koymuştur.

Ülkemizde cinsel şiddet mağduru 12-18 yaş aralığındaki 132 kadın katılımcının katıldığı bir çalışmada, %52,3'lük dilimin romantik ilişkileri esnasında partneri tarafından cinsel istismara maruz kaldıkları saptanmakla birlikte şiddeti uygulayan erkeklerin 13-45 yaş aralığında oldukları belirtilmiştir (Üçok Demir, Irmak, Murat ve Perdahlı Fiş, 2016).

Yerel kaynakların dışında cinsiyetlerin karşılaştırıldığı bir çalışmada kadınların %47'sinin, erkeklerin ise %35'inin romantik ilişkilerinde çoğu kez psikolojik şiddet yaşadığı sonucuna varılmıştır (Sears vd., 2007).

Amerika Birleşik Devletleri'nde flört şiddetine yönelik farkındalığın artırılması amacıyla "Love is Respect" adlı kampanya kapsamında yapılan anket ile üniversiteli kadınların

yaşamış oldukları flört şiddetinin oranlarını araştırmışlardır. Araştırmaya katılan kadınların %43'ünün saldırganlık içeren flört davranışlarına maruz kaldıkları, %36'sının ilişki içerisinde oldukları partnerlerine sosyal medya hesaplarının şifrelerini verdikleri, %16'sının cinsel şiddet mağduru oldukları bildirilmiştir (Fifth and Pacific Companies, 2010).

Baker ve arkadaşları (2018) tarafından, romantik ilişkilerde ortaya çıkabilen psikolojik şiddetin öz kontrol ile ilişkisinin üniversiteye giden öğrenciler üzerinde gözlemlendiği bir çalışmada öz kontrol ve duygusal saldırganlık arasında ters yönlü bir ilişki saptanmıştır.

Flört şiddeti ve sosyoekonomik düzey arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada düşük gelir düzeyine sahip bireylerin şiddete daha fazla başvurdukları sonucuna ulaşılmıştır (Jewkes, 2002). Nathanson ve arkadaşları (2012) ise, erkeklerin başarı kavramına bakış açıları, düşük kazançtan duydukları rahatsızlık ve ekonomik zorluklardan kaynaklanan stres faktörü ile baş edememeleri sonucunda şiddete başvurduklarını açıklamışlardır.

Wesley (2011), bağlanma türleri ve flört şiddeti arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışma gerçekleştirerek kaçıngan bağlanma stiline sahip kişilerin şiddeti uygulamak noktasında geçerli sebeplerin olabileceğine dair inançlarının olduğunu tespit etmiştir. Ek olarak aynı araştırmada, erkeklerin kadınlara yönelik şiddet içeren davranışları sergilediklerinde ilişkilerinde bunun kendilerine bir katkısının olacağı yönünde düşüncelere sahip oldukları saptanmıştır.

Flört şiddetini önleyebilmek adına, bireysel ve toplumsal farkındalığı artıracak birtakım uygulamalar gerekmektedir. Bu yaklaşım çerçevesinde, ergen ve genç yetişkin bireylere romantik ilişkilere dair bilgilendirici programlar, ilişkisel okuryazarlığı artırmak adına kampanyalar ve projeler, iletişim becerilerinin kazandırılmasını amaçlayan faaliyetler önem arz etmektedir. Ailelerin, okulların ve medyanın dayanışması ve ortak çabaları ile birlikte şiddetin her türlüsünü engelleyecek çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Sonuç itibariyle, şiddetin önüne geçebilmek maksadıyla bütüncül bir bakış açısının sağlıklı ilişkilerin oluşumunda büyük bir etkiye sahip olacağı düşünülmektedir.

1.4. İlişki Bağımlılığı

İnsanoğlu doğduğu an itibariyle çevresindeki bireyler ile etkileşim kurmaya başlamaktadır. Kurulan ilişkiler kısa vadeli olabileceği gibi uzun süreler boyunca devam edebilmektedir. Bireyler arasındaki etkileşim doğrultusunda gözlemlenen duygular aşk ve sevgi olarak da karşımıza çıkmaktadır. Duygusal ilişkiler insan dünyasında olumlu duygulanıma

sebep olabileceği gibi sağlıksız bir oluşum şeklinde de kendini gösterebilmektedir (Redcay ve Simonetti, 2018). Romantik ilişkiler, bağımlılığın gelişmesinde bir araç olarak görülmektedir (Fletcher vd., 2015). Yakın ilişkilerde bağımlılığın gelişimine sebep olan durumlar sevgi ve aşk kavramları ile açıklanamamaktadır. Aşk ya da ilişki bağımlılığı geliştiren bireyler her ne kadar bu durumu partnerlerine karşı duydukları sevgiye bağlasalar da bağımlılığın gelişimine asıl etken sağlıksız ilişki sürecinin kendisidir (Peele vd., 1992). Birey bu zararlı süreçle beraber kimyasal bir maddeye bağımlı olabildiği gibi bir insana da bağımlılık geliştirebilmektedir. Bireyin sahip olduğu kişilik özellikleri ilişkilerinde partnerine bağımlı olma eğilimini artırmaya yol açabilir. Spesifik olarak öz değer ve öz saygı düzeyi yüksek olan kişilerin ilişkilerinde daha dengeli, kontrollü ve bağımsız davranışlara başvurabildikleri bilinmektedir (Topkara, 2011).

Çok boyutlu ve kapsamlı bir değişken olması sebebiyle ilişki bağımlılığının tanımı konusunda ortak bir görüş sağlanamamıştır (Ermakov vd., 2023). İlişki bağımlılığı kavramı; eş bağımlılık (codependency), karşılıklı bağımlılık ve aşk bağımlılığı gibi isimlendirmelerle literatürde yer edinmekle beraber 1940 ila 1950 yılları arasında alkol ve maddeye bağımlı partnerin bakımını üstlenen ve bu doğrultuda bağımlı kişiyi hayata kazandırmak adına fedakarca davranışlar sergileyerek zamanla bağımlı bir kişiliğe bürünen bireyin patolojik durumunu tanımlamak ve duygusal ilişkilerdeki aşırılığı betimlemek amacıyla ortaya çıkmıştır (Bacon, McKay, Reynolds ve McIntyre, 2020; Crester ve Lombardo, 1999; Haaken, 1993). Bu tanım, bakım veren kişinin davranış örüntülerinin gözlemlenmesi sonucunda yapılmıştır. Kişinin kendi gereksinimlerini ihmal etmesi sonucunda bağımlılık geliştirdiği görülmüştür. Genellikle oluşan dinamikte alkole ve maddeye bağımlılık geliştiren bireyin erkek, bakım vermekle yükümlü hale gelen tarafın ise kadın olduğu saptanmıştır (Spann, 1989). İlerleyen yıllarda gerçekleştirilen çalışmalar ile birlikte alkol ve madde bağımlılığı olmayan ailelerde de ilişki bağımlılığını tetikleyici çeşitli risk faktörlerinin olabileceği ele alınmıştır (Reyome ve Ward, 2007). Sonraki bölümlerde ilişki bağımlılığının risk faktörleri başlığı altında bu etkenlere detaylı bir şekilde yer verilecektir.

Fenichel ilk kez 1945 yılında ilişki bağımlılığı teriminden söz etmiştir. İnsanların kimyasal bir maddeye veyahut bir yiyeceğe duyduğu ihtiyaca benzer şekilde aşka ihtiyaç duyması halini de ilişki bağımlılığı olarak tarif etmiştir (Liverano vd., 2023). Peele ve Broadsky (1975)'nin "Love Addiction" kavramını literatüre kazandırmaları ile birlikte 12 basamaklı Adsız Seks ve Aşk Bağımlıları Grubu (SLAA) programı başlatılmıştır. Peele'nin ifadelerine göre romantik ilişkiler verdikleri güven vasıtasıyla bağımlılığın gelişebileceği ideal bir alan olarak görülmektedir (Peele ve Broadsky, 1975). Schaeffer (2011)'ın ilişki bağımlılığı tanımı

ise kişinin ruhunda var olan boşluk sebebiyle tatmin olduğu bir ilişkiyi acı veren duygulara rağmen devam ettirmesi ve sonlandıramaması hali olarak ifade edilmektedir.

Peele ve Broadsky (1975)'e göre, bireyin duygusal bağ kurduğu partnerini bağımlılık nesnesi yerine koymasıyla birlikte günlük aktivitelerinin azalması, kaygılı ve kontrolcü bir yaklaşım sergilemesi, partnerinin hayatından çıkması ile beraber yoksunluk ve zorlanma belirtilerinin ortaya çıkması hali ilişki bağımlılığı olarak değerlendirilmiştir. Rounsaville ve arkadaşları (1979), bağımlılık nesnesinin bir kimyasal olmadığı, ilişki içerisinde olumsuz etkileşimlerin görüldüğü ve bireylerin birbirlerine güvensiz bir şekilde bağlandıkları örüntüyü ilişki bağımlılığı olarak tanımlamışlardır. Tanımlamaların oluşumunda etkili olan bir diğer çalışma ise Amerika Birleşik Devletleri'nde 1989 yılında ilişki bağımlılığı kavramının ele alındığı "Uluslararası İlişki Bağımlılığı Konferansı" olmuştur. Konferansta ilişki bağımlılığı, bireyin öz benliğini değerli kılan şeyin bir başkası ve onun onayı olduğu düşüncesiyle birlikte tekrarlayan kompulsif davranışların gözlemlendiği bir bağımlılık çeşidi olarak kabul edilmiştir (Tolstikova, 2010). Fischer, Spann ve Crawford (1991) tarafından ilişki bağımlılığı üzerine gerçekleştirilen çalışmalar ışığında; kişinin ilişki içerisinde olduğu partnerine fazlasıyla kontrolcü yaklaşması ve duygularını ifade etmede zorluk yaşaması gibi sergilenen olumsuz davranışları ilişki bağımlılığı olarak ifade edilmiştir. Sussman (2010) ise ilişkileri olgunlaşmış ve olgunlaşmamış ilişkiler olmak üzere ikiye ayırarak olgunlaşmamış bir ilişkiye sahip bireylerin birbirlerinin hayatına çok fazla müdahale ve nüfuz etmeleri gibi negatif davranış örüntülerinin eşlikçi olduğu durumu ilişki bağımlılığı olarak tarif etmiştir. Akademik kaynaklarda ilişki bağımlılığına dair pek çok farklı tanımın bulunması dikkat çekmektedir.

İlişki bağımlılığı süreçlerini Lancer (2017) ilişki bağımlılığı evreleri biçiminde incelemiş; bu süreçleri ilk aşama, orta aşama ve son aşama olarak sınıflandırmıştır. İlişki bağımlılığına sahip olan kişi evreler arasında geçiş yapabilmektedir ve evreler düzenli bir sırayla gerçekleşmeyebilmektedir. İlişki bağımlılığının ilk evresinde köken aile dinamiklerinde görülen olumsuz yaşantılar doğrultusunda birey partnerine sunacağı bakım vesilesi ile benlik saygısını ve öz değerini artırmayı amaçlamaktadır (Beattie, 1992). Partnerine karşı geliştirdiği kontrolsüz bağlanma sonucunda kişi kendini geri plana alarak partnerinin gereksinimlerini öncelikli hale getirmektedir. Partnerinin sorunlu davranışlarına tolerans göstererek olumsuz yaşantıların sorumlusu olarak kendini gösteren ve kendi sosyal yaşantısından büyük ölçüde uzaklaşan birey bu süre zarfında bağımlı bir kişi haline gelmektedir (Lancer, 2012). Orta evrede ise birey kendisine karşı yargılayıcı ve suçlayıcı bir ifadeyle yaklaşarak problemlerini inkâr ederek çevresine de fark ettirmemeye çalışmaktadır (Beattie, 1992; Lancer, 2017). Dolayısıyla

öz saygısında azalmalar meydana gelmektedir. Zamanla bağımlılık düzeyindeki artış ile beraber kişinin arkadaşlarından, ailesinden ve benliğinden uzaklaştığı, takıntılı düşüncelerinin, öfke duygusunun ve hayal kırıklıklarının arttığı görülmektedir (Lancer, 2017). Birey bu sonuçlarla yüzleşmemek amacıyla kendini yemek yemeye, alışveriş yapmaya vb. birtakım alışkanlıklara yönlendirebilmektedir (Lancer, 2012; Mukba, 2013). İlişki bağımlılığının son evresine gelindiğinde ise öz saygıda ve öz değerde büyük oranlarda azalma, nevrotik duygulanım, kişisel bakımda aksama ve farklı türdeki bağımlılık biçimlerine yönelme gözlemlenmektedir (Lancer, 2017). Bireyin partnerine karşı sergilediği kontrolcü tutumunun saplantı seviyesine gelmesi ve öfkesinin kontrol edilemez bir hal almasıyla beraber kişinin hem fiziksel hem de ruhsal sağlığında bozulmalar meydana gelmektedir (Beattie, 1992). Tüm bu zorlanmalara rağmen kişi bağımlı davranışlarından uzak durmakta güçlük çekmektedir (Lancer ve Read, 2018; Mukba, 2013).

1.4.1. İlişki Bağımlılığı Olan Bireylerin Kişilik Özellikleri

İlişki bağımlılığı üzerinde çalışmalar gerçekleştiren araştırmacılar ilişki bağımlılığına dair tanımlardan ve kriterlerden yola çıkarak ilişki bağımlılığına sahip olan bireylerin özelliklerini birtakım maddeler ile derlemeye çalışmışlardır (Cermak, 1986; Spann, 1989).

Spann (1989); ilişkilerinde partnerlerine bağımlılık geliştiren bireylerin hayata dair güvensiz bir yaklaşım içerisinde olduklarını, duygu ve düşüncelerini dışarıya yansıtmakta ve aldığı kararları hayata geçirmekte zorlandıklarını, partnerlerinin gereksinimlerini önceliklendirerek kendini ihmal ettiklerini, öz saygı düzeyinin düşük olması sebebiyle partnerlerine karşı takıntılı bir şekilde yaklaştıklarını, partnerleri tarafından onaylanma ihtiyaçlarının yüksek olduğunu, partnerlerini memnun etmek amacıyla sürekli bir çaba sarf ettiklerini, sınır koymakta zorlandıklarını ve savunma mekanizmalarından inkâra sıkça başvurduklarını en genel haliyle ifade etmiştir. Tüm bunlar sonucunda sınır koyma noktasında başarılı olamadıkları ve yoğun bir öfke duygusu ile baş etmeye çalıştıkları bilinmektedir (Spann, 1989). Bireyin benliğinde hissettiği sevgi eksikliğini gidermeye aday olan partnerlerin varlığı, o kişilerle bağımlı bir ilişki yaşaması için yeterli olabilmektedir (Harrison ve Grey, 2019). İlişki bağımlılığı yüksek bireyler, değer, güven ve yakınlık ihtiyaçlarını, ilişki bağımlılığına hizmet edecek biçimde bazen bilinçli bazen farkındalık alanının dışındaki davranışlarıyla karşılamaya odaklanırlar. Ancak ilişki sürecindeki hedeflerinin ve isteklerinin gerçekleşememesi sonucunda kendilerini bir ilişkisel döngünün içinde bulmaktadırlar. Sonuç itibariyle kaygılı, benlik algıları

kırılgan, kendine dair olumsuz duygu ve düşüncelere sahip bir birey ortaya çıkmaktadır (Springer vd., 1998).

İlişki bağımlılığı ve bağımlı kişilik bozukluğu belirtilerinin benzerlik gösterdiği görülmektedir. DSM-V'te yer alan bağımlı kişilik bozukluğu tanı kriterleri ile belirli tutumlar bazında örtüşmekte, destek alma ihtiyacı partnerden karşılanacak biçimde örgütlenmektedir. Buna göre bağımlı kişilik bozukluğu tanı kriterleri aşağıda yer almaktadır (APA, 2023):

- Bir başkasından destek almadan karar vermede zorlanma,

-Bireyin kendi hayati sorumluluklarını başkalarına yönlendirme isteği,

-Sosyal desteği kaybetmekten korktuğu için aynı fikre sahipmiş gibi görünmek,

-Bir şeyleri tek başına gerçekleştirmede güçlük yaşamak,

-Onay almak ve kabul görmek amacıyla uygun olmayan davranışlara yönelmek,

-Yalnızlık duyguları ile baş başa kaldığında yetersizlik duygularının da eşlik etmesi,

-Biten bir ilişkinin hemen ardından yeni bir ilişki arayışına girmek,

-Kendisiyle kalmaya ve kendine bakmaya dair duygu ve düşüncelerin zihni fazlasıyla meşgul etmesi.

İlişki bağımlılığı geliştiren kişiler terk edilmekten, bırakılmaktan ve yalnızlıktan yoğun bir şekilde korkmaktadırlar ve bunu önlemek adına çokça çaba sarf ederler (Lancer, 2012). Kendilerini ikincil konuma getirerek bağımlı oldukları kişiye uyumlu olduklarının mesajını sürekli vermeye çalışarak onları mutlu etmeyi hedefleri haline getirmişlerdir (Masterson, 1988). Dolayısıyla bu kişilerin egoları zarar görmekle kalmayıp tükenmişlik belirtileri de yaşamaktadırlar (Schaef, 2013). İlişki bağımlılığı bireylere zarar veren, önlenmesi gereken psikolojik bir örüntüdür ve bu bağımlılığa sahip bireyler yaşadıkları olumsuz sonuçlara rağmen bağımlı oldukları kişiye ve kendilerine karşı takıntılı düşünceler kurmaya devam etmektedirler (Redcay ve Simonetti, 2018). İlişki bağımlısı olan bir birey hali hazırda içinde bulunduğu bir ilişki olmadığı takdirde kendisini yalnız ve karamsar hissederek geçmiş ilişkilerindeki anıların zihinlerini meşgul etmesine müsaade eder ve tekrardan bir başkasını sevemeyeceklerine dair gerçek olmayan inançlar geliştirirler. Akabinde de bu inançla çelişircesine yeni bir ilişki arayışına koyulurlar (Sussman, 2010).

Sonuç itibariyle ilişki bağımlılığı kişinin isteyerek tercih ettiği bir durum olmaktan ziyade çocukluk dönemlerinde şekillenmekte olan şemalar ve bağlanma stilleri ile yakından ilişkili bir durumdur. Hem erken dönem yaşantıları hem de erişkin dönem ilişkilerinin beraber değerlendirilmesi halinde bütüncül ve sağlıklı bir bakış açısı geliştirileceği düşünülmektedir.

1.4.2. İlişki Bağımlılığı Risk Faktörleri

Bu kısımda bireyin ilişki bağımlılığı geliştirmesinde etkili olan bazı risk faktörlerine değinilecektir. Olumsuz ve işlevsiz yaşantıların deneyimlendiği, alkol ve madde kullanan üyelerin olduğu, psikolojik ve fizyolojik rahatsızlıklara sahip kişilerin yer aldığı aile ortamında büyümenin, güvensiz bağlanma stillerinin, bakım veren kişilerin olumsuz yaklaşım ve tutumlarının ilişki bağımlılığının gelişiminde ve ortaya çıkışında etken olduğunu ortaya koyan çalışmalar mevcuttur (Akhunlar, 2010; Hazan ve Shaver, 1987; Mukba, 2013; Senthil, 2016).

İşlevsiz kuralların, sağlıksız iletişimin ve tepkilerin olduğu aile yapılanmasının bireyin yaşamında birtakım negatif sonuçlara davetiye çıkaracağı bilinmektedir (Grey vd., 2022). Problemli ve sağlıksız bir aile dinamiğinde büyüyen çocuğun psikolojik sağlığının bu süreçten olumsuz etkileneceği bilinerek gelecek yıllarında kuracağı ilişkilerinde öğrenmiş olduğu davranış örüntülerinin yinelendiği ve dolaylı yoldan ilişkisel bağımlılığın geliştiği gözlemlenebilmektedir (Stanger ve Lewis, 1993). Birey problemlere çözümler üretebilmek amacıyla onları sahiplendiğinde ebeveyn rolüne bürünebilir ve ilişkilerinde de aynı tutumu partnerlerine sergilediğinde bu durumun ilişki bağımlılığını artıran bir etkiye sahip olduğu görülmektedir (Cooper, 1995; Dupree vd., 2007). Aile ile geçirilen süre zarfında deneyimlenen maddi zorluklar, ebeveynlerin anlaşmazlıkları sonucu boşanması, hasta bireye bakım sağlamak ve sevgi, mutluluk gibi pozitif duygulardan mahrum kalmak kişinin güven dinamiklerini olumsuz etkilemektedir (Dupree, 2010). Bakım veren kişi tarafından ihmal edilmek, istismara maruz kalmak ve travmatize olmak sonucunda birey bağımlı kişilik özelliklerine sahip olabilmektedir (Loughead, 1991; Martsolf vd., 1999).

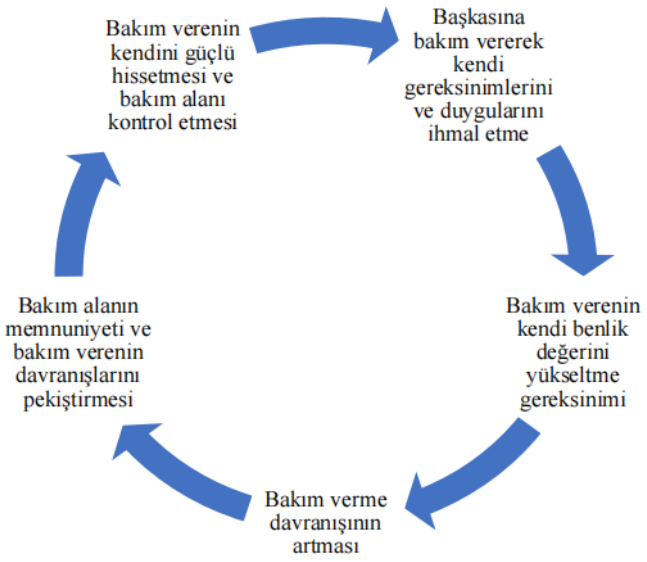
Literatürde, alkole ve maddeye bağımlılık geliştiren aile üyeleri ile büyümenin ilişki bağımlılığı riskini artırdığını bildiren çalışmalar yer almaktadır (Knudson ve Terrell, 2012). Alkole ve/veya uyuşturucu maddelere bağımlı olmanın yarattığı olumsuz sonuçlar buna maruz kalan bireyde kendilik algılarına dair gelişimin sağlıksız bir şekilde gerçekleştiğini göstermektedir. Sağlıklı bir şekilde gelişemeyen benliğin duygusal yükünü gelecek ilişkilerine de taşıyarak bu durumun yinelenen bir ilişki örüntüsüne dönüştürüldüğü düşünülmektedir. Söz konusu bireylerin kendine güvenme, bir başkasıyla iletişim kurma ve güven bağları inşa etme

konularında güçlük çektikleri de belirtilmektedir (Gedminiene ve Gudzinskiene, 2010). Alkol ve madde bağımlılığı olan bireylerin aile yapılarında sert kurallar, kapalı sınırlar, tutarsız tepkiler görülebilirken; bu ortamda yetişmekte olan bireyler kendilerini değersiz, yetersiz ve kaygılı hissederek diğer insanlara karşı aşırı duyarlı olabilmektedir (Berkowitz ve Perkins, 1988; Hinkin ve Kahn, 1995; Russell, Henderson ve Blume, 1985). Dolayısıyla gelecek yaşamlarında bağımlı bir birey ile ilişki içinde olma ihtimalleri de yüksek görülmektedir (Sher, 1997). Noriega ve arkadaşları (2008), bu bireylerin yakın temasta oldukları kişileri kontrol etme çabalarının bir sonucu olarak ilişki bağımlılığını düşündüren davranışlar sergilediklerini ifade etmektedirler. Dolayısıyla bağımlı aile üyeleri ile çocuk arasındaki etkileşim, ilişki bağımlılığının gelişme ihtimalini etkilemektedir (Mukba, 2013). Bosma (1975) da benzer şekilde, alkolik ebeveynler ile büyüyen ve alkolik olmayan ebeveynlerle büyüyen iki grubu karşılaştırarak bağımlı olan ailede büyüyen çocukların sosyal ve duygusal problemlerinin yetişkinliklerine taşınma ihtimalinin diğer gruba kıyasla iki kat daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Aile üyelerinden herhangi birinin fiziksel veya psikolojik bir rahatsızlığı sonucunda bakıma ihtiyaç duyması ailenin diğer üyelerinin psikolojik sağlığını olumsuz şekilde etkileyebilmektedir. Bakım verenin bakıma muhtaç olan bireyle yoğun bir şekilde ilgilenmesi hem bakım veren kişinin bu durumdan etkilenmesine hem de diğer üyelerin ihmal edilmesine yol açabilmektedir (Mukba, 2013). Genel itibariyle bakım veren konumundaki kişilerin aile içerisindeki kadınlar olduğu bilinmektedir (Fuller ve Warner, 2000). Birey, bakıcı rolünün ona kazandırdığı tutumları gelecek ilişkilerine de taşıyabilmektedir (Cooper, 1995). Bu süreçte fedakârlık içeren davranışlarıyla birlikte bakıcı birey en temel de kendini ihmal ederek bağımlısı olduğu bir ilişkinin zeminini oluşturmaktadır. Bu durum, hayatının ilerleyen yıllarında kuracağı ilişkilerinde de ilişki bağımlılığı riskini artırmaktadır (Cooper, 1995). Bakıcı rolündeki bireyin bakıma muhtaç kişiye normalin üstünde bir düzeyde odaklanması durumu ilişki dinamiklerinde sapmalara sebep olabilmektedir. Fuller ve Warner (2000), bu ilişkileri "aşırı odaklı ilişkiler" şeklinde adlandırmaktadır. Bu ilişkilerde gözlemlenen ihmal, fedakârlık ve tekrarlayıcı davranışlar bireyin ilişki bağımlılığı geliştirmesi yolunda birer belirleyici olmaktadır. Friel ve Friel (1986), döngü haline gelen bakım verme ve alma davranışlarına Şekil 3'te açıklık getirmektedir.

Şekil 3

İlişki Bağımlılığında Bakım Verme ve Alma Döngüsü

Kaynak: Friel, J. ve Friel, L. (1986). *Adult Children Secrets of Dysfunctional Families: The Secrets Of Dysfunctional Families.* Deerfield Beach, FL: HCI.

Alanyazına göre, psikolojik ve/veya fiziksel problemlere sahip üyelerin olduğu aile ortamında yetişmek ve bahsi geçen bozukluklara tanıklık etmek bu kişilerin kuracakları ilişkilerde bağımlılık davranışları sergileme olasılıklarını yükseltmektedir (Akhunlar, 2010).

Bebeklik döneminde oluşmaya başlayan bağlanma stillerinin de ilişki bağımlılığını yordadığını gösteren çalışmalar literatürde yer almaktadır. Cassidy ve Shaver (1999), bağlanma stillerini yaşamın erken döneminde bebek ve bakım veren arasındaki etkileşimler sonucunda ortaya çıkan ve duygusal ilişki içerisindeki yaklaşımlara yön veren davranış örüntüleri olarak tanımlamaktadır. Bağlanma stilleri üzerinde yapılan çalışmalarda, güvenli bağlanma, kaçıngan bağlanma ve kaygılı bağlanma olmak üzere bağlanma tarzlarının üç sınıfa ayrıldığı görülmektedir. Ebeveynleri ile güvenli bir bağlanma süreci yaşayan kişilerin kendilerine verdikleri değer ile birlikte diğer bireyleri de yakın ve değerli algıladıkları; kaygılı bağlanma sürecine maruz kalan kişilerin ise öz güven düzeylerinin düşük olduğu, duygu ve düşüncelerini dışa vurmakta güçlük çektikleri ve sürekli onaylanma ihtiyacı duydukları; kaçıngan bağlanan kişilerin ise hayal kırıklığı yaşama ihtimallerinden dolayı ilişkilerden kaçındıkları saptanmıştır (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bireylerin duygusal ilişkilerinde sağlıklı ve tutarlı yaklaşımlar sergilemeleri bağlanma stillerinin güvenli olduğunu göstermektedir (Hazan ve Shaver, 1987). Aksine partnerlerin sürekli ilgiye ve onaylanmaya ihtiyaç duymaları ile

kontrolcü bir tutum benimsemeleri kaygılı bir bağlanma stiline sahip olduklarını ortaya koymaktadır (Shaver ve Mikulincer, 2002). Dolayısıyla güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin kaygılı bağlanan bireylere oranla ilişki bağımlılığı geliştirme ihtimalleri daha düşüktür. Partnerlerinin kendileri ile yeterince ilgilenmemeleri sonucunda kaygılanan bireyler ortaya çıkan olumsuz duygular ile baş edemeyerek partnerlerine bağımlılık geliştirirler (Pietromonaco ve Barrett, 1997). Wei ve arkadaşlarının (2005) yapmış oldukları bir çalışmada, bağlanma stili kaygılı olan kişilerin öz saygı düzeylerinin ve ilişkiden aldıkları doyumun düşük, ilişkiye dair kaygı düzeylerinin ise yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sebepten, kaygılı bağlanan bireylerin ilişkilerinde bağımlılık geliştirmeye eğilimli oldukları görülmektedir. Bağlanma stilleri ve ilişki bağımlılığı değişkenlerinin arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada kaygılı bağlanma ve kaçıngan bağlanma stilleri ile ilişki bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Dereli, 2018). Benzer şekilde Ançel ve Kabakçı (2009) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, ilişkilerinde bağımlı kişilik özellikleri gösteren bireylerin kaygılı ve kaçıngan bağlanma tarzının davranış örüntülerini sergilemeye daha yatkın oldukları sonucu ortaya koyulmuştur.

Çocukluk dönemlerinde ebeveynlerin çocuklarına karşı geliştirdikleri tutum ve yaklaşımlar çocuğun yıllar içinde kuracağı ilişkilerin dinamiklerine olumlu veya olumsuz şekillerde etki etmektedir. Ebeveynlerin sergilediği tutum ve yaklaşımlar dört sınıfa ayrılmaktadır: Demokratik ebeveyn, otoriter ve baskıcı ebeveyn, aşırı hoşgörülü ebeveyn ve ihmal eden ebeveyn (Baumrind, 1991). Adil ve dengeli bir şekilde yaklaşılan çocuklar kendilerine karşı saygılı bir yaklaşım benimsemekte ve sosyal işlevsellikleri artmaktadır (Ersoy ve Uğur, 2015). Aksi halde kontrolcü, baskıcı ve otoriter bir şekilde yaklaşan anne-babaların, çocuklarına ihtiyaçları olan sevgiyi, şefkati ve değeri veremedikleri, özgürlüklerini kısıtladıkları ve ilerleyen yaşlarda bu kişilerin cesaretlerinin kırıldığı, itaat eden ve fedakârca davranışlar sergileyen kişilere dönüştükleri görülmektedir (Clark, 2017; Tunç ve Tezer, 2002; Yıldız, 2004). Başka bir ifadeyle sürekli olarak kontrol edilerek büyüyen bireyler gelecek ilişkilerinde de partnerlerini sürekli olarak denetleyen, partnerini ve onun ihtiyaçlarını önceliklendirerek kendini geri plana atan ve dolayısıyla ilişkisine bağımlı olan biri haline gelmektedir (Crothers ve Warren, 1996). Otoriter ve baskıcı yaklaşımın aksine hoşgörünün aşırı bir şekilde sergilendiği, çocuğun fazla özgür bırakıldığı yaklaşımlarda da denetim mekanizmaları sağlıklı şekilde gelişmeyen ve özsaygı düzeyi düşük olan bireyler yetişmektedir (De Hart, Pelham ve Tennen, 2006). Dolaylı yoldan benlik saygısının yüksek seviyelerde olmaması hali ilişki bağımlılığı geliştirme riskini artırmaktadır. Aynı zamanda bu bireylerin

sorumluluklardan kaçındıkları ve iç kontrol kapasitelerinin yetersiz olduğu da görülmektedir (Newman vd., 2015). Anne ve babası tarafından göz ardı edilen, ilgilenilmeyen çocukların olumsuz birtakım duygular ile baş etmekte zorluk yaşadıkları, birileri tarafından onaylanmaya ihtiyaç duydukları, davranış problemleri ve öz saygı düzeylerinde düşüş yaşadıkları gözlemlenmektedir (Ayhan ve Beyazıt, 2021; Nosko vd., 2011). Ortaya çıkan sonuçlar bireyin partnerine karşı bağımlılık geliştirmesine yol açmaktadır. Toksik yaklaşımlara ve tutumlara maruz kalarak büyüyen birinin ebeveyn olduğunda aynı örüntüleri kendi çocuklarına sergileyerek bunun bir döngüyü başlatması ve bahsi geçen bireyin ilişkisine bağımlılık geliştirmesi kaçınılmaz olacaktır.

1.4.3. İlişki Bağımlılığı İle İlgili Yapılan Çalışmalar

İlişki bağımlılığına dair gerçekleştirilen çalışmaların geçmişi son 50 yıla dayanmaktadır (Redcay ve McMahon, 2021). İlişki bağımlılığının literatürde henüz yeni olması sebebiyle söz konusu değişkene dair ülkemizdeki çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

Ançel ve Kabakçı (2009) tarafından geliştirilen İlişki Bağımlılığı Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama çalışmaları 400 kadın hemşire öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada aynı zamanda bağlanma stilleri ve kök aile ile ilişkili sorunların ilişki bağımlılığını ne düzeyde yordadığı araştırılmıştır. İlişki bağımlılığı puanları yüksek olan katılımcıların düşük olanlara oranla kaygılı bağlandıkları ve aileden kaynaklanan sorunlara daha fazla maruz kaldıkları gözlemlenmiştir. Benzer şekilde Atlam, Akyel Göven ve Yüncü (2023) tarafından romantik ilişkilerdeki bağımlılığı ölçebilmek amacıyla Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği geliştirilmiştir. Çalışmaya 18-35 yaş aralığında 1110 üniversite öğrencisi katılım sağlamıştır. Çalışmanın sonucunda romantik ilişkilerde bağımlılık ile kaygılı bağlanma ve ebeveynlerin bakım düzeyinin düşük olması arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Havaçeliği (2013), 1552 üniversite öğrencisi ile birlikte benlik saygısı, bağlanma stilleri ve madde bağımlılığı gibi değişkenlerin ilişki bağımlılığını ne düzeyde yordadığını incelemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Elde edilen sonuçlara bakıldığında anne ve babanın ihmal içeren davranışları arttıkça ilişki bağımlılığının da aynı yönde arttığı görülmüştür. Ayrıca erken dönem yaşantılarında güvensiz bağlanan ve benlik saygısı düşük olan bireylerin de ilişkilerinde bağımlı olmaya dair risk taşıdıkları gözlemlenmiştir. Alkol ve madde kullanımı olan bireylerin de ilişki bağımlılığı düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır.

Yapabaş (2018) ise vücut kütle indeksini baz alarak kilo değeri normalin üstünde olan 213 birey ile ilişki bağımlılığı ve yeme davranışları arasındaki ilişkiyi ele alan bir çalışma gerçekleştirmiştir. Duygusal yeme ile ilişki bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu doğrultuda romantik ilişkilerin sonlanmasıyla birlikte ortaya çıkan olumsuz duygulanımın yeme bozuklukları için bir risk oluşturabileceği düşünülmektedir.

Ok (2021), alkol bağımlılığına sahip babaların kız çocuklarındaki ilişki bağımlılığı düzeyini incelemek istemiştir. Alkolik bir babaya sahip olan kızların ilişki bağımlılığı değişkeni açısından riskli grupta yer aldıkları ve ilişki bağımlılığına daha fazla eğilimli oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Kaplan (2023) tarafından katılımcılarını ev hanımlarının oluşturduğu bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada katılımcıların psikolojik sağlıkları, benliklerine dair algıları ve ilişki bağımlılığı arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda ilişki bağımlılığı ile olumsuz benlik algısı ve psikolojik semptomlar arasında pozitif yönlü bir ilişki gözlemlenmiştir.

Muz (2021) ise evli olan 382 katılımcı ile yapmış olduğu bir araştırmada katılımcıların çocukluk dönemlerine ait işlevsel olmayan inanç örüntüleri ile ilişki bağımlılığı ve aldatmaya dair tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. İlişki bağımlılığını en çok etkileyen olumsuz inanç örüntülerinin kusurluluk şeması, karamsarlık şeması ve fedakârlık şeması olduğu belirlenmiştir.

Mukba (2013) tarafından 1409 lisans öğrencisinin dahil olduğu ve ilişki bağımlılığı gözlemlenen bireylerde görülen özelliklerin ele alındığı bir çalışmada ilişki bağımlılık düzeyi yüksek olan kişilerin partnerlerini kaybetmeye ve reddedilmeye dair korku ve kaygı geliştirdiği, duygu ve düşüncelerini ifade etmede yetersiz kaldıkları görülmüştür. Aynı zamanda aile içinde fizyolojik veya psikolojik rahatsızlığı ve aile içi şiddet deneyimi olan öğrencilerin olmayan öğrencilere kıyasla ilişki bağımlılığına yatkın oldukları tespit edilmiştir. İlaveten bireyin geçmişinde yaşadığı psikiyatrik bozuklukların da ilişki bağımlılığı oluşumuna sebep olduğu bilinmektedir (Aktaş Özakgül vd., 2017).

Son olarak Özdemir ve Buzlu (2019), ilişki bağımlılığı ve akademik düzey arasındaki ilişkiyi inceledikleri bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Akademik düzey ve ilişki bağımlılığı arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yerli kaynaklara oranla yabancı literatürde ilişki bağımlılığı başlığı altında gerçekleştirilen çalışmaların sayıca daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Carfora (2009) tarafından ebeveynlerin tutum ve yaklaşımlarının ilişki bağımlılığı ile ilişkisinin incelendiği bir çalışmada baskı ve otoriteye maruz kalan bireylerin adil ve demokratik yaklaşımın sergilendiği bireylere oranla ilişki bağımlılığına daha yatkın oldukları ortaya koyulmuştur. Benzer şekilde Crothers ve Warren (1996) de sağlıksız ebeveyn yaklaşımlarının ilişki bağımlılığı açısından risk faktörü olduğunu belirtmişlerdir. Aile içinde gelişen olumsuz ilişki dinamiklerinin de ilişki bağımlılığını arttıran bir belirleyici olduğunu bildiren araştırmalar mevcuttur (Fuller ve Warner, 2000).

Purcell ve diğerleri (2001) ise, ilişki bağımlılığına dair belirtilerin gözlemlendiği 40 kadının katılım sağladığı bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmanın sonucunda ilişki bağımlılığı olan katılımcıların delüzyonel semptomlar yaşadıkları, kişilik ve madde kullanım bozukluklarına dair belirtiler sergiledikleri ve yoğun yakınlık kurma istekleri dikkat çekmiştir. Benzer şekilde ilişki bağımlılık düzeyi yüksek olduğu saptanan bireylerin kendilerinden çok diğerlerini önceliklendirdikleri ve fedakârlık gösterdikleri bilinmekle birlikte depresyon ve ilişki bağımlılığı arasında bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (O'Brien ve Gaborit, 1992).

Rıjavec, Brdar ve Miljkovic (2011), ilişki bağımlılığı ile düşük benlik saygısı ve yoğun kontrol davranışları arasındaki ilişkiyi saptadıkları bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Lindley, Giordano ve Hammer (1999) ise ilişki bağımlılığı ve özgüven arasında ters yönlü bir ilişki olduğu sonucuna gerçekleştirdikleri araştırma sonucunda ulaşmışlardır. Başka bir çalışmada Hsu ve Wu (2004), duygularını ifade etmede zorlanan ve dışa vurmada güçlük yaşayan bireylerin ilişki bağımlılığına eğilimli oldukları sonucuna varmışlardır.

Panaghi ve diğerleri (2016) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada partneri madde bağımlısı olan ve partneri madde bağımlısı olmayan iki grup karşılaştırılmıştır. Çalışmanın amacı madde bağımlılığına sahip biriyle yaşamanın ilişki bağımlılığı üzerindeki etkilerini incelemektir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında beklenen şekilde eşi maddeye bağımlı olan kadınların diğer gruba göre ilişki bağımlılığı puanlarının ve duygusal hassasiyetinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Hoenigmann Lion ve Whitehead (2007) ise ilişki bağımlılığı olan bireylerde görülen özelliklerin diğer bağımlılık türlerinin ve sınırda kişilik bozukluğunun semptomları ile ilişkisini inceledikleri bir araştırma yapmışlardır. Bulgular, sınırda kişilik bozukluğu ve bağımlı kişilik özellikleri ile ilişki bağımlılığı arasında doğrusal bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Literatür incelemelerinin ardından ilişki bağımlılığına sahip kişilerin duygularını kendilerine yönlendirdikleri, ilişkilerinde sorunlar yaşadıkları, onaylanmaya ve kabul edilmeye yoğun bir şekilde ihtiyaç duydukları, fedakârlık davranışları sonucunda tükenmiş hissettikleri ve benliklerine dair saygılarını günden güne yitirdikleri sonuçlarına ulaşıldığı söylenebilmektedir. İlişki bağımlılığının etkileri bunlarla sınırlı kalmayıp çok geniş bir alanı kapsamaktadır. İlişki bağımlılığının gelişmesiyle birlikte ise önce kişinin kendisinin sonra ailesinin ve sonrasında toplumun bu durumdan olumsuz şekillerde etkilenebilme ihtimali doğrultusunda önleyici olması amacıyla daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM 2: YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırma modeline, evren ve örnekleme, veri toplama araçlarına, verilerin toplanma sürecine ve veri analizinde kullanılan istatistiksel yöntemlere yönelik bilgi ve açıklamalara yer verilecektir.

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma modeli olarak, İstanbul'da yaşayan genç yetişkinlerde ebeveynleşme olgusunun algılanan partner duyarlılığı, flört şiddeti ve ilişkide bağımlılık ile ilişkilerini inceleyen ilişkisel tarama modelinin tercih edildiği betimsel bir çalışmadır. İki ya da daha fazla değişkenin aralarındaki ilişkiyi ve ilişkinin derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli ilişkisel tarama modeli olarak adlandırılmaktadır (Karasar, 2009). Ebeveynleşme değişkeni bağımsız değişken; algılanan partner duyarlılığı, flört şiddeti ve ilişki bağımlılığı değişkenleri ise bağımlı değişkenler olarak belirlenmiştir.

2.2. Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırma örneklemi İstanbul'da ikamet eden, romantik ilişkiye sahip olup var olan ilişkisini en az 6 aydır sürdürmekte olan ve en az 1 kardeşe sahip olan 18-30 yaş aralığındaki 286'sı (%80,3) kadın, 70'i (%19,7) erkek olmak üzere toplam 356 genç yetişkinden oluşmaktadır. Belirtilen yaş aralığı, gelişim psikolojisi alanında "genç yetişkinlik" olarak ifade edilmektedir. Jeffrey Jensen Arnett (2000) ise, 18-25 yaş aralığını "beliren yetişkinlik" (emerging adulthood" olarak ele almakta ve bu sürecin bireyin benlik gelişimi ve romantik ilişkileri üzerinde etkili olduğunu vurgulamaktadır. Beliren yetişkinlik dönemi, bireylerin romantik ilişkilerinin yoğunlaştığı bir dönem olup, Erik Erikson'un psikososyal gelişim kuramında değindiği yakınlığa karşı yalıtılmışlık evresi ile de paralellik göstermektedir. Bu dönem, bireylerin kimlik gelişimlerini pekiştirerek başkalarıyla derin ve anlamlı bağlar kurma kapasitesini sınadıkları kritik bir gelişimsel evre olarak değerlendirilmektedir. Bu evrede bireyler, yakın ilişkiler kurma ve bu ilişkileri sürdürebilme kapasitesi geliştiremezlerse, yalnızlık ve yalıtılmışlık duyguları ile karşı karşıya kalabilirler (Erikson, 1968). 18-30 yaş aralığı çalışmanın değişkenleriyle kuramsal olarak uyumludur. Araştırmaya 371 kişi katılmış olup, 15 kişi araştırma dışlama kriterine sahip olması nedeniyle araştırmadan çıkarılmıştır.

Dışlama Kriterleri: Yapılan çalışmanın kardeşe dair sorular ve alt boyut içermesi sebebiyle kardeşi olmayan kişiler veri analizi dışında bırakılmıştır. Benzer şekilde romantik ilişkilere dair

soruların olması sebebiyle halihazırda romantik ilişkisi olmayan ve romantik ilişkisi 6 aydan daha az süreye sahip olan katılımcılar da veri analizi dışında bırakılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcılara; demografik özelliklerinin belirlenmesi adına "Kişisel Bilgi Formu", çocukluk ve ergenlik dönemlerinde deneyimlenmiş olabilecek ebeveynleşme düzeylerinin değerlendirilmesi için "Ebeveynleşme Envanteri (EE)", romantik ilişkilerde algılanan partner duyarlılığı düzeylerinin ölçülebilmesi için "Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeği", romantik ilişkilerde flört şiddeti deneyimlerinin belirlenebilmesi için "Flört Şiddeti Ölçeği" ve duygusal ilişkilerde bağımlılık düzeylerinin değerlendirilebilmesi için "Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği (RİBÖ)" verilmiştir. Bu çalışma kapsamında ölçeklerin yazarlarına e-posta yolu ile ulaşılarak ölçeklerin kullanımı hakkında bilgi verilmiş ve izin alınmıştır. Buna ek olarak katılımcılara araştırma ile ilgili bilgilerin verildiği ve araştırmaya katılma konusundaki rızalarının alındığı "Bilgilendirilmiş Onam Formu" iletilmiştir. Veri toplama araçları hakkında detaylı açıklamalar aşağıda belirtilmiştir.

2.3.1. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Katılımcılara çalışma hakkında genel bilgiler verilmiş, çalışmanın gizlilik esasları belirtilmiş ve katılımcıların katılma onayı alınmıştır. Bilgilendirilmiş Onam Formu, detaylı bir şekilde Ek-1'de sunulmuştur.

2.3.2. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu katılımcıların sosyodemografik özellikleri hakkında bilgi edinilmesi amacıyla kullanılmış olup formun içeriği araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Kişisel Bilgi Formu, katılımcılar için yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, sosyoekonomik düzey, romantik ilişki statüsü ve ilişki süresi gibi kişisel soruların yanında aile üyeleriyle ilgili olarak anne ve babanın birliktelik durumu, kardeş sayısı ve doğum sırası sorusunu da içermektedir.

Araştırmada katılımcıların sosyoekonomik düzeyleri ilk etapta öznel değerlendirmeye dayalı olarak ölçülmüştür. Öznel değerlendirmeye ek olarak, katılımcılardan hane toplam aylık gelir bilgisi alınarak sosyoekonomik düzeyin nesnel boyutu da değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda katılımcılardan sosyoekonomik düzeylerini 1 (alt gelir grubu) ile 7 (üst gelir grubu) arasında değerlendirmeleri istenmiştir. Öznel sosyoekonomik düzeyin ölçülmesi, bireylerin

kendilerini sosyal hiyerarşi içerisinde nasıl algıladıklarını ortaya koyması açısından önemlidir. Nitekim Nancy E. Adler ve arkadaşları (2000), bireylerin öznel sosyal statü algılarının psikolojik ve davranışsal değişkenlerle güçlü ilişkiler gösterdiğini belirtmektedir. Bu yaklaşım, MacArthur Research Network on SES & Health tarafından geliştirilen öznel sosyal statü ölçeğine dayanmaktadır. Söz konusu ölçüm araçları farklı çalışmalarda çeşitli likert derecelendirmeleri ile uyarlanabilmekte olup, bu araştırmada katılımcıların kendilerini daha kolay ifade edebilmeleri ve ayırt edicilik sağlanması amacıyla 7'li likert tipi ölçek tercih edilmiştir.

Form toplamda 13 kısa sorudan oluşmaktadır. Kişisel Bilgi Formu detaylı bir şekilde Ek-2'de sunulmuştur.

2.3.3. Ebeveynleşme Envanteri

Hooper (2009) tarafından, bireyin çocukluk döneminde deneyimlediği ebeveynleşme olgusunu ölçmek amacıyla geliştirilen ve sıklıkla başvurulan en güncel envanterdir. Köyden (2015) tarafından, Ebeveynleşme Envanteri'nin Türk kültürüne uyarlama çalışmaları gerçekleştirilmiştir (Örnek: "Anne babama önemli kararlar almalarında yardım ettim".). Ölçek, 5 dereceli likert tipte olup (1-hiçbir zaman, 5-her zaman), toplamda 22 maddeden ve üç alt boyuttan (ebeveyn odaklı ebeveynleşme, kardeş odaklı ebeveynleşme ve algılanan yarar) oluşmaktadır. Katılımcılardan, ebeveynleşme envanterindeki maddeleri çocukluk dönemlerine ait geçmiş deneyimlerini anımsayarak cevaplamaları beklenmektedir. Ölçekte, alt boyutlardan Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme (EOE)'ye yönelik 9 madde, Kardeş Odaklı Ebeveynleşme (KOE)'ye yönelik 5 madde ve Algılanan Yarar (AY)'a yönelik 6 madde yer almaktadır. Ebeveyn odaklı ebeveynleşme; aile içerisinde daha çok anne ve babaya ait olan sorumlulukları üstlenerek ebeveynleşme, kardeş odaklı ebeveynleşme; aile içerisinde daha çok kardeşe bakım verme rolleri üstlenerek ebeveynleşme ve algılanan yarar; kişilerin ebeveynleşmeye karşı sahip olduğu olumlu düşünce ve duygular ile ilgilidir. Envanter sonucunda en düşük 22, en yüksek 110 puan alınabilmektedir. Puanların yüksek oluşu ebeveynleşme düzeyindeki artışı ifade etmektedir. Her bir alt boyutta toplam puan hesaplanarak değerlendirme ayrı ayrı yapılmaktadır. Envanterin Türkçe' ye uyarlanan versiyonunun iç tutarlılık güvenilirliği .82 olarak ifade edilmektedir (Köyden, 2015). Alt boyutlar arasındaki puanların birbiri ile ilişkili olması envanterin geçerli ve güvenilirliğinin olduğunu ifade etmektedir (Hooper, Doehler, Wallace ve Hannah, 2011). Ebeveynleşme Envanteri'ne dair detaylar EK-3'te sunulmuştur.

2.3.4. Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeği

Reis ve arkadaşları (2017) tarafından geliştirilen algılanan partner duyarlılığı ölçeği, romantik ilişki içerisindeki partnerlerin duyarlılıklarına dair algılarını ölçmektedir. 18 maddeden oluşmakta olan ölçek Taşfiliz, Çetiner ve Selçuk (2020) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır (Örnek: "Eşim ne düşündüğümün ve hissettiğimin farkındadır."). Tek faktörlü yapıya sahip olan ölçekten yüksek puanların alınması, partnerin daha duyarlı algılandığını ifade etmektedir (Taşfiliz vd., 2020). 9 dereceli likert ölçekte, 1 puan-hiç doğru değil, 9 puan-tamamen doğru anlamına gelmektedir. Yüksek puanlar yüksek partner duyarlığını karşılamaktadır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanan versiyonunun iç tutarlık güvenilirliği .93 olmakla birlikte tek faktörlü yapıyı desteklediği ifade edilmiştir (Taşfiliz vd., 2020). Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeği, EK-4'te sunulmuştur.

2.3.5. Flört Şiddeti Ölçeği

Flört Şiddeti Ölçeği (FŞÖ), Sema Civan Gökkaya tarafından 2022 yılında Türk kültürüne uyumlu şekilde geliştirilmiştir. Geliştirme çalışmaları 18-30 yaş aralığındaki 111 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Ölçek, genç bireylerde flört şiddetine yönelik davranışları ölçmek amacıyla oluşturulmuştur (Örnek: "Parterimi güçlü bir şekilde ittim".). Beşli likert tipi derecelendirmeye sahip olan flört şiddeti ölçeğinde 28 madde ve 4 alt boyut yer almaktadır (1-hiçbir zaman, 2-nadiren, 3-ara sıra, 4-sıklıkla, 5-çok sık). Cinsel şiddet, fiziksel şiddet, duygusal şiddet ve kontrol davranışı başlıkları ölçeğin alt boyutlarını ifade etmektedir. Ölçekte ters maddeye yer verilmemiştir. Ölçek sonucunda katılımcı en düşük 28, en yüksek 140 puan alınabilmektedir. Elde edilen puanların yüksek oluşu şiddet davranışlarına yatkınlığın yüksek olduğunu ifade etmektedir. Ölçeğin tamamı ve alt boyutların her biri için puanlar ayrı ayrı hesaplanmaktadır. Flört şiddeti ölçeğinin güvenilirlik analizleri sonucunda Cronbach alfa katsayısı .89, Guttman Split Half .90, Kompozit güvenilirlik katsayısı .82 ve Spearman Brown .90 olarak belirtilmiştir. Ölçme aracının güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Gökkaya, 2022). Flört Şiddeti Ölçeği EK-5'te sunulmuştur.

2.3.6. Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği

Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği (RİBÖ), yetişkin bireylerin romantik ilişkilerine olan bağımlılıklarının düzeyini ölçebilmek amacıyla Atlam, Göven ve Yüncü (2023) tarafından oluşturulmuştur (Örnek: "Ona aşırı derecede ihtiyaç duyuyorum."). Ölçek 13 maddeden ve 3 alt boyuttan meydana gelmektedir (adanmışlık, yoksunluk ve takıntı). Katılımcının ölçekten

alabileceği en düşük puan 74 iken en yüksek puan 86'dır. Toplam puan arttıkça romantik ilişkide bağımlılık düzeyi de yükselmektedir. Alt boyutların güvenirlik katsayıları şu şekildedir; adanmışlık .79, yoksunluk .85, takıntı .78 olarak ifade edilmektedir (Atlam, Göven ve Yüncü, 2023). Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği, EK-6'da sunulmuştur.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama sürecinde ilk olarak İstanbul Kent Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'na başvurularak uygulanacak ölçme araçlarının etik açıdan uygun olduğuna dair onayı bildiren yazılı belge alınmıştır. Etik kurul onayı EK-7'de sunulmuştur. Çalışmada kullanılan envanter ve ölçekler için de ölçeği geliştiren/uyarlayan kişilerden gerekli izinler alınmıştır.

Ölçme araçları ve formlar çevrimiçi ortama araştırma verilerine ulaşmak amacıyla aktarılmıştır. Çevrimiçi ortamda veri toplamak birçok açıdan avantajlı olmaktadır. Aynı anda farklı ortamlardan çok fazla kişiye ulaşılabilmesi, katılımcıların istedikleri vakitte araştırmaya katılım sağlamaları, araştırmacı için verilerin analizinin ve takibinin kolaylaşması avantajlar arasında yer almaktadır (Evans ve Mathur, 2005). Aynı zamanda çevrimiçi ortam bazı materyallere olan ihtiyaçları ortadan kaldırması sebebiyle ekonomik açıdan da kolaylık sağlamaktadır. Katılımcılara Google Formlar üzerinden oluşturulmuş anketin; Facebook, Twitter, LinkedIn, Telegram ve WhatsApp sosyal medya platformlarında paylaşılması ile ulaşılmıştır. Ayrıca üniversite öğrencilerine çevrimiçi ortamda yapılan e-postalar ve duyurular ile ulaşılmıştır. Araştırma verileri 2025 yılı, Nisan ve Haziran ayları arasında toplanmıştır. Katılımcılara sırasıyla bilgilendirilmiş onam formu, kişisel bilgi formu ve ölçme araçları sunulmuştur. Araştırmada, katılımcıların gizliliklerini ihlal edecek herhangi bir kimlik bilgisi sorusu yer almamaktadır. Verilerin toplanma süresi yaklaşık olarak 20 dakika olarak belirlenmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Veri toplama süreci sonunda elde edilen veriler SPSS 25 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikle demografik özellikler ve ölçek maddelerinden bazılarında kayıp verilerin olduğu saptanmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını anlayabilmek için çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılmıştır. Basıklık ve çarpıklık katsayıları +1,5 ile -1,5 aralığında yer

aldığı için verilerin normal dağıldığı tespit edilmiş olup verilerin analizi için parametrik testler kullanılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Verilerin analizinde İlişkisiz Grup T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Pearson Korelasyon Analizi ve Basit Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Tespit edilen farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc analizi yapılmıştır. Varyansların homojen dağılmasından dolayı, tamamlayıcı Post Hoc analizlerinden LSD Testi kullanılmıştır. Varyansların homojen dağılmadığı durumlarda, tamamlayıcı post hoc analizlerinden Tamhane Testi kullanılmıştır.

BÖLÜM 3: BULGULAR

Bu bölümde problem durumuna uygun bulgulara ve bu bulgulara ait analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

3.1. Ebeveynleşmenin Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

Tablo 1

Örneklemin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılım Tablosu

Değişken	Kategori	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	286	80,3
	Erkek	70	19,7
Eğitim durumu	Lise ve altı	119	32,2
	Lisans ve üzeri	251	67,8
Medeni durum	Evli	41	11,5
	Bekar	315	88,5
İlişki durumu	Flört	68	21,7
	Uzun süreli ilişki	211	67,2
	Nişanlı/Sözlü	35	11,1
İlişki süresi	1 yıldan az	123	34,6
	1-2 yıl	64	18,0
	2-3 yıl	63	17,7
	3-4 yıl	33	9,3
	4-5 yıl	38	10,7
	6 yıl ve üzeri	35	9,8
Kardeş sayısı	İki kardeş	155	43,5
	Üç kardeş	94	26,4
	Dört kardeş ve üzeri	107	30,1
Doğum sırası	İlk çocuk	159	44,7
	2. çocuk	109	30,6
	3. çocuk	55	15,4
	4. çocuk ve üzeri	33	9,3
Anne-baba birliktelik durumu	Birlikte	310	87,1
	Ayrı	46	12,9
Algılanan ekonomik düzey	Ortanın altı	76	21,3
	Orta	150	42,1
	Ortanın üstü	130	36,5
Çocukluğun geçtiği yerleşim birimi	Metropol	217	61,0
	Büyükşehir	36	10,1
	Şehir	35	9,8
	İlçe/Kasaba/Köy	68	19,1

Tablo 1'de katılımcılara ilişkin sosyodemografik veriler paylaşılmıştır. Katılımcıların %80,3'ü kadın, %19,7'si erkektir. Eğitim durumu değişkeni iki alt grupta değerlendirilmiştir:

Lise ve altı, lisans ve üzeri. Katılımcıların %32,2'si lise ve altı, %67,8'i ise lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahiptir. %11,5'i evli, %88,5'i ise bekârdır. Veri toplama sürecinde bekâr olduğu ifade eden kişilerden ilişki durumlarını flört, sözlü, nişanlı ve uzun süreli ilişki başlıkları altında değerlendirmeleri istenerek ilişki süreleri sorulmuştur. Verilerin analizinde gruplar arasındaki dağılımın dengede tutulması amacıyla nişanlı ve sözlü olan kişiler tek bir kategoride ele alınmıştır. Katılımcıların %21,7'si flört ilişkisi içerisinde olduğunu, %67,2'si uzun süreli bir ilişki içerisinde olduğunu ve %11,1'i nişanlı/sözlü olduğunu bildirmişlerdir. Ankette yer alan kardeş sayısı katılımcılara açık uçlu olacak şekilde sorulmuştur. Katılımcıların kardeş sayısı dağılımını dengede tutmak amacıyla bu soruya verilen cevaplar 2 kardeş, 3 kardeş ve 4 ve üstü kardeş olmak üzere 3 kategoride analiz edilmiştir. İki kardeş olanlar %43,5, üç kardeş olanlar %26,4, dört kardeş ve üzeri olanlar ise %30,1 oranına sahiptirler. Katılımcıların algıladıkları ekonomik düzeye baktığımızda ise, %21,3'ü ortanın altı, %42,1'i orta, %36,5'i ise ortanın üstü şeklinde ifade etmişlerdir. Katılımcıların %61,0'i çocukluğunu metropolde, %10,1'i büyükşehirlerde, %9,8'i şehirlerde, %19,1'i ise ilçe/kasaba/köy şeklinde adlandırılan bölgelerde geçirmiştir.

Tablo 2

Katılımcıların Ebeveynleşme Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Yönelik Yapılan İlişkisiz Grup T Testi Bulguları

Puan	Gruplar	N	X	SS	SH_x	t testi		
						t	Sd	p
EBEOE	Kadın	286	30,1049	8,96599	,53017	,222	354	,825
	Erkek	70	29,8429	8,43670	1,00838			
EBKOE	Kadın	286	10,5909	4,10012	,24245	2,608	354	,009
	Erkek	70	9,2000	3,55332	,42470			
EBAY	Kadın	286	20,7448	4,87830	,28846	1,197	354	,232
	Erkek	70	19,9714	4,69650	,56134			

Katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ilişkisiz grup t testi bulgularına göre Ebeveynleşme Envanteri'nin Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme ve Algılanan Yarar alt ölçek puanları, cinsiyete

göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır (p>.05). Ancak Kardeş Odaklı Ebeveynleşme alt ölçeği puanları cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır (p<.05). Buna göre kadın katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme alt ölçeği puanları, erkek katılımcıların puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 3

Katılımcıların Ebeveynleşme Puanlarının Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Yönelik Yapılan İlişkisiz Grup T Testi Bulguları

Puan	Gruplar	N	X	SS	SH_x	t testi		
						t	Sd	p
EBEOE	Evli	41	29,1707	8,89635	1,38938	-,678	354	,498
	Bekâr	315	30,1683	8,85554	,49895			
EBKOE	Evli	41	10,0488	3,76797	,58846	-,453	354	,651
	Bekâr	315	10,3524	4,06942	,22929			
EBAY	Evli	41	23,2683	3,66077	,57172	3,830	354	,000
	Bekâr	315	20,2444	4,87754	,27482			

Katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri puanlarının medeni duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ilişkisiz grup t testi bulgularına göre Ebeveynleşme Envanteri'nin Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçek puanları medeni duruma göre anlamlı düzeyde farklılaşmamakta (p>.05); ancak Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanları medeni duruma göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır (p<.05). Buna göre, evli katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği puanları, bekâr katılımcıların puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4

Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Bekar Katılımcıların İlişki Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

	N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri				ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
EOE	Flört	68	30,7059	8,86054	**G.İçi.**	56,772	2	28,38	,356	,701
	Uzun süreli ilişki	211	29,8673	8,78480	**G.Arası**	24793,	311	79,72		
	Nişanlı/Sözlü	35	30,8857	9,89287	**Toplam**	24850,	313			
	Toplam	314	30,1624	8,91040						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme puanlarının ilişki durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları Tablo 4'te yer almaktadır. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>.05).

Tablo 5

Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Bekâr Katılımcıların İlişki Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

	N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri				ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
KOE	Flört	68	11,1324	4,34313	**Grup İçi**	52,310	2	26,155		
	Uzun süreli ilişki	211	10,1848	3,93385	**G. Arası**	5136,572	311	16,516	1,584	,207
	Nişanlı/Sözlü	35	9,9714	4,28050	**Toplam**	5188,882	313			
	Toplam	314	10,3662	4,07160						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme puanlarının ilişki durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları Tablo 5'te yer almaktadır. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>.05).

Tablo 6

Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Bekâr Katılımcıların İlişki Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

	N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri				ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
AY	Flört	68	19,8382	5,48977	**Grup İçi**	84,796	2	42,398	1,801	,167
	Uzun süreli ilişki	211	20,6493	4,63427	**G. Arası**	7320,239	311	23,538		
	Nişanlı/Sözlü	35	19,1714	4,82326	**Toplam**	7405,035	313			
	Toplam	314	20,3089	4,86398						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar puanlarının ilişki durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları Tablo 6'da yer almaktadır. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>.05).

Tablo 7

Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının İlişki Süresi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

	N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri				ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
EOE	6 ay- 1 yıl	123	29,2846	9,15398	**G.İçi**	646,003	5	129,201	1,664	,143
	1-2 yıl	64	32,1875	8,60209	**G.Arası**	27179,983	350	77,657		
	2-3 yıl	63	31,4127	9,13807	**Toplam**	27825,986	355			
	3-4 yıl	33	28,3636	8,48093						
	4-5 yıl	38	29,0000	8,59289						
	6 yıl ve üzeri	35	29,1429	7,82959						
	Toplam	356	30,0534	8,85342						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme puanlarının ilişki süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans

analizi (ANOVA) bulguları Tablo 7'de yer almaktadır. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>.05).

Tablo 8

Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının İlişki Süresi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
	6 ay-1 yıl	123	10,3821	4,01742	**G.İçi**	98,793	5	19,759		
	1-2 yıl	64	10,9531	4,51955	**G.Arası**	5672,339	350	16,207		
	2-3 yıl	63	10,0635	3,66268	**Toplam**	5771,132	355		1,219	,300
KOE	3-4 yıl	33	8,9091	3,51215						
	4-5 yıl	38	10,4474	4,53632						
	6 yıl ve üzeri	35	10,5714	3,55036						
	Toplam	356	10,3174	4,03196						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme puanlarının ilişki süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları Tablo 8'de yer almaktadır. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>.05).

Tablo 9

Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının İlişki Süresi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

	N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri				ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
AY	6 ay-1 yıl	123	19,7561	5,21244	**G.İçi**	259,967	5	51,993	2,253	,059
	1-2 yıl	64	21,0000	4,36436	**G.Arası**	8077,974	350	23,080		
	2-3 yıl	63	19,9683	4,77550	**Toplam**	8337,941	355			
	3-4 yıl	33	21,3030	4,45453						
	4-5 yıl	38	21,6316	5,14871						
	6 yıl ve üzeri	35	22,1143	3,96137						
	Toplam	356	20,5927	4,84636						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar puanlarının ilişki süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları Tablo 9'da yer almaktadır. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>.05).

Tablo 10

Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

	N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri				ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
EOE	İki kardeş	155	29,1613	9,00972	**G.İçi**	310,014	2	155,00	1,989	,138
	Üç kardeş	94	30,0213	8,59104	**G.Arası**	27515,9	353	77,949		
	Dört kardeş ve üzeri	107	31,3738	8,76907	**Toplam**	27825,	355			
	Toplam	356	30,0534	8,85342						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme puanlarının kardeş sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları Tablo 10'da yer almaktadır. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>.05).

Tablo 11

Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

	N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri				ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
KOE	İki kardeş	155	9,6065	3,70941	**G.İçi**	197,847	2	98,924	6,266	,002
	Üç kardeş	94	10,2872	3,80329	**G.Arası**	5573,28	353	15,788		
	Dört kardeş ve üzeri	107	11,3738	4,46057	**Toplam**	5771,13	355			
	Toplam	356	10,3174	4,03196						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri- Kardeş Odaklı Ebeveynleşme puanlarının kardeş sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları Tablo 11'de yer almaktadır. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<.05). Tespit edilen farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Varyansların homojen dağılmasından dolayı, tamamlayıcı post hoc analizlerinden LSD Testi kullanılmıştır. LSD Testi'ne ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 12

Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan LSD Testi Bulguları

Kardeş S. (i)	**Kardeş S. (j)**	**Ort.Farkı (i-j)**	**SH_x**	**p**
İki kardeş	Üç kardeş	-,68078	,51944	,191
	Dört kardeş ve üzeri	-1,76738*	,49941	,000
Üç kardeş	İki kardeş	,68078	,51944	,191
	Dört kardeş ve üzeri	-1,08660	,56171	,054
Dört kardeş ve üzeri	İki kardeş	1,76738*	,49941	,000
	Üç kardeş	1,08660	,56171	,054

Tablo 12'de Kardeş Odaklı Ebeveynleşme puanlarının hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan LSD testi bulguları yer almaktadır. Buna göre dört ve daha fazla kardeş olanların puan ortalamaları iki ve daha az kardeş olanlardan anlamlı düzeyde yüksekken (p<.05); diğer gruplar arasında ise anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>.05).

Tablo 13

Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
AY	Tek/ iki kar.	155	21,2387	5,00660	**G.İçi**	239,652	2	119,82		
	Üç kardeş	94	20,9362	4,31254	**G.Arası**	8098,28	353	22,941	5,223	,006
	Dört ve üzeri	107	19,3551	4,86468	**Toplam**	8337,94	355			
	Toplam	356	20,5927	4,84636						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar puanlarının kardeş sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları Tablo 13'te yer almaktadır. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<.05). Tespit edilen farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Varyansların homojen dağılmasından dolayı, tamamlayıcı post hoc analizlerinden LSD Testi kullanılmıştır. LSD Testi'ne ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 14

Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan LSD Testi Bulguları

Kardeş S. (i)	**Kardeş S. (j)**	**Ort.Farkı (i-j)**	**SH_x**	**p**
İki kardeş	Üç kardeş	,30254	,62615	,629
	Dört kardeş ve üzeri	1,88357*	,60201	,002
Üç kardeş	İki kardeş	-,30254	,62615	,629
	Dört kardeş ve üzeri	1,58103*	,67710	,020
Dört kardeş ve üzeri	İki kardeş	-1,88357*	,60201	,002
	Üç kardeş	-1,58103*	,67710	,020

Tablo 14'te Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği puanlarının hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan LSD testi bulguları yer almaktadır. Buna göre dört ve daha fazla kardeş olanların puan ortalamaları iki ve daha az kardeş olanlar ve 3 kardeş olanlardan anlamlı düzeyde düşükken ($p<.05$); diğer gruplar arasında ise anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$).

Tablo 15

Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
	İlk çocuk	159	31,2830	8,56038	**G.İçi**	482,496	3	160,83	2,070	,104
	2. çocuk	109	28,7890	9,36609	**G.Arası**	27343,49	352	77,680		
EOE	3. çocuk	55	28,9455	8,26957	**Toplam**	27825,98	355			
	4. ve üzeri	33	30,1515	9,01083						
	Toplam	356	30,0534	8,85342						

Tablo 15'te araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme puanlarının doğum sırasına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları sunulmaktadır. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$).

Tablo 16

Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
	İlk çocuk	159	11,4780	3,82999	**G.İçi**	552,363	3	184,12	12,41	,000
	2. çocuk	109	9,9358	3,74234	**G.Arası**	5218,76	352	14,826		
KOE	3. çocuk	55	7,9091	3,64271	**Toplam**	5771,13	355			
	4. ve üzeri	33	10,0000	4,58258						
	Toplam	356	10,3174	4,03196						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği puanlarının doğum sırasına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları Tablo 16'da yer almaktadır. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<.05$). Tespit edilen farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Varyansların homojen dağılmasından dolayı, tamamlayıcı post hoc analizlerinden LSD Testi kullanılmıştır. LSD Testi'ne ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 17

Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan LSD Testi Bulguları

Kardeş S. (i)	Kardeş S. (j)	Ort.Farkı (i-j)	SH_x	p
İlk çocuk	2. çocuk	1,54221*	,47882	,001
	3. çocuk	3,56890*	,60234	,000
	4. çocuk ve üzeri	1,47799*	,73656	,046
2. çocuk	İlk çocuk	-1,54221*	,47882	,001
	3. çocuk	2,02669*	,63685	,002
	4. çocuk ve üzeri	-,06422	,76504	,933
3. çocuk	İlk çocuk	-3,56890*	,60234	,000
	2. çocuk	-2,02669*	,63685	,002
	4. çocuk ve üzeri	-2,09091*	,84784	,014
4. çocuk ve üzeri	İlk çocuk	-1,47799*	,73656	,046
	2. çocuk	,06422	,76504	,933
	3. çocuk	2,09091*	,84784	,014

Tablo 17'de Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği puanlarının hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan LSD testi bulguları yer almaktadır. Buna göre 3. çocukların puan ortalamaları diğer tüm gruplardan; ikinci çocukların puanı ise ilk çocuklardan anlamlı düzeyde düşükken ($p<.05$); diğer gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$).

Tablo 18

Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

	N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri				ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
	İlk çocuk	159	21,3648	4,65441	**G.İçi**	267,070	3	89,023		
	2. çocuk	109	20,3394	4,88994	**G.Arası**	8070,87	352	22,929		
AY	3. çocuk	55	20,1636	4,98057	**Toplam**	8337,94	355		3,883	,009
	4. ve üzeri	33	18,4242	4,76334						
	Toplam	356	20,5927	4,84636						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği puanlarının doğum sırasına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları Tablo 18'de yer almaktadır. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<.05$). Tespit edilen farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Varyansların homojen dağılmasından dolayı, tamamlayıcı post hoc analizlerinden LSD Testi kullanılmıştır. LSD Testi'ne ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 19

Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan LSD Testi Bulguları

Kardeş S. (i)	Kardeş S. (j)	Ort.Farkı (i-j)	SH_x	p
İlk çocuk	2. çocuk	1,02533	,59545	,086
	3. çocuk	1,20114	,74906	,110
	4. çocuk ve üzeri	2,94054*	,91598	,001
2. çocuk	İlk çocuk	-1,02533	,59545	,086
	3. çocuk	,17581	,79198	,824
	4. çocuk ve üzeri	1,91521*	,95140	,045
3. çocuk	İlk çocuk	-1,20114	,74906	,110
	2. çocuk	-,17581	,79198	,824
	4. çocuk ve üzeri	1,73939	1,05437	,100
4. çocuk ve üzeri	İlk çocuk	-2,94054*	,91598	,001
	2. çocuk	-1,91521*	,95140	,045
	3. çocuk	-1,73939	1,05437	,100

Tablo 19'da Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği puanlarının hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan LSD testi bulguları yer almaktadır. Buna göre 4. ve daha sonra doğan katılımcıların puan ortalamaları ilk ve ikinci çocukların puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşüktür ($p<.05$). Diğer grupların puan ortalamaları arasında ise anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$).

Tablo 20

Katılımcıların Ebeveynleşme Puanlarının Anne-Baba Birliktelik Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Yönelik Yapılan İlişkisiz Grup T Testi Bulguları

Puan	Gruplar	N	X	SS	SH_x	t testi		
						t	Sd	p
EBEOE	Birlikte	310	30,1323	8,58568	,48763	,436	354	,663
	Ayrı	46	29,5217	10,57616	1,55937			
EBKOE	Birlikte	310	10,3097	3,89019	,22095	-,094	354	,925
	Ayrı	46	10,3696	4,93225	,72722			
EBAY	Birlikte	310	20,8968	4,82734	,27417	3,111	354	,002
	Ayrı	46	18,5435	4,51027	,66500			

Katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri puanlarının ebeveyn birliktelik durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ilişkisiz grup t testi bulgularına göre Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçek puanları gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır ($p>.05$). Ancak Algılanan Yarar Alt Ölçeği puan ortalamaları gruplar arasında istatistiksel olarak farklılaşmaktadır ($p<.05$). Buna göre ebeveynleri birlikte olan katılımcıların Algılanan Yarar Alt Ölçeği'nden aldıkları puanlar, ebeveynleri ayrı olan katılımcıların aldıkları puanlardan yüksektir.

Tablo 21

Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Algılanan Sosyoekonomik Düzey Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

	N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri				ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
EOE	Ortanın altı	76	31,0263	9,41201	**G.İçi**	387,596	2	193,79	2,493	,084
	Orta	150	30,7467	8,73025	**G.Arası**	27438,3	353	77,729		
	Ortanın üstü	130	28,6846	8,55356	**Toplam**	27825,9	355			
	Toplam	356	30,0534	8,85342						

Tablo 21'de araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme puanlarının algılanan sosyoekonomik düzeye göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları gösterilmektedir. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>.05).

Tablo 22

Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Algılanan Sosyoekonomik Düzey Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

	N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri				ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
KOE	Ortanın altı	76	11,0921	4,62508	**G.İçi**	82,044	2	41,022	2,545	,080
	Orta	150	10,3800	3,81567	**G.Arası**	5689,08	353	16,116		
	Ortanın üstü	130	9,7923	3,85331	**Toplam**	5771,13	355			
	Toplam	356	10,3174	4,03196						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme puanlarının algılanan sosyoekonomik düzeye göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulgularına göre, grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>.05).

Tablo 23

Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Algılanan Sosyoekonomik Düzey Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
AY	Ortanın altı	76	18,7237	5,29553	**G.İçi**	424,904	2	212,45	9,477	,000
	Orta	150	20,5800	4,23039	**G.Arası**	7913,03	353	22,417		
	Ortanın üstü	130	21,7000	4,93626	**Toplam**	8337,94	355			
	Total	356	20,5927	4,84636						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar puanlarının algılanan sosyoekonomik düzeye göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları Tablo 23'te yer almaktadır. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<.05). Söz konusu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Varyansların homojen dağılmamasından dolayı, tamamlayıcı post hoc analizlerinden Tamhane Testi kullanılmıştır. Tamhane Testi'ne ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 24

Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Algılanan Sosyoekonomik Düzey Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Uygulanan Tamhane Testi Bulguları

SED (i)	SED (j)	Ort.Farkı (i-j)	SH_x	p
Ortanın altı	Orta	-1,85632*	,69878	,027
	Ortanın üstü	-2,97632*	,74593	,000
Orta	Ortanın altı	1,85632*	,69878	,027
	Ortanın üstü	-1,12000	,55384	,127
Ortanın üstü	Ortanın altı	2,97632*	,74593	,000
	Orta	1,12000	,55384	,127

Tablo 24'te Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği puanlarının hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Tamhane testi bulguları yer almaktadır. Buna göre sosyoekonomik düzeyini ortanın altı olarak algılayan katılımcıların puan ortalamaları, orta ve ortanın üstü olarak algılayan katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı düzeyde düşükken (p<.05); diğer grupların puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>.05).

Tablo 25

Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Çocukluk Döneminde Yaşanılan Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
EOE	Metropol	217	30,5576	8,44304	**G.İçi**	343,367	3	114,45	1,466	,224
	Büyükşehir	36	31,3056	10,24226	**G.Arası**	27482,61	352	78,076		
	Şehir	35	28,5429	9,21426	**Toplam**	27825,98	355			
	İlçe/Kasaba/ Köy	68	28,5588	9,08235						
	Total	356	30,0534	8,85342						

Tablo 25'te araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme puanlarının çocukluğun geçtiği yerleşim birimi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları yer almaktadır. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>.05).

Tablo 26

Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçeği Puanlarının Çocukluk Döneminde Yaşanılan Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
KOE	Metropol	217	10,4516	3,85966	**G.İçi**	75,790	3	25,263	1,561	,198
	Büyükşehir	36	11,1667	5,24541	**G.Arası**	5695,342	352	16,180		
	Şehir	35	10,2000	3,79473	**Toplam**	5771,132	355			
	İlçe/Kasaba/Köy	68	9,5000	3,91133						
	Toplam	356	10,3174	4,03196						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Kardeş Odaklı Ebeveynleşme puanlarının çocukluğun geçtiği yerleşim birimi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları Tablo 26'da verilmektedir. Buna göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>.05).

Tablo 27

Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarının Çocukluk Döneminde Yaşanılan Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

N. SS ve $\overline{X}$ Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**SS**	**Var. K.**	**K.T.**	**Sd**	**K.O.**	**F**	**p**
AY	Metropol	217	20,8664	4,76441	**G.İçi**	125,265	3	41,755	1,790	,149
	Büyükşehir	36	19,9167	5,65875	**G.Arası**	8212,676	352	23,331		
	Şehir	35	21,4857	4,66130	**Toplam**	8337,941	355			
	İlçe/Kasaba/Köy	68	19,6176	4,65217						
	Toplam	356	20,5927	4,84636						

Araştırmadaki katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği puanlarının çocukluğun geçtiği yerleşim birimi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları Tablo 27'de verilmektedir. Buna

göre grupların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>.05).

Tablo 28

Katılımcıların Ebeveynleşme Puanlarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Yönelik Yapılan İlişkisiz Grup T Testi Bulguları

Puan	Gruplar	N	X	SS	SH_x	t testi		
						t	Sd	p
EBEOE	Lise ve altı	115	30,1130	9,13041	,85141	,088	354	,930
	Lisans ve üzeri	241	30,0249	8,73734	,56282			
EBKOE	Lise ve altı	115	10,2696	4,19967	,39162	-,154	354	,877
	Lisans ve üzeri	241	10,3402	3,95817	,25497			
EBAY	Lise ve altı	115	19,8261	4,71143	,43934	-2,071	354	,039
	Lisans ve üzeri	241	20,9585	4,87664	,31413			

Tablo 28'de katılımcıların Ebeveynleşme Envanteri puanlarının eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ilişkisiz grup t testi bulgularına göre yer almaktadır. Buna göre eğitim durumu lise ve altı olan katılımcılarla lisans ve üzeri olan katılımcıların ebeveyn odaklı ebeveynleşme ve kardeş odaklı ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmamaktadır (p>.05). Ancak, lise ve altı eğitim düzeyindeki katılımcıların ebeveynleşme-algılanan yarar boyutu puan ortalamaları lisans ve üzeri eğitim durumundaki katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı düzeyde düşüktür (p<.05).

3.2. Ebeveynleşme İle Diğer Değişkenler Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

Tablo 29

Ebeveynleşme Envanteri Alt Ölçek Puanları ile Algılanan Partner Duyarlılığı Arasındaki İlişkileri Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Bulguları

Değişken	N	r	p
Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme	356	,028	,600
Kardeş Odaklı Ebeveynleşme	356	,044	,409
Algılanan Yarar	356	,111*	,037

Yukarıdaki tabloda Ebeveynleşme Envanteri Alt Ölçek puanları ile Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeği arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi bulgular sunulmaktadır. Buna göre Algılanan Partner Duyarlığı Ölçeği ile Ebeveynleşme Envanteri Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleşme Alt Ölçek puanları arasında arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye rastlanmamış (p>.05); ancak Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeği ile Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde ilişkiye rastlanmıştır (p<.05).

Tablo 30

Ebeveynleşme Envanteri Alt Ölçek Puanları ile Algılanan Flört Şiddeti Arasındaki İlişkileri Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Bulguları

Değişken	**N**	**r**	**p**
Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme	**356**	-,031	,562
Kardeş Odaklı Ebeveynleşme	**356**	-,020	,710
Algılanan Yarar	**356**	-,008	,877

Tablo 30'da Ebeveynleşme Envanteri Alt Ölçek puanları ile Flört Şiddeti puanları arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi bulgular yer almaktadır. Buna göre Algılanan Flört Şiddeti ile Ebeveynleşme Envanteri alt ölçekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki gözlenmemiştir (p>.05).

Tablo 31

Ebeveynleşme Envanteri Alt Ölçek Puanları ile Romantik İlişkilerde Bağımlılık Arasındaki İlişkileri Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Bulguları

Değişken	N	r	p
Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme	**356**	,086	,107
Kardeş Odaklı Ebeveynleşme	**356**	-,029	,590
Algılanan Yarar	**356**	-,027	,608

Tablo 31'de Ebeveynleşme Envanteri Alt Ölçek puanları ile Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi bulgular sunulmaktadır. Buna göre Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği ile Ebeveynleşme Envanteri alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir (p>.05).

3.3. Algılanan Partner Duyarlılığının Ebeveynleşmeyi Yordamasına Yönelik Bulgular

Tablo 32

Algılanan Partner Duyarlılığının Ebeveynleşme Envanteri-Algılanan Yarar Alt Ölçeği Puanlarını Yordamasına ilişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi

		St. Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar			Çoklu Bağlantısallık İstatistikleri	
Bağımlı Değişken	**Bağımsız Değişken**	**B**	**SH**	**Beta**	**t**	**p**	**Tolerans**	**VIF**
	Sabit	61,262	3,600		17,015	,000		
AY	APD	,357	,170	,111	2,098	,037	1,000	1,000
	R^2= ,012		**Düz. R^2= ,01**		**F= 4.401**		**P= ,037**	

Algılanan partner duyarlılığının, algılanan yararı yordama düzeyini belirlemek amacıyla yapılan basit doğrusal regresyon analizi bulguları Tablo 32'de yer almaktadır. Buna göre algılanan partner duyarlılığı, algılanan yararı anlamlı düzeyde yordamaktadır (p<.05). Söz konusu yordama düzeyi %1 civarındadır.

3.4. Ebeveynleşme ve Romantik İlişkilerde Bağımlılığın Algılanan Partner Duyarlılığı ve Flört Şiddeti Değişkenlerini Yordamasına Yönelik Bulgular

Tablo 33

Ebeveynleşme ve Romantik İlişkilerde Bağımlılığın Algılanan Partner Duyarlılığı Puanlarını Yordamasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi

		St. Edilmemiş Katsayılar		*Standardize Katsayılar*			*Çoklu Bağlantısallık İstatistikleri*	
Bağımlı Değişken	**Bağımsız Değişken**	***B***	***SH***	***Beta***	***t***	***p***	***Tolerans***	***VIF***
Algılanan Partner Duyarlılığı	Sabit	56,021	5,746		9,750	,000		
	EBEOE	,005	,116	,003	,046	,963	,646	1,549
	EBKOE	,223	,255	,058	,875	,382	,647	1,546
	EBAY	,384	,172	,119	2,232	,026*	,983	1,017
	RİB	,076	,106	,038	,718	,473	,983	1,018
	R^2= ,017		**Düz. R^2= ,06**		**F= 1,527**		**P= ,194**	

Algılanan partner duyarlılığının, ebeveynleşme ve romantik ilişkilerde bağımlılık değişkenleri tarafından yordanma düzeyini belirlemek amacıyla yapılan basit doğrusal regresyon analizi bulguları Tablo 33'te yer almaktadır. Buna göre ebeveynleşme algılanan yarar alt boyutu, algılanan partner duyarlılığını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordamaktadır ($p<.05$) ve bu yordama düzeyi %6'dır (Düz. R^2=,06). Bununla birlikte, ebeveynleşme ve romantik ilişkilerde bağımlılık; algılanan partner duyarlılığını anlamlı düzeyde yordamamaktadır ($p>.05$).

Tablo 34

Ebeveynleşme ve Romantik İlişkilerde Bağımlılığın Algılanan Flört Şiddeti Puanlarını Yordamasına ilişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi

		St. Edilmemiş Katsayılar		***Standardize Katsayılar***			***Çoklu Bağlantısallık İstatistikleri***	
Bağımlı Değişken	**Bağımsız Değişken**	***B***	***SH***	***Beta***	***t***	***p***	***Tolerans***	***VIF***
	Sabit	34,035	4,426		7,690	,000		
Algılanan Flört Şiddeti	EBEOE	-,102	,089	-,073	-1,142	,254	,646	1,549
	EBKOE	,093	,196	,030	,476	,635	,647	1,546
	EBAY	-,011	,132	-,004	-,085	,932	,983	1,017
	RİB	,439	,082	,279	5,388	,000*	,983	1,018
	R^2= ,077		**Düz. R^2= ,067**		**F= 7,360**		**P= ,001**	

Algılanan flört şiddetinin, ebeveynleşme ve romantik ilişkilerde bağımlılık değişkenleri tarafından yordanma düzeyini belirlemek amacıyla yapılan basit doğrusal regresyon analizi bulguları Tablo 34'te yer almaktadır. Buna göre romantik ilişkilerde bağımlılık, algılanan flört şiddetini anlamlı düzeyde yordamaktadır ($p<.05$). Belirlenen yordama düzeyi yaklaşık %7'dir (Düz. R^2=,067).

BÖLÜM 4: TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma değişkenleri olan ebeveynleşme olgusunun demografik değişkenler doğrultusunda ele alındığı; algılanan partner duyarlılığı, flört şiddeti ve ilişkilerde bağımlılık düzeyi ile ilişkisinin incelendiği ve değişkenlerin birbirleriyle olan ilişkilerine yönelik analiz sonuçları literatür eşliğinde tartışılmıştır. Benzer konularda yürütülen çalışmalar incelendiğinde; söz konusu değişkenlerin bir arada ele alındığı bir araştırmanın henüz yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla araştırma kapsamında elde edilen sonuçların ileride yapılacak benzer nitelikli çalışmalara yol göstereceği düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırma, ebeveynleşme, algılanan partner duyarlılığı, flört şiddeti ve ilişki bağımlılığı kapsamında yapılan araştırmaları çeşitlendirmesi bakımından önem arz etmektedir.

4.1. Ebeveynleşme Puanlarının Sosyodemografik Değişkenler Kapsamında Tartışılması

Ebeveynleşme düzeylerinde ilk olarak sosyodemografik değişkenlerden cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığı ilişkisiz grup t testi ile değerlendirilmiş, ebeveynleşme düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark beklenmiş ve kadınların ebeveynleşme düzeyinin erkeklerden daha yüksek olacağı düşünülmüştür. Bulgulara göre Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme (EOE) ve Algılanan Yarar (AY) alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>.05$). Ancak Kardeş Odaklı Ebeveynleşme (KOE) alt ölçeği puanları cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ($p<.05$). Buna göre kadın katılımcıların Kardeş Odaklı Ebeveynleşme alt ölçeği puanları, erkek katılımcıların puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir. Köyden ve Uluç (2018)'un yapmış oldukları çalışmada da EOE puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı AY alt boyut puanlarının ise farklılaştığı görülmektedir. Bulgulara göre araştırmaya katılan kadın katılımcıların, erkek katılımcılara oranla aile içerisinde kardeşlerine karşı daha fazla sorumluluk aldıkları söylenebilir. Dolayısı ile EOE ve AY düzeyleri, erkek ve kadınlarda, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemekte ancak kadınların erkeklere göre ebeveynlere ait olan rol ve sorumlulukları kardeşlerine karşı daha fazla sergiledikleri, kardeşlerine karşı ebeveynleştikleri söylenebilmektedir. Literatürde bu veriye benzer şekilde ebeveynlere yönelik ebeveynleşmede cinsiyetler arasında farklılaşmanın olmadığı çeşitli çalışmalar bulunmaktadır (Akdaş, 2022; Arıkan Çolak, 2019; Castro vd., 2004; Cho ve Lee, 2018; Jurkovic vd., 2001; Kaya, 2025; Köyden, 2015; Peris vd., 2008). Bazı çalışmalar ise bulgular ile tutarlı olacak şekilde kız çocuklarının erkeklere göre kardeşlerine bakım verme ihtimalini daha yüksek bulmuştur (Bostan Ak, 2023; East ve Hamill, 2013; Howe ve Rinaldi, 2004; Jacobvitz, Riggs ve Johnson, 1999; Zick ve Allen, 1996). Ay

(2025)'ın araştırmasında ebeveynleşmenin cinsiyete göre ele alınması sonucunda çalışmamızın bulguları ile uyumlu olduğu, KOE puanlarının kızlarda erkeklere oranla yüksek çıktığı saptanmıştır. Bu sonucun alanyazında yer alan sonuçlar ile uyumlu olduğu görülmektedir. Birçok araştırmada, ailenin kız çocuklarından özellikle abla olan bireylerden kendisinden küçük olan kardeşlerine bakmalarının, onların sorumluluklarını üstlenmelerinin istendiği ele alınmıştır (East, 2010; Jurkovic, 1997; Siegel ve Silverstein, 2007). Toplumsal roller çerçevesinde kızlar, anne rolünü üstlenen bir öncü olmaktadır. Kısacası, elde ettiğimiz bulgu, toplumsal cinsiyet normlarının bir yansıması olup, feminist teoriyle uyumlu biçimde kız çocuklarının kardeş bakımında daha fazla ebeveynleşme davranışı sergilediğini göstermektedir (Thomas, 2017). Hasanoğlu (2025)'nun ebeveynleşme ve depresyon arasındaki ilişkide özşefkatin düzenleyici, utanç ve suçluluğun aracı rolünü incelediği çalışmasında çalışmamızın aksine EOE puanlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık saptanmış olup erkeklerin kadınlara göre daha fazla ebeveyn odaklı ebeveynleştikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada ebeveyn odaklı ebeveynleşmenin cinsiyete göre farklılaşmaması ile ilgili ortaya çıkan sonucun, Hasanoğlu (2025)'nun araştırması ile bu çalışmanın cinsiyet dağılımları çok benzer olduğundan örneklem büyüklüğü ile ilgili değil, başka değişkenlerin etkisiyle ortaya çıktığı değerlendirilmektedir. Bu çelişkili sonuçlar, ebeveynleşme sürecinde cinsiyet kadar katılımcıların yaş dağılımları, aile ilişki dinamikleri vb. değişkenlerin belirleyici olabileceğini düşündürmektedir.

Ebeveynleşme alt boyutlarının katılımcıların medeni durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş olup, Algılanan Yarar (AY) alt boyutu puanı medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ($p<.05$). Bu bulgulara göre evli katılımcıların AY alt ölçeği puanlarının, bekâr katılımcıların puanlarına göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Ebeveynleşmenin algılanan yarar boyutu; sorumluluk alma, başkalarının ihtiyaçlarına duyarlılık geliştirme ve bakım verme kapasitesi gibi özellikleri içermektedir. Bu özellikler, kısa süreli ya da belirsiz ilişki yapılarında zaman zaman yük olarak deneyimlenebilirken, evlilik gibi daha yapılandırılmış ve sürekliliği olan ilişkilerde ilişkiyi sürdüren ve güçlendiren faktörler haline gelebilmektedir. Nitekim ebeveynleşme literatüründe, bu deneyimin olumlu olarak değerlendirilmesinin bireylerin kişilerarası işlevselliğini artırabileceği ve ilişki doyumu ile ilişkili olabileceği belirtilmektedir (Hooper, 2007a). Benzer şekilde, ebeveynleşme kuramı çerçevesinde, erken yaşta aile içinde sorumluluk üstlenen bireylerin, yetişkinlikte ilişkilerinde daha fazla bakım verme ve ilişkiyi sürdürme rolü üstlenebildikleri ifade edilmektedir (Jurkovic, 1997). Bu durum, özellikle evlilik gibi karşılıklı

bağımlılığın ve sürekliliğin yüksek olduğu ilişki biçimlerinde daha işlevsel bir özellik olarak ortaya çıkabilir. Bu doğrultuda, ebeveynleşmenin algılanan yarar boyutunun evli bireylerde daha yüksek bulunması, bu bireylerin sahip oldukları kişilerarası becerilerin evlilik bağlamında daha fazla pekişmesi ve işlevsel hale gelmesi ile açıklanabilir. Alanyazında ebeveynleşme ve alt boyutları ile medeni durum değişkeni arasında istatistikçe anlamlı fark bulunamayan araştırma mevcuttur (Akdaş, 2022). Fakat Kuğu (2024) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları bulgular ile tutarlı görülmekle birlikte, AY puanlarının bekâr bireylerde evli bireylere göre düşük olduğu saptanmıştır. Yani evli olanların ebeveynleşme durumundan algıladıkları yarar bekâr olanlara göre daha yüksektir. Evli bireylerin ilişki dinamiğinde, birlikte yaşayan partnerler arası etkileşimin zaman içinde istikrar kazanmasının ve rol dağılımları ile ilişki hiyerarşisinin netliğe kavuşmasının bu konuda etkili olduğu düşünülebilir.

Araştırma sonuçlarına göre ebeveynleşme alt boyutlarının değişen ilişki sürelerine göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Kale (2021) de benzer şekilde, çalışmasının bir kısmında ebeveynleşme düzeyini ilişki süresine göre incelemiş olup ebeveynleşme puanlarının ilişki süresine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu durum şema teorisi çerçevesinde erken dönem yaşantılarının ve erken dönem bağlanma örüntülerinin daha belirleyici bir etki oluşturabileceği görüşünü desteklemektedir.

Literatürde ebeveynleşme olgusu ile kardeş sayısı ve doğum sırası değişkenleri arasındaki farklılıklarla ilgili yapılan çalışmalar mevcuttur (McMahon ve Luthar, 2007). Kardeş sayısı ve doğum sıralaması ile ilgili bulguların değerlendirildiği analizlerde, katılımcıların en büyük, ortanca veya en küçük çocuk olmalarına dair analizlerin yapılmasının kardeş konumları açısından daha tutarlı ve isabetli değerlendirme yapmaya imkân vereceği değerlendirilmektedir (Adler, 1927). Kardeş sayısı, ebeveynleşme olgusu için önemli bir kavramdır ve sahip olunan kardeşe göre ebeveynleşme yaşantısı ile ilgili tahmin yapılabilmektedir. Mevcut çalışmada, kardeş sayısının ebeveynleşme düzeyine dair etkisi incelenmiş ve Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme alt boyutunda herhangi bir anlamlı farklılık hesaplanmamıştır ($p>.05$). Bu durum, daha fazla veyahut daha az kardeşe sahip olmanın EOE alt boyutuna dair herhangi bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanabilmektedir. Dolayısıyla kardeş sayısındaki farklılıklar çocukların ebeveynlerine ait olan rol ve sorumlulukları ebeveynlerine karşı üstlenmelerini etkilememektedir. Kardeş Odaklı Ebeveynleşme ve Algılanan Yarar alt boyutlarında farklılıklar gözlemlenmiştir ($p<.05$). Ebeveynleşme yaşantısının kardeş sayısına göre nasıl değiştiğine bakıldığında, dört ve üzeri kardeş sayısına sahip katılımcıların iki ve daha az kardeşe

sahip olan katılımcılara göre kardeşlerine yönelik ebeveynleşme düzeyleri anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Buradan yola çıkarak dört ve üzeri kardeşe sahip bireyler aile içerisinde yüksek sayıda çocuğun olması ile birlikte; bazen ihtiyaçları olan sevgiyi ve takdiri kazanmayı ebeveynlerine yardım ederek, onların yüklerini hafifleterek kazanmayı bekleyebilmektedirler. Bazen de çok kardeşli ailelerde anne babalar çocuklarından destek bekleyerek kendi rol ve sorumluluklarını onlara yükleyebilmektedirler. Bu durumun algılanan yarar alt ölçek puanında farklılık gösterdiği görülmektedir. Üç ve daha az kardeş sayısına sahip olan katılımcıların ebeveynleşmeden algıladıkları yarar dört ve üzeri kardeş sayısına sahip olan katılımcılara göre daha fazladır. Bu bulgu sonucunda, kardeş sayısı artıkça ebeveynleşmeden algılanan yararın azalabileceği ve olumsuz yönde etkilenebileceği söylenebilir. Daha fazla kardeşin olması, daha fazla sorumluluk almayı gerektirebilmektedir. Daha fazla kardeşe sahip olan bireyler, çocukluk çağında ailenin bakımı ve sorumluluklarının bir kısmını üstlenmek zorunda kalabilmektedirler. Torun Taşlıdağ (2025), evlatlık inancı ile psikososyal uyum arasındaki ilişkide ebeveynleşmenin rolünü incelediği çalışmasında benzer şekilde KOE ve AY alt boyutlarında farklılaşma olduğu sonucuna ulaşmıştır. Literatür incelendiğinde, kardeş sayısının ebeveynleşme düzeyleri üzerinde farklılaşmalara sebep olduğunu gösteren araştırma sonuçlarına rastlanmaktadır (Clerici ve Vanin, 2002; Kanık Çelik, 2022; Kaya, 2025; Kuğu, 2024; McMahon ve Luthar, 2007; Öztürk Akkuş, 2023; Zencir, 2018). Aksi şekilde ebeveynleşme ile kardeş sayısı arasında ilişki tespit edemeyen çalışmalar da mevcuttur (Akdaş, 2022; Çetin, 2023; Fındık, 2024; Sarıkaya, 2019). Ulaşılan bulguların literüterdeki birden çok kaynak ile tutarlı olduğu görülmektedir.

Ebeveynleşme düzeylerinde farklılık oluşturacağı düşünülen bir diğer demografik değişken doğum sırasıdır. Ebeveynleşme alt boyut puanlarının doğum sırasına göre anlamlı düzeyde farklılık göstereceği ve ailede ilk çocuk olmanın, ortanca ve son çocuk olmaya göre ebeveynleşme düzeyi açısından farklılaşacağı beklenmektedir. Aslında genel olarak ebeveynleşmenin daha çok aile içinde tek bir çocuk tarafından deneyimlendiği düşünülse de her bir çocuğun farklı şekillerde ebeveynleşme yaşadıkları görülmektedir. Araştırma bulgularına göre doğum sırası ve EOE alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>.05$). Bu sonuca göre çalışmamızdaki ebeveyn odaklı ebeveynleşme düzeyinin doğum sırasına göre farklılaşmamasında farklı belirleyicilerin etkili olabileceği söylenebilir. Diğer taraftan KOE alt boyutu ile doğum sırası arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<.05$). Buna göre; 2. sırada doğan çocukların ilk sırada doğanlara göre daha az kardeş odaklı ebeveynleştikleri bulunmuştur. Büyük (2020) ebeveynleşme ve eş-bağımlılık konulu

çalışmasında, kardeşlere yönelik ebeveynleşmede doğum sırasının anlamlı fark yarattığını ve ilk çocukların diğer çocuklara kıyasla, ortanca çocukların ise son çocuklara kıyasla daha fazla ebeveynleştiklerini bulmuştur. Bu bulgular araştırmamız sonuçlarıyla bir noktada tutarlı görülmektedir. Bir anlamda, eve gelen küçük ve bakıma ihtiyaç duyan kardeşler ile birlikte en büyük çocuğun da (örneğin; ev işlerine yardımcı olmak, kardeşinin bakımını üstlenmek gibi) farklı sorumluluklar aldığı söylenebilir. Literatürde de ilk çocukların ebeveynlerine yardımcı olmada ortanca ve son doğan çocuklara göre daha fazla sorumluluk aldıkları belirtilmektedir (Biruny ve Latipun, 2021; Brody, Stoneman ve Burke, 1987; Burke, 2003; Mcmahon ve Luthar, 2007). Araştırma sonuçları bu bulguları desteklemektedir. Ebeveynler ilk çocuklarına hem maddi hem de manevi açıdan ihtiyaç duymaktadırlar. Bir diğer sonuca göre, 3. sırada doğan çocukların ise diğer gruplara oranla daha az kardeş odaklı ebeveynleştikleri hesaplanmıştır. Dolayısı ile bu noktada bulgular çelişkilidir. Ayrıca AY alt boyutu puan ortalamalarına göre 4. sırada ve daha sonra dünyaya gelen çocukların 1. ve 2. çocuğa göre ebeveynleşmeden algıladıkları yararın daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Işık (2025)'ın yapmış olduğu çalışma da ise son doğan çocukların ilk doğan çocuklara göre ebeveynleşmeden algıladıkları yarar düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Benzer açıdan kalabalık olan ailelerde sonradan dünyaya gelen çocuklar ebeveynlerinin zamanını ve ilgisini daha fazla almaktadırlar (Cunic ve Bennett, 2020). Bu sebeple, üçüncü ve dördüncü sırada dünyaya gelen çocukların aile içi yaşantılarından algıladıkları yararın daha az olması beklenmektedir. Litarüterde kardeş sayısının ebeveynleşme düzeyini etkilediğini bildiren çalışmalar (Akdaş, 2022; Atasoy, 2002; Clerici ve Vanin, 2002; Kelley vd., 2007; Kuğu, 2024; Tomeny vd., 2017) kadar aralarında herhangi bir ilişkinin olmadığını belirten çalışmalar (Çetin, 2023; Dökmez, 2025; Mckenna, 1995) da mevcuttur. Farklı belirleyiciler ve gruplandırmalar tutarsız sonuçlara sebep olabilmektedir.

Anne ve babanın birlikte veyahut hayatta olup olmamaları, ebeveynleşmede farklılık yaratabileceği düşünülen demografik değişkenlerden biridir. Çalışmanın bulgularına göre Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleşme alt boyut puanlarında farklılık görülmemektedir ($p>.05$). Ancak ebeveynleri birlikte olan katılımcıların Algılanan Yarar alt ölçek puanının ebeveynleri ayrı olan katılımcılardan yüksek olduğu saptanmıştır ($p<.05$). Analizler doğrultusunda annenin ve babanın vefat etmesinin ebeveynleşme puanları üzerindeki etkisi incelenmiş, her ikisi için de anlamlı bir etki bulunamamıştır. Çetin (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, çocukluk çağında ebeveynleri boşanan katılımcıların ebeveynleri boşanmayan katılımcılara göre ebeveynleşme düzeylerinin daha fazla olduğu sonucuna

ulaşılmıştır. Diğer yandan Say (2024)'ın yapmış olduğu araştırma sonucunda tek ebeveynle büyüyen bireylerde ebeveynleşme alt boyutları açısından bir fark saptanamamıştır. Alanyazına bakıldığında, ebeveynleşme ile ebeveyn boşanması arasında anlamlı ilişki bulunan çalışmalar mevcuttur (Işık, 2025; Perrin, Ehrenberg ve Hunter, 2013; Wallerstein, 1985). Aile içinde anne ve/veya babanın ölmesi, boşanması gibi durumların sistemler arasında bir dengesizlik yaratması çocuklarda ebeveynleşme olasılığını artırmaktadır (Lutman, 2019). Tek ebeveyn ile büyüyen çocukların ebeveynleşmeye daha sık maruz kaldığı ifade edilmektedir (Jurkovic vd., 2001; Peris ve Emery, 2005). Dolayısıyla bu yapıdaki bir ailede yetişen çocuğun gelişimine ters düşen rolleri ve sorumlulukları üstlendiği görülmektedir (Gladding, 2011; McGoldrick vd., 2014). Mevcut çalışmada da bu bilgilere dayanarak tek ebeveynle büyümenin ebeveynleşme deneyimlerini artıran bir faktör olması beklenmiştir. Fakat elde edilen bulguların araştırmanın bu hipotezini desteklemediği görülmüştür. Yalnızca ebeveynleşmeden algılanan yarar noktasında farklılıklar saptanmıştır. Öte yandan ebeveyn kaybının aile içinde dayanışmayı artırdığı ve aile üyelerinin birbirlerine daha sıkı bağlandığı da görülebilmektedir (Yıldız, 2017). Bu nedenle, boşanma ve kayıp ardından çocukla yaşamayı sürdüren ebeveynin süreci sağlıklı bir şekilde yönetiyor olması çocuğun bu süreci olumsuz algılamamasını sağlayabilmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada tek ebeveynli katılımcılarda ebeveynleşme açısından bir fark görülmemesi sonucunun bu faktörle de ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Ekonomik açıdan olanakları yetersiz kalan ailelerde, gelir düzeyini artırabilmek ve ebeveynlerine maddi destek sağlamak adına çocukların da küçük yaşlarda çalışmaya başladıkları bilinmektedir. Bundan kaynaklı olarak düşük gelirli ailelerde çocukların ebeveynleşme ihtimallerinin arttığı görülmektedir (Karagöbek, 2014). Ebeveynleşme yaşantısının sosyoekonomik düzeye göre nasıl değiştiğine bakıldığında, alt boyutlar içerisinde EOE ve KOE puanlarının farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>.05$). Bu sonuçlar, ebeveynleşmenin düşük sosyoekonomik düzeydeki ailelerde daha fazla olduğunu belirten bulgular ile çelişmektedir (Burton, 2007; Dariotis vd., 2023; Kağıtçıbaşı, 2017; Winton, 2002). Çalışma sonuçlarının aksine literatürde sosyoekonomik düzey ile ebeveynleşme arasında negatif korelasyon olduğunu, gelir düzeyinin algılanan yarar alt boyutuna etkisinin olmadığını bildiren çalışma yer almaktadır (Işık, 2025). Çoğunluğun aksine alanyazında ebeveynleşmenin sosyoekonomik düzeye göre farklılaşmadığını gösteren çalışmalar da yer almaktadır (Kanık Çelik, 2022; Kuğu, 2024; Sarıkaya, 2019; Yıldırım, 2016). Bu çalışmada yalnızca Algılanan Yarar alt boyut puanında farklılaşma saptanmış olup ($p<.05$), ekonomik düzeyini ortanın altı olarak algılayan grubun ebeveynleşmeden algıladığı yarar ekonomik düzeyini orta ve ortanın

üzerinde olarak algılayan gruba göre daha düşüktür. Başka bir ifadeyle maddi imkanları yetersiz, düşük gelirli ailelerin ebeveynleşmeye dair algıladıkları faydanın diğer gruplara oranla daha az olduğu görülmektedir. Bu durum dar gelirli ailelerde çocukların ev işlerine ve küçük çocuklara bakım verme süreçlerine katkı sunmalarına dair beklentinin kanıksanması ve yaygın olması ile açıklanabilir. Bireyin çocukluğunda aldığı rol ve sorumluluklardan ötürü takdir ve onay görmesinin üst sosyoekonomik düzeydeki ailelerde daha yaygın bir özellik olduğu düşünülebilir. Diğer boyutlarda farklılaşmanın olmama sebebi ise örneklemin genç yetişkin olması ile genç yetişkinlerin sabit bir gelire sahip olmaması ve farklı faktörlerin varlığı olabilmektedir. Bulguların alanyazındaki diğer bulgular ile tutarlı olduğunu bildiren farklı çalışmalar da mevcuttur (Büyük, 2020; Fındık, 2024; Geyik, 2023).

Araştırmada ebeveynleşme düzeyinin katılımcının çocukluğunun geçtiği yere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ele alınmıştır. Bulgulara göre, Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme, Kardeş Odaklı Ebeveynleşme ve Algılanan Yarar alt boyutlarında herhangi bir farklılaşma saptanmamıştır ($p>.05$). Bu durumun olası bir açıklaması yaşanılan yerin büyüklüğünden ziyade niteliği olabilir. Dolayısıyla yerleşim yerinin büyüklüğü haricinde mahalle, komşuluk ilişkisi gibi küçük ölçekli alanların çalışılması önerilebilir. Bu alanda yapılan sınırlı araştırmada bulunmakla birlikte sonuçların tutarlılık gösterdiği çalışmalar mevcuttur (Halil vd., 2025; Sarıkaya, 2019; Torun Taşlıdağ, 2025). Büyük (2020) ve Kanık Çelik (2022) ise çalışmalarında katılımcıların şehirleşme yaşantısı arttıkça, ebeveynleşmeden algıladıkları yararın da arttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Son olarak ebeveynleşmede farklılık yaratabileceği düşünülen demografik değişkenlerden biri de eğitim düzeyidir. Sonuçlar, EOE ve KOE alt boyutlarında herhangi bir farklılığın olmadığını yalnızca AY alt boyut puanlarında farklılaşma olduğunu göstermektedir. Lise ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcıların ebeveynleşmeden algıladıkları yarar düzeyi lisans ve üzeri eğitim seviyesine sahip olan katılımcıların algıladıkları yarar düzeyinden anlamlı düzeyde daha düşük hesaplanmıştır. Başka bir ifadeyle, eğitim düzeyi arttıkça algılanan yararın da arttığı görülmektedir. Literatürde benzer sonuçlara ulaşan araştırmalar bulunmaktadır (Akdaş, 2022; Büyük, 2020). Poyrazoğlu (2024) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise eğitim düzeyi ve ebeveynleşme boyutları arasından herhangi bir ilişkiye ulaşılmamıştır. Ebeveynleşme ve öğrenim düzeyi arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların az sayıda olması verileri karşılaştırabilecek durumları zorlaştırmaktadır.

4.2. Ebeveynleşme'nin Alt Boyutları İle Algılanan Partner Duyarlılığı, Flört Şiddeti ve İlişki Bağımlılığı Değişkenleri Arasındaki İlişkilerin Tartışılması

Gerçekleştirilen araştırmada, ebeveynleşme düzeyinin alt boyutları olan Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme (EOE), Kardeş Odaklı Ebeveynleşme (KOE) ve Algılanan Yarar (AY) ile algılanan partner duyarlılığı arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre Algılanan Partner Duyarlığı ile Ebeveynleşme Envanteri Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleşme alt boyut puanları arasında arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye rastlanmamış ($p>.05$); ancak Algılanan Partner Duyarlılığı ile Ebeveynleşme Envanteri Algılanan Yarar alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde ilişkiye rastlanmıştır ($p<.05$). Bu bulgulara göre katılımcıların ebeveynleşmeye yönelik olarak algıladıkları yarar düzeyi arttıkça, partnerlerini daha duyarlı olarak değerlendirmektedir. Dolayısı ile ebeveynleşmeden algılanan yarar, partner duyarlılığı açısından koruyucu bir faktör olarak yorumlanabilir. Bir anlamda, bireyler, ebeveynleşmeyi gerekli ve karşılığında takdir edildikleri bir süreç olarak algıladıklarında sonuçların olumsuz olmayacağı beklenmektedir (Jurkovic, 1997). Alanyazında, çocuklukta yaşanan olumsuz deneyimlerin romantik ilişkiler üzerindeki etkilerine odaklanan çalışmaların çoğunlukla ebeveynleşmenin risk boyutuna vurgu yaptığı görülmektedir. Örneğin, Vaillancourt-Morel ve arkadaşlarının (2023) çalışmasında, çocukluk çağı ihmal ve istismar yaşantılarının, bireylerin romantik ilişkilerde partnerlerinin duyarlılığını daha düşük algılamaları ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu bulgular, erken dönem olumsuz yaşantıların kişilerarası güven ve duyarlılık algısını zayıflatabileceğini göstermektedir. Türkçe alanyazında ebeveynleşme ve algılanan partner duyarlılığı ilişkisini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ulaşılabilen kaynaklara göre, ebeveynleşmeden algılanan yarar ile algılanan partner duyarlılığı arasındaki pozitif ilişki Türk örneklemde ilk defa ulaşılan bir sonuçtur.

Ebeveynleşme düzeyinin alt boyutları ile flört şiddeti ve romantik ilişkilerde bağımlılık değişkenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre Ebeveynleşme alt boyutları ile flört şiddeti ve romantik ilişkilerde bağımlılık değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki gözlenmemiştir ($p>.05$). Literatür incelendiğinde, ebeveynleşmenin romantik ilişkiler üzerindeki etkilerinin çoğunlukla doğrudan değil, bağlanma stilleri, ilişki rolleri ve ilişki doyumu gibi değişkenler aracılığıyla dolaylı olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Nitekim önceki çalışmalar, ebeveynleşmenin bireylerin romantik ilişkilerde aşırı sorumluluk alma, düşük ihtiyaç doyumu ve sağlıksız ilişki dinamikleri ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Madden ve Shaffer, 2016). Bununla birlikte,

flört şiddetinin daha çok bağlanma özellikleri ve ebeveyn-çocuk ilişkilerinin niteliği ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Choi vd., 2022). Bu doğrultuda, ebeveynleşmenin flört şiddeti üzerindeki etkisinin doğrudan değil, aracı değişkenler üzerinden gerçekleşiyor olabileceği düşünülmektedir. Sonuçlar, ebeveynleşme ile flört şiddeti arasındaki ilişkinin gelecekte aracılık ve düzenleyici değişkenler çerçevesinde incelenmesi gerektiğini göstermektedir.

Algılanan partner duyarlılığının, algılanan yararı yordama düzeyini belirlemek amacıyla basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Buna göre algılanan partner duyarlılığı %1 oranında algılanan yararı anlamlı düzeyde yordamaktadır ($p<.05$).

4.3. Ebeveynleşme ve Romantik İlişkilerde Bağımlılık Değişkenlerinin, Algılanan Partner Duyarlılığı ve Flört Şiddeti Değişkenleri ile Arasındaki İlişkilerin Tartışılması

Algılanan partner duyarlılığının, ebeveynleşme ve romantik ilişkilerde bağımlılık değişkenleri tarafından yordanma düzeyini belirlemek amacıyla basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Ebeveynleşme değişkeni algılanan yarar alt boyutu, algılanan partner duyarlılığını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordamaktadır ($p<.05$) ve yordama düzeyi %6'dır (Düz. R^2=,06). Bu bağlamda, ebeveynleşmenin algılanan yarar düzeyi yüksek olan bireylerin, romantik ilişkilerinde partnerlerinin duyarlılık davranışlarını daha fazla fark edebildiği ve bu davranışları daha olumlu yorumlayabildiği söylenebilir. Dolayısıyla, söz konusu bireylerin algılanan partner duyarlılığı düzeylerinin daha yüksek olması beklenebilir. Bununla birlikte, ebeveynleşme ve romantik ilişkilerde bağımlılık; algılanan partner duyarlılığını anlamlı düzeyde yordamamaktadır ($p >.05$).

Son olarak flört şiddetinin, ebeveynleşme ve romantik ilişkilerde bağımlılık değişkenleri tarafından yordanma düzeyini belirlemek amacıyla basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Buna göre romantik ilişkilerde bağımlılık değişkeni flört şiddetini anlamlı düzeyde yordamaktadır ($p<.05$). Belirlenen yordama düzeyi yaklaşık %7'dir (Düz. R^2= ,067). Alanyazın incelendiğinde, bu bulgunun önceki araştırmalarla tutarlı olduğu görülmektedir. Nitekim kişilerarası bağımlılık ile yakın partner şiddeti arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar, bağımlılığın şiddet davranışları için önemli bir risk faktörü olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, Kane ve Bornstein (2016) tarafından gerçekleştirilen meta-analitik bir çalışmada, kişilerarası bağımlılığın partner şiddeti ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, bağımlı bireylerin ilişkilerinde daha fazla şiddet davranışı sergileme eğiliminde olabileceğini göstermektedir.Kuramsal açıdan değerlendirildiğinde, bağımlılık düzeyi yüksek bireylerin romantik ilişkilerde partnerlerini kaybetme korkusu yaşadıkları ve bu

korkunun ilişkide kontrol, kıskançlık ve sahiplenme davranışlarını artırdığı düşünülmektedir.Bell, Howard ve Cornelius (2022) tarafından yürütülen bir çalışmada, romantik bağımlılık düzeyi yüksek olan bireylerin flört ilişkilerinde daha fazla saldırgan davranış sergiledikleri ve bu ilişkinin özellikle duygu düzenleme güçlükleri ile birlikte daha da güçlendiği bulunmuştur. Bu durum, bağımlılığın yalnızca pasif bir özellik olmadığını, aynı zamanda ilişkisel bağlamda kontrol edici ve saldırgan davranışlara zemin hazırlayabileceğini göstermektedir. Bu araştırmada elde edilen bulgular da söz konusu kuramsal çerçeveyi destekler niteliktedir. Romantik ilişkilerde bağımlılık düzeyi arttıkça flört şiddeti düzeyinin de artması, bağımlılığın ilişkilerde sağlıksız etkileşim örüntülerine yol açabileceğini göstermektedir. Bu sonuç, bağımlılığın yalnızca bireyin duygusal ihtiyaçları ile sınırlı kalmayıp, aynı zamanda ilişkisel süreçlerde risk oluşturabilecek bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, İstanbul'da yaşayan genç yetişkinlerde ebeveynleşme olgusunun algılanan partner duyarlılığı, flört şiddeti ve ilişkilerde bağımlılık değişkenleri arasında ilişkinin olup olmadığı araştırılmıştır. Bu kapsamda araştırmanın bu bölümünde ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Araştırma, İstanbul'da yaşan 18-30 yaş aralığındaki bireyler arasından kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 356 katılımcıdan oluşan örnekleme, Kişisel Bilgi Formu, Ebeveynleşme Envanteri, Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeği, Flört Şiddeti Ölçeği ve Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği uygulanmıştır. Ölçeklerin geçerlilik ve güvenirliği analiz edilmiş; Cronbach Alpha değerlerinin .70'in üzerinde olması, kullanılan ölçme araçlarının güvenilirliğini desteklemiştir. Elde edilen veriler SPSS 25.0 istatistik programı ile analiz edilmiş olup; gruplar arası farkları belirlemek için ilişkisiz grup t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), değişkenler arası ilişkileri belirlemek üzere ise Pearson korelasyon analizi ve basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Ebeveynleşme puanlarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi sonucunda, Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme ve Algılanan Yarar alt boyutları cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir. Ancak Kardeş Odaklı Ebeveynleşme alt boyutu cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Buna göre kadınların KOE alt ölçeği puanının erkeklere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ebeveynleşme puanlarının medeni duruma göre incelenmesi sonucunda, EOE ve KOE alt boyutları medeni duruma göre farklılaşmamaktadır. Algılanan Yarar alt boyutu ise medeni duruma göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Buna göre, evli bireylerin ebeveynleşme envanteri Algılanan Yarar alt ölçeği puanının bekar bireylere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme, Kardeş Odaklı Ebeveynleşme ve Algılanan Yarar puanlarının bekar katılımcıların ilişki durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında ise gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynleşme puanlarının ilişki süresine göre incelenmesi sonucunda, Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme, Kardeş Odaklı Ebeveynleşme ve Algılanan Yarar puanlarının ilişki süresine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Ebeveynleşme puanlarının kardeş sayısına göre incelenmesi sonucunda, Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme alt boyutu puanında anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmamıştır. KOE ve AY alt boyut puanlarında farklılıklar bulunmaktadır. Dört ve üzeri kardeş sayısına sahip kişilerin ebeveynleşme envanteri kardeş odaklı ebeveynleşme alt ölçeği puanının iki ve daha az kardeşe

sahip kişilere oranla daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Bu durumun algılanan yarar alt ölçek puanında farklılık gösterdiği görülmektedir. Üç ve daha az kardeş sayısına sahip olan bireylerin ebeveynleşme envanteri algılanan yarar alt ölçeği puanının dört ve üzeri kardeş sayısına sahip olan bireylere oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Doğum sırası ve ebeveynleşme envanteri alt ölçekleri arasındaki ilişkilere bakıldığında ise; EOE alt boyutunda herhangi bir farklılaşma yoktur. Ancak; KOE ve AY alt boyutlarında anlamlı düzeyde bir farklılık mevcuttur. Üçüncü çocukların Kardeş Odaklı Ebeveynleşme alt ölçek puanının diğer gruplardan, ikinci çocukların Kardeş Odaklı Ebeveynleşme alt ölçek puanının ise ilk çocuklardan anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir. Ebeveynleşme envanteri Algılanan Yarar alt ölçek puanlarına göre dördüncü ve daha sonra doğan katılımcıların puan ortalamaları ilk ve ikinci çocukların puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşüktür. Anne ve babaların birliktelik durumları ve ebeveynleşme puanı arasındaki ilişkinin incelenmesi sonucunda, EOE ve KOE alt boyutu puanlarında farklılık görülmemektedir. Ancak ebeveynleri birlikte olan katılımcıların Algılanan Yarar alt ölçek puanının ebeveynleri ayrı olan katılımcılardan yüksek olduğu saptanmıştır. Ebeveynleşme puanlarının sosyoekonomik düzeye göre incelenmesi sonucunda, EOE ve KOE alt boyutlarında anlamlı düzeyde bir farklılaşma yoktur. Algılanan Yarar alt boyutunda ise sosyoekonomik düzeyini ortanın altında olarak algılayan katılımcıların puanlarının, orta ve ortanın üstünde sosyoekonomik düzeye sahip kişilerin puanlarına oranla anlamlı şekilde daha düşük olduğu ifade edilmiştir. Ebeveynleşme puanlarının çocukluk döneminde yaşanılan yerleşim birimine göre incelenmesi sonucunda, Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme, Kardeş Odaklı Ebeveynleşme ve Algılanan Yarar alt boyut puanlarında çocukluk döneminde yaşanılan yerleşim birimine göre anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir. Eğitim düzeyi ile ebeveynleşme puanı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi sonucunda, EOE ve KOE alt boyutu puanlarında anlamlı düzeyde bir farklılık görülmezken, AY alt boyutu puanında farklılık söz konusudur. Lise ve altı eğitim düzeyindeki katılımcıların AY alt ölçeği puan ortalamalarının lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip bireylere göre düşük olduğu saptanmıştır.

Ebeveynleşme ve diğer değişkenlerin arasındaki ilişkilerin ele alındığı bulgulara göre; Ebeveynleşme ile flört şiddeti ve ilişki bağımlılığı değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark bulunamamışken, ebeveynleşme alt boyutu olan algılanan yarar ve algılanan partner duyarlılığı değişkeni arasında pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. Algılanan partner duyarlılığı, flört şiddeti ve ilişki bağımlılığı değişkenlerinin ise algılanan yararı %1 düzeyde yordadığı ifade edilmiştir.

Son olarak ebeveynleşme ve romantik ilişkilerde bağımlılık değişkenlerinin algılanan partner duyarlılığı ve flört şiddeti değişkenlerini ne düzeyde yordadığı incelenmiş olup, ebeveynleşme değişkeni algılanan yarar alt boyutunun algılanan partner duyarlılığını %6 oranında; romantik ilişkilerde bağımlılığın ise flört şiddetini %7 oranında yordadığı ifade edilmiştir.

Ulaşılan sonuçlar kapsamında şu önerilerde bulunulmuştur:

Bu çalışma, İstanbul'da yaşayan 18-30 yaş aralığındaki bireyler ile sınırlı tutulmuş olup kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kadın ve erkek katılım dengesinin sağlanamamasından kaynaklı çeşitli sosyodemografik veriler açısından yeterince veriye ulaşılamamıştır. Bulguların genellenebilmesi için daha sonraki araştırmalarda farklı örnekleme yöntemlerine başvurulması önerilmektedir.

Romantik ilişkilerde ebeveynleşmenin doğrudan ölçümü için bir ölçek geliştirilmesi önerilmektedir.

Araştırmalarda demografik değişkenlere göre farklı sonuçlar elde edilmesi, toplumsal cinsiyet rollerinin romantik ilişkilerdeki etkileri ile açıklanabilir. Bu konudaki araştırmaların toplumsal cinsiyet değişkenini içerecek biçimde artırılması önerilmektedir.

Bu araştırmada kesitsel bir veri analizi yapıldığı için sadece bir kez veri toplanmış ve değişkenler arası ilişkiler analiz edilmiştir. Daha sonraki çalışmalarda uzamsal araştırma desenleri kullanılarak, birden fazla ölçüm ile değişkenler arası değişimin yıllar içerisindeki değişimlerine odaklanan araştırmalar, konuyla ilgili daha derinlemesine bilgi edinmeyi mümkün kılabilir.

Çocukluk ve/veya ergenlik dönemlerinde ebeveynleşme yaşantılarına maruz kalan bireylerin ebeveynleşmenin olumsuz etkilerini yetişkinlik yıllarında kurdukları/kuracakları romantik ilişkilere devretmeleri, öğrendikleri şemaları burada yaşatmaları beklenmektedir. Erişilebilen kaynaklara göre, Türkiye'deki alanyazında direkt olarak ebeveynleşmenin romantik ilişkilere olan etkisini inceleyen çalışmalar bulunmamaktadır. Gelecek araştırmalarda da ebeveynleşme değişkeninin romantik ilişkiler ile ilgili değişkenler ile daha geniş ve dağılımı homojen olan örneklemlerde çalışılması önerilmektedir.

Ebeveynleşme değişkeni ile çalışırken ebeveynleşmenin hangi ebeveyn ile gerçekleştiğine dair değerlendirilmelerin yapılması önerilmektedir. Özellikle ebeveynleri

boşanan çocukların boşanma sonrasında kiminle yaşamaya devam ettiği de çalışmaya dahil edilmelidir. Ayrıca kullanılan ölçek katılımcının hangi ebeveyni tarafından ebeveynleşmeye maruz bırakıldığına dair bir veri sunmamaktadır. Bu ayrımları ortaya koyabilecek şekilde ölçek geliştirilmesi ve araştırmaların yapılması daha güvenilir ve kapsamlı sonuçlar verecektir.

Bireysel terapide, geriye dönük ebeveynleşmesi olan danışanlarla çalışırken doğum sırası önemli bir yer edinmektedir. Gelecek çalışmalar için de, ebeveynleşme ve doğum sırası ilişkisi için sadece bu örneklemde değil, farklı yaş gruplarında ve farklı kültürlerde de doğum sırasının ebeveynleşme üzerindeki etkisi incelenmesi gerekmektedir. Böylece, ebeveynleşme kavramı üzerinde önemli bir değişken olduğu bilinen doğum sırası, birbirinden farklı örneklemlerde incelenerek alanyazın için çeşitlilik oluşturmalıdır.

Gelecek çalışmalar; birbirinden farklı eğitim düzeylerinde incelemeler yaparak ebeveynleşme puanlarında sosyoekonomik düzeyler açısından farklılaşmayı daha detaylı gözlemleme fırsatı bulabilir. Böylece, literatürdeki çalışmalar tarafından desteklenen ve araştırmanın beklentileri olan ebeveynleşmenin sosyoekonomik açıdan farklılaşması ve düşük sosyoekonomik düzeye sahip ailelerde ebeveynleşmenin daha fazla olacağı tahminleri daha detaylı bir biçimde ele alınmış olacaktır ve düşük sosyoekonomik düzeye sahip ailelerde görülme ihtimali yüksek olması beklenen ebeveynleşmeye dair önleyici çalışmalar yapılabilecektir.

Bu çalışmanın örneklemini yetişkinler oluşturmaktadır. Ebeveynleşmenin sebep olduğu olumsuz etkiler göz önünde bulundurulduğunda, çocuk popülasyonundaki ebeveynleşme durumu hakkında yapılacak çalışmalar önleyici rehberlik çalışmalarına ve ebeveynler için yapılacak çocuk yetiştirme konulu eğitici çalışmalara katkı sunacaktır.

Çocukların psikolojik sağlamlığını arttırmak ve gelecekteki rollerine hazırlamak açısından; yaşlarına ve gelişimlerine uygun sorumluluk ve roller vermenin olumlu etkileri üzerinde de durulmuştur. Bunun için okullarda çocuklar ve veliler için yapılan eğitimlerde, çeşitli iletişim kanallarında, basın ve yayın yoluyla çocuk ve ergenlerin alabileceği rol ve sorumlulukları içeren farkındalık programları hazırlanmalıdır. Bu programlarda cinsiyet ayrımcılığından kaynaklanan psikopatolojik durumlar göz önünde bulundurularak kız ve erkek çocuklarının alabileceği rol ve sorumlulukların üzerinde durulması da önemlidir.

İlişki bağımlılığı bireylerde ciddi patolojilere sebep olabilecek derecede etkisi güçlü olan fakat iyilikseverlik ve yardımseverlik kisvesi altında olmasından dolayı da farkındalığı az

olan bir kavramdır. Bu kavramın farkındalığını artırmak bireylere gücünü yeniden eline vermek olacağından birçok sorunu da beraberinde ortadan kaldıracaktır. Bu sebeple bireylerin başkalarını ve onların hayatlarını değiştirme ve kontrol etmeye yönelik dürtülerini ve bunun olumsuz etkilerini fark edebilecekleri müdahaleye yönelik psikoeğitsel çalışmalara her platformda yer verilmelidir. Aynı zamanda ebeveynleşme yaşantılarının ilişki bağımlılığı ile ilişkisini inceleyen araştırmaların yapılması da önerilmektedir.

Özellikle ebeveynleşmeye maruz kalma ihtimali olan riskli gruplarla çalışılması ebeveynleşmenin olumsuz etkilerinin önlenmesi açısından gerekmektedir. Gelecek araştırmalara örneklemini riskli grupların oluşturduğu çalışmalar yapmaları önerilmektedir. Akabinde ortaöğretim kurumlarında özellikle risk gruplarındaki öğrenciler (boşanmış, tek ebeveyne sahip, yoksul aile çocukları, kronik rahatsızlığı olan öğrenciler vb.) belirlenerek bu çocukların üstlendikleri rol ve aile içerisindeki sınırlar birlikte gözden geçirilmelidir. Koruyucu/önleyici PDR hizmetleri kapsamında bu çocuklar ve aileleri ile bireysel görüşmeler ve grupla psikolojik danışma oturumları gerçekleştirilmesi aile üyelerinin sağlıklı sınırlar oluşturmalarına destek olacaktır.

Ebeveynleşme konusunda ülkemizde yapılan çalışmalar ebeveynleşmenin olumsuz sonuçlarına odaklanmıştır. Ebeveynleşmenin olumlu sonuçlarına odaklanan çalışmalar ebeveynleşme olgusu hakkında daha sağlıklı değerlendirmeler yapılmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Abowitz, D. A., Knox, D. ve Zusman, M. (2010). Emotional abuse among undergraduates in romantic relationships. *International Journal of Sociology of the Family, 36*(2), 117-138.

Adler, A. (1927). *Understanding human nature*. Greenberg.

Adler, N. E., Epel, E. S., Castellazzo, G. ve Ickovics, J. R. (2000). Relationship of subjective and objective social status with psychological and physiological functioning: Preliminary data in healthy, White women. *Health Psychology,* 19(6), 586–592.

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. ve Walls, S. (1978). *Patterns of attachment:A psychological study of the strange situation.* Oxford: Lawrence Erlbaum.

Akcan, G. (2020). Flört şiddeti: Psikopatolojik bir değerlendirme. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* 5(2), 72-87.

Akdaş, B. (2022). *Yetişkin bireylerin ebeveynleşme olgusunda obsesif inanışların ve kaygı düzeylerinin rolü*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.

Akhunlar, M. N. (2010). *Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile uyum süreçleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Aktaş Özakgül, A., Yılmaz, S., Koç, M., Buzlu, S. ve Atabek Aştı, T. (2017). Comparison of nursing and mechanical engineering students codependency levels. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, *4*(1), 63-74.

Aldridge, J. (2006). The experiences of children living with and caring for parents with mental illness. *Child Abuse Review,* 15(2), 79–88.

Aldridge, J. ve Becker, S. (1993). Children as carers. In. Archives of Disease in Childhood, 69, p. 45962.

Alonso Ferres, M., Imami, L. ve Slatcher, R. B. (2020). Untangling the effects of partner responsiveness on health and well-being: The role of perceived control. *Journal of Social and Personal Relationships,* 37(4), 1150-1171.

Ançel, G. ve Kabakçı, E. (2009). Psychometric properties of the Turkish form of codependency assessment tool. *Archives of Psychiatric Nursing*, 23 (6), 441-453.

Anderson, J. F. ve Kras, K. (2005). Revisiting Albert Bandura's social learning theory to better understand and assist victims of intimate personal violence. *Women & Criminal Justice, 17,* 99-124.

Apak, B. (2022). *Aile öngörülemezliği ve ebeveynleşmenin kişilik inançları ile ilişkisinde konrol odağının aracı rolü* (Tez No: 762135) (Yüksek Lisans Tezi). Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Arellano, L. M., Hooper, L. M. ve Williams, L. M. (2018). Parentification and language brokering: An exploratory study of the similarities and differences in their relations to continuous and dichotomous mental health outcomes. *Contemporary Family Therapy, 40*(3), 225–238.

Arıkan Çolak, D. (2019). *Özel gereksinimli ve sağlıklı kardeşe sahip bireylerde Ebeveynleşme Olgusu ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi* (Tez No. 551787) (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist,* 55(5), 469–480.

Aslan, R., Bulut, M. ve Arslantaş, H. (2020). Kabul edilmemesi gereken toplumsal bir gerçek: Yakın partner şiddeti. *Sakarya Tıp Dergisi,* 10(2), 334-347.

Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T. ve Temel, F. (2008). *Ankara'da iki hemşirelik yüksekokulunun birinci ve dördüncü sınıflarından okuyan öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması.* Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi.

Atasoy, S. (2002). *Engelli (otistik) kardeşe sahip olan bireylerin kardeş ilişkilerinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış yüksel lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.

Atlam, D., Akyel Göven, B. ve Yüncü, Z. (2023). Addiction in romantic relationships scale development: Validity and reliability study. *Addict: The Turkish Journal on Addictions,* 10(1), 52-58.

Avşar Baldan, G. ve Akış, N. (2017). Flört Şiddeti. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi,* 43(1), 41-44.

Ay, N. B. (2025). *Özel gereksinimli kardeşe sahip çocukların ebeveynleşme davranışlarının duygusal ve psikolojik iyi oluşları ile umut düzeyleri üzerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Ayhan, A. B. ve Beyazıt, U. (2021). The associations between loneliness and self-esteem in children and neglectful behaviors of their parents. *Child Indicators Research*, 14(5), 1863-1879.

Bacal, H. (1990). D. W. Winnicott. In H. Bacal ve K. Neuman (Eds.), *Theories of objection relations: Bridges to self psychology,* 185-206. New York: Columbia University Press.

Bacon, I., McKay, E., Reynolds, F. ve McIntyre, A. (2020). The Lived Experience of Codependency: An Interpretative Phenomenological Analysis. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 18(3), 754-771.

Baggett, E., Shaffer, A. ve Muetzelfeld, H. (2015). Father–daughter parentification and young adult romantic relationships among college women. *Journal of Family Issues*, *36*(6), 760-783.

Baker, E. A., Dulmen, M. H. M. ve Klipfel, K. M. (2018). Self-Control and emotional and verbal aggression in dating relationships: a dyadic understanding. *Journal of Interpersonal Violence*, 33(22) 3551–3571.

Bandura, A. (1971). *Social learning theory*. New York: General Learning Press.

Bandura, A. (1973). *Aggression: A social learning analysis.* Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall.

Bandura, A. (1978). Social learning theory of aggression. *Journal of Communication*, 28(3), 12–29.

Barnett, B. ve Parker, G. (1998). The parentified child: Early competence or childhood deprivation ? *Children Psychology and Psychiatry Review*, 3(4), 146−155.

Bartholomew, K. ve Horowitz, L. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-241.

Bauman, L. J., Foster, G., Johnson Silver, E., Berman, R., Gamble, I. ve Muchaneta, L. (2006). Children caring for their ill parents with HIV/AIDS. *Vulnerable Children and Youth Studies,* 1(1), 56-70.

Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.

Bavolek, S. J. (1989). Assessing and treating high-risk parenting attitudes. *Child Development and Care*, 42, 99-112.

Beattie, M. (1992). *Codependent No More: How to Stop Controlling Others and Start Caring for Yourself.* Minnesota: Hazelden Publishing.

Becvar, D. S. ve Becvar, R. J. (2009). *Family therapy: a systemic integration.* Boston: Allyn ve Bacon/Pearson.

Bell, K. ve Naugle, A. E. (2008). Intimate partner violence theoretical considerations: Moving towards a contextual framework. *Clinical Psychology Review*, 28, 1906-1107.

Bell, K. M., Howard, L. ve Cornelius, T. L. (2022). Emotion dysregulation as a moderator of the association between relationship dependency and female-perpetrated dating aggression. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(5–6), 2891–2911.

Bennett, D. C., Guran, E. L., Ramos, M. C. ve Margolin, G. (2011). College students electronic victimization in friendships and dating relationships: anticipated distress and associations with risky behaviors. *Violence and victims*, 26(4), 410–429.

Berkowitz, A. ve Perkins, H. (1988). Personality characteristics of children of alcoholics. Journal of consulting and clinical psychology, 56(2), 206.

Bilican Gökkaya, V. (2011). Kadına yönelik ekonomik şiddet: Sivas ili (Cumhuriyet Üniversitesi) örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 3(3), 129-145.

Birnbaum, G. E., Ein-Dor, T., Reis, H. T. ve Segal, N. (2014). Why do men prefer nice women? Gender typicality mediates the effect of responsiveness on perceived attractiveness in initial acquaintanceships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 40(10), 1341–1353.

Biruny, D. H., ve Latipun, L. (2021). Me and My Parents: A Qualitative Study of the Role of Birth Order Child in Family. *Open Journal for Psychological Research*, *5*(2).

Black, B. ve Sleigh, M. (2013). Relations among parentification, parenting beliefs, and parenting behaviors. *Journal of Student Research*, 2(1), 52-57.

Borchet J., Lewandowska Walter A., Połomski P., Peplin´ska A. ve Hooper L.M. (2021). The relations among types of parentification, school achievement, and quality of life in early adolescence: An exploratory study. Front Psychol. 12: 635171.

Bornstein, R. F. (1992). The dependent personality: Developmental, social, and clinical perspectives. *Psychological Bulletin,* 112(1), 3–23.

Bosma, W. G. (1975). Alkolizm ve gençler. *Maryland eyaleti tıp dergisi*, 24 (6). 62-68.

Bostan Ak, D. (2023). *Özel gereksinimli kardeşi olan bireylerin ebeveynleşme olgusu açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gedik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Boszormenyi-Nagy, I. ve Spark, G. M. (1973). *Invisible loyalties: Reciprocity in intergenerational family therapy*. New York, NY: Harper & Row.

Boumans, N. P. G. ve Dorant, E. (2018). A cross-sectional study on experiences of young adult carers compared to young adult noncarers: Parentification, coping and resilience. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, *32*(4), 1409–1417.

Bourassa, K. J. (2010). *Compulsive caregiving: Emotional parentification in childhood and its association with romantic relationships in late adolescence and early adulthood.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). University of Virginia.

Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol. 1. Attachment.* New York, NY: Basic Books

Bowlby, J. (1977). The making and breaking of affectional bonds: I. Aetiology and psychopathology in the light of attachment theory. *The British Journal of Psychiatry*, 130(3), 201-210.

Bowlby, J. (1979). *Sevgi bağlarının kurulması ve bozulması.* (M. Kamer, Çev.). İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları (Orijinal çalışma basım tarihi 1979).

Bowlby, J. (1982). *Attachment and Loss: Vol. 1. Attachment (2nd ed.).* Basic Books.

Bowlby, J. (1988). Developmental psychiatry comes of age. *The American Journal of Psychiatry*, *145*(1), 1–10.

Breiding, M. J. (2014). Prevalence and Characteristics of Sexual Violence, Stalking, and Intimate Partner Violence Victimization—National Intimate Partner and Sexual Violence Survey, United States, 2011. *Morbidity and Mortality Weekly Report*. Surveillance Summaries (Washington, DC: 2002), 63.8. s. 1.

Breiding, M. J., Basile, K. C., Smith, S. G., Black, M. C. ve Mahendra, R. (2015). *Intimate partner violence surveillance: Uniform definitions and recommended data elements, version 2.0.* Atlanta (GA): National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention. https://stacks.cdc.gov/view/cdc/31292.

Brody, G. H., Stoneman, Z. ve Burke, M. (1987). Child Temperaments, Maternal Differential Behavior, and Sibling Relationships. *Developmental Psychology*, 23(3), 354.

Brown, L. S. (1994). *Subversive dialogues: Theory in feminist therapy*. Basic Books.

Burke, P. (2003). *Brothers and Sisters of Disabled Children*. Philadelphia: Jessica Kingsley.

Burnett, G., Jones, R. A., Bliwise, N. G. ve Thomson Ross, L. (2006). Family unpredictability, parental alcoholism, and the development of parentification. *The American Journal of Family Therapy, 34*, 181-189.

Burton, L. (2007). Childhood adultification in economically disadvantaged families: A conceptual model. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies,* 56(4), 329–345.

Büyük, E. (2020). *Eşbağımlılık ve ebeveynleşme arasındaki ilişkinin çeşitli sosyo-demografik veriler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Capaldi, D. M., Knoble, N. B., Shortt, J. W. ve Kim, H. K. (2012). A systematic review of risk factors for intimate partner violence. *Partner abuse*, *3(2)*, 231-280.

Carfora, R. E. (2009). *Codependency among only children as predicted by parenting styles practiced in family-of-origin.* Unpublished Master‘s thesis. Smith College.

Carlson, B. E. (1987). Dating violence: A research review and comparison with spouse abuse. *Social Casework*, 68(1), 16-23.

Carr, J. L. ve VanDeusen, K. M. (2002). The relationship between family of origin violence and dating violence in college men. *Journal of Interpersonal Violence,* 17, 630 – 646.

Cassidy, J. ve Shaver, P. R. (Eds.). (1999). *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications*. The Guilford Press.

Castro, D. M., Jones, R. A. ve Mirsalimi, H. (2004). Parentification and the impostor phenomenon: An empirical investigation. *American Journal of Family Therapy*, 32(3), 205-216.

Catalano, S. (2012). Intimate Partner Violence, 1993–2010. U.S. Department of Justice, Bureau of Justice Statistics.

Cermak, T. L. (1986). Diagnostic Criteria for Codependency. *Journal of Psychoactive Drugs*, *18*(1), 15- 20. https://doi.org/10.1080/02791072.1986.10524475

Champion, J. E., Jaser, S. S., Reeslund, K. L., Simmons, L., Potts, J. E., Shears, A. R. ve Compas, B. E. (2009). Caretaking Behaviors By Adolescent Children Of Mothers With And Without A History Of Depression. *Journal of Family Psychology,* 23(2), 156-166.

Chase, K. A., Treboux, D. ve O'Leary, K. D. (2002). Characteristics of High-Risk Adolescents' Dating Violence. Journal of Interpersonal Violence, 17, 33 – 49.

Chase, N. (1999). Parentification: An overview of theory, research and societal issues. N. Chase (Ed.), *Burdened children: Theory, research, and treatment of parentification* içinde (3-33 ss.). ABD: Sage Publications.

Chase, N. D., Deming, M. P. ve Wells, M. C. (1998). Parentification, parental alcoholism, and academic status among young adults. *The American Journal of Family Therapy*, 26(2), 105–114.

Cho, A. R. ve Lee, S. Y. (2018). Exploring effects of childhood parentification on adult-depressive symptoms in Korean college students. *Journal of Clinical Psychology*, 75 (4), 801–813.

Choi, H. J., Cooke, J. E., Madigan, S. ve Temple, J. R. (2022). The impact of parent-child closeness and romantic attachment on dating violence perpetration in adolescence. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(23–24), 300-328.

Clark, A. (2017). Inside-out mechanisms of parental practices and children's externalizing problems: The role of authoritarian parenting style, parental irrational beliefs, emotion regulation, and distress. *Current Psychology*, 36(3), 491-500.

Clark, M. S. ve Aragón, O. R. (2013). *Communal (and other) relationships: History, theory development, recent findings, and future directions.* In J. A. Simpson & L. Campbell (Eds.), The Oxford Handbook of Close Relationships (pp. 255–280). Oxford University Press.

Clark, M. S., Fitness, J. ve Brissette, I. (2001). Understanding people's perceptions of relationships is crucial to understanding their emotional lives. *Blackwell Handbook of*

Social Psychology: Interpersonal Processes, 2, 253-278. Oxford, United Kingdom: Blackwell.

Clerici, R. ve Vanin, S. (2002). Validation for Italian context of Jurkovic and Session's Parentification Questionnaire. In *Atti della XLI Riunione Scientifica, Sessioni Spontanee* (ss.343–346). Società Italiana di Statistica. CLEUP.

Cooper, M. (1995). Applying the codependency model to a group for families of obsessive compulsive people. *Health & Social Work,* 20 (4), 272-278.

Cornelius, T. L. ve Resseguie, N. (2007). Primary and secondary prevention programs for dating violence: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior, 12*(3), 364–375.

Corvo, K. ve Carpenter, E. H. (2000). Effects of parental substance abuse on current levels of domestic violence: A possible elaboration of intergenerational transmission processes. *Journal of family violence*, 15, 123-135.

Crester, G. A. ve Lombardo, W. K. (1999). Examining Codependency in a College Population. *College Student Journal,* 33(4), 629-637.

Crothers, M. ve Warren, L. (1996). Parental antecedents of adult codependency. *Journal of Clinical Psychology,* 52(2), 231-239. https://doi.org./10.1002/(SICI)1097-4679

Cunic, D. ve Bennett, K. (2020). Steven pinker on genetic determinism. In *Encyclopedia of Evolutionary Psychological Science* (pp. 1-3). Springer International Publishing.

Cyr, M., McDuff, P. ve Wright, J. (2006). Prevalence and predictors of dating violence among adolescent female victims of child sexual abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 21(8), 1000-1017.

Çakır Koçak, Y. ve Öztürk Can, H. (2019). *Flört şiddeti: Tanımı, sınıflaması ve değerlendirilmesi.* Özbaşaran, F. (Ed.) içinde (s.43-53) Toplumsal Cinsiyet ve Kadın. Ankara.

Çetin, B. B. (2023). *Annelerin algıladıkları sosyal destek ile ebeveynlik stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.

Dariotis, J. K., Chen, F. R., Park, Y. R., Nowak, M. K., French, K. M. ve Codamon, A. M. (2023). Parentification vulnerability, reactivity, resilience, and thriving: a mixed

methods systematic literature review. *International Journal Of Environmental Research And Public Health*, 20(13), 6197.

De Hart,T., Pelham, B. W. ve Tennen, H. (2006). What lies beneath ?: Parenting styles and implicit self-esteem. *Journal of Experimental Social Psychology*, 42(1), 1-17.

Debrot, A., Cook, W. L., Perrez, M. ve Horn, A. B. (2012). Deeds matter: daily enacted responsiveness and intimacy in couples' daily lives. *Journal of Family Psychology*, 26(4), 617.

Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2000). The "What" and "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268.

Dereli, E. (2018). *Yetişkin Bireylerde Eşbağımlılık, Bağlanma ve Aleksitimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi.

Deveci, O. (2019). *An investigation into the parentification experiences among male adolescents due to juvenile labour* (Yüksek Lisans Tezi). TED Üniversitesi. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

DiCaccavo, A. (2006). Working with parentification: Implications for clients and counselling psychologists. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 79(3), 469–478.

Dobash, R. E. ve Dobash, R. P. (1992). Violence against women. *Women, violence and social change*. London and New York: Routledge.

Dobash, R. E. ve Dobash, R. P. (1977). Wives: Th e appropriate victims of marital violence. *Victimology*, 2, 426−442.

Doğan, R. (2014). Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu. *Ankara Barosu Dergisi*, (2), 135-154.

Dökmez, S. (2025). *Aleksitiminin psikopatolojik özelliklerinin ebeveynleşme ve depresyon ilişkisi bağlamında incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Duerksen, K. N. ve Woodin, E. M. (2019). Technological intimate partner violence: Exploring technology-related perpetration factors and overlap with in-person intimate partner violence. *Computers in Human Behavior*, 98, 223-231.

Dupree, A. T. (2010). *The Impact of parental codependency on children with mental health conditions* (Unpublished Master's Thesis). California State University, California.

Dupree, W. J., White, M., Olsen, C. ve Lafleur, C. L. (2007). Infidelity Treatment Patterns: A Practice-based Evidence Approach. *American Journal of Family Therapy*, 35(4), 327-341.

Earley, L. ve Cushway, D. (2002). The parentified child. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 7(2), 163-178.

East, P. L. (2010). Children's provision of family caregiving: Benefit or burden ?. *Child Development Perspectives*, 4(1), 55-61.

East, P. L. ve Hamill, S. B. (2013). Sibling caretaking among Mexican American youth: Conditions that promote and hinder personal and school success. *Hispanic journal of behavioral sciences*, 35(4), 542-564.

Elliot, A. J. ve Reis, H. T. (2003). Attachment and exploration in adulthood. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 317-331.

Engelhardt, J. A. (2012). The developmental implications of parentification: Effects on childhood attachment. *Graduate Student Journal of Psychology*, 40(4), 353-373.

Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis.* New York: W. W. Norton & Company.

Ermakov, P., Kryuchkova, A. ve Ryagin, S. (2023). Genetic predictors of interpersonal dependence. E3S Web of Conferences, 413, 03037.

Ersoy, E. ve Uğur, H. (2015). The Relationship between Students Self-esteem and Parental Attitudes in Turkish Society. *The Anthropologist*, 21, 112 - 119.

Fawole, O. I. (2008). Economic violence to women and girls: Is it receiving the necessary attention ?. *Trauma, Violence, & Abuse*, 9(3), 167-177.

Feeney, B. C. ve Collins, N. L. (2001). Predictors of caregiving in adult intimate relationships: An attachment theoretical perspective. Journal of Personality and Social Psychology, 80(6), 972–994.

Fekete, E. M., Stephens, M. A. P., Mickelson, K. D. ve Druley, J. A. (2007). Couples' Support Provision During Illness: The Role of Perceived Emotional Responsiveness. *Families, Systems & Health*. 25(2), 204–217.

Fernández Fuertes, A. A., Fuertes, A., Fernández Rouco, N. ve Orgaz, B. (2019). Past aggressive behavior, costs and benefits of aggression, romantic attachment, and teen dating violence perpetration in Spain. *Children and Youth Services Review*, 100, 376-383.

Fındık, E. (2024). *Ebeveynleşme ve kariyer kararı öz-yeterliği ilişkisinde savunma biçimlerinin aracı rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Fidan, F. ve Yeşil, Y. (2018). Nedenleri ve sonuçları itibariyle flört şiddeti. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 16-24.

Finkenauer, C. ve Righetti, F. (2011). Understanding in close relationships: An interpersonal approach. *European Review of Social Psychology*, 22(1), 316– 363.

Fischer, J. L., Spann, L. ve Crawford, D. (1991). Measuring Codependency. *Alcoholism Treatment Quarterly*, 88(1), 87-98.

Fletcher, G. J., Simpson, J. A., Campbell, L. ve Overall, N. C. (2015). Pair-bonding, romantic love, and evolution: The curious case of homosapiens. *Perspectives on Psychological Science*, 10(1), 20-36.

Flört Şiddeti (t.b.). Mor Çatı: Kadın Sığınağı Vakfı. (2021). https://www.morcati.org.tr/tr/8mor-catikadin-siginagi-vakfi/8-flort-siddeti (Erişim tarihi: 05 Ocak 2026).

Follingstad, D. R., Rutledge, L. L., Berg, B. J., Hause, E. S. ve Polek, D. S. (1990). The role of emotional abuse in physically abusive relationships. *Journal of Family Violence*, 5(2), 107-120.

Fortin, A., Doucet, M. ve Damant, D. (2011). Children's appraisals as mediators of the relationship between domestic violence and child adjustment. *Violence and Victims*, 26(3), 377-392.

Forward, S. ve Buck, C. (2011). *Zor bir ailede büyümek*. (Çev. A. Terzi) İletişim Yayınları.

Foshee, V. A., Bauman, K. E. ve Linder, G. F. (1999). Family violence and the perpetration of adolescent dating violence: Examining social learning and social control processes. *Journal of Marriage and the Family*, 331-342.

Foshee, V. A. ve Matthew, R. A. (2007). Adolescent dating abuse perpetration: a review of findings, methodological limitations, and suggestions for future research. *The Cambridge Handbook of Violent Behavior and Aggression*, 431-449.

Friel, J. ve Friel, L. (1986). *Adult Children Secrets of Dysfunctional Families: The Secrets of Dysfunctional Families.* Deerfield Beach, FL: HCI.

Fuller, J. A. ve Warner, R. M. (2000). Family stressors as predictors of codependency. Genetic Social and General Psychology Monographs, 126(1), 5-24.

Fullinwider Bush, N. ve Jacobvitz, D. B. (1993). The transition to young adulthood: Generational boundary dissolution and female identity development. *Family Process*, 32(1), 87–103. https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1993.00087.x

Gable, S. L., Gonzaga, G. C. ve Strachman, A. (2006). Will You Be There for Me When Things Go Right? Supportive Responses to Positive Event Disclosures. *Journal of Personality and Social Psychology*. 91(5), 904–917.

Geçtan, E. (2016). *İnsan olmak*. Metis Yayınları.

Gedminiene, R. ve Gudzinskiene, V. (2010). Understanding of Alcoholism As Family Disease. *Socialinis Ugdymas*, 14 (25), 163-172.

Gelles, R. J. (1974). *The Violent Home.* Beverley Hills: Sage.

George, C. ve Solomon, J. (2008). The caregiving system: A behavioral systems approach to parenting. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (2nd ed., pp. 833–856). The Guilford Press.

Geyik, A. (2023). *Yetişkin bireylerde kişilerarası ilişkiler ile ilgili bilişsel çarpıtmalar ve ebeveynleşme olgusu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Beykent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Glading, S. T. (2015). Aile terapisi: Tarihi, kuram ve uygulamaları. İ. Keklik, İ. Yıldırım (Çev. Ed.). *Yapısal Aile Terapisi içinde* (s.257-272). (F. Arıcı Şahin, Çev.). Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.

Gladding, S. T. (2011). *Family therapy: History, theory and practice*. (5th ed.) Pearson Education Inc.

Gladstone, B. M., Boydell, K. M. ve McKeever, P. (2006). Recasting research into children's experiences of parental mental illness: Beyond risk and resilience. *Social Science & Medicine,* 62(10), 2540–2550.

Godsall, R. E., Jurkovic, G. J., Emshoff, J., Anderson, L. ve Stanwyck, D. (2004). Why some kids do well in bad situations: relation of parental alcohol misuse and parentification to children's self-concept. *Substance use & misuse,* 39(5), 789–809.

Goldberg, S. (2000). *Attachment and development*. London: Arnold Press.

Goldner, L., Abir, A. ve Sachar, C. S. (2016). Adolescents' true-self behavior and parent adolescent boundary dissolution: The mediating role of rejection sensitivity. *Child Indicators Research,* 10, 1-22.

Gover, A. R., Kaukinen, C. ve Fox, K. A. (2008). The relationship between violence in the family of origin and dating violence among college students. *Journal of interpersonal violence*, 23(12), 1667-1693.

Grey, E. B., Atkinson, L., Chater, A., Gahagan, A., Tran, A. ve Gillison, F. B. (2022). A systematic review of the evidence on the effect of parental communication about health and health behaviours on children's health and wellbeing. *Preventive Medicine,* 159, 107043.

Griffin, D. ve Bartholomew, K. (1994). The metaphysics of measurement: The case of adult attachment. K. Bartholomew ve D. Perlman (Eds.), *Advances in personal relationships içinde* (Vol. 5, s. 17-52). London: Jessica Kingsley.

Haaken, J. (1993). From Al-anon to ACOA: Codependence and the reconstruction of caregiving. *Journal of Women in Culture and Society,* 18(20), 321-345.

Halil, H., Ünsal, A. ve Kındap-Tepe, Y. (2025). Üniversite öğrencilerinde ebeveynleşmenin demografik değişkenler açısından incelenmesi. *ASERC 2. Uluslararası İnsan ve Toplum Bilimleri Kongresi*, tam metin bildiri, İstanbul.

Halpern, C. T., Oslak, S. G., Young, M. L., Martin, S. L. ve Kupper, L. L. (2001). Partner violence among adolescents in opposite-sex romantic relationships: Findings from the National Longitudinal Study of Adolescent Health. *American journal of public health*, 91(10), 1679-1685.

Hamby, S., Finkelhor, D. ve Turner, H. A. (2012). Teen dating violence: co-occurrence with other victimizations in the national survey of children's exposure to violence (natscev).. *Psychology of Violence*, 2(2), 111-124.

Hancock, K., Keast, H. ve Ellis, W. (2017). The impact of cyber dating abuse on self-esteem: The mediating role of emotional distress. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 11(2).

Harned, M. S. (2001). Abused women or abused men? An examination of the context and outcomes of dating violence. *Violence and victims*, 16(3), 269.

Harned, M. S. (2002). A multivariate analysis of risk markers for dating violence victimization. *Journal of Interpersonal Violence*, 17, 1179–1197.

Harrison, J. ve Grey, B. (2019*). Codependent cure: The no more codependency recovery guide for obtaining detachment from codependence relationships*. Narcissism and Codependency.

Hasanoğlu, C. (2025). *Ebeveynleşme ve depresyon arasındaki ilişkide öz-şefkatin düzenleyici, utanç ve suçluluğun aracı rolünün incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gaziantep.

Haskan Avcı, Ö., Zencir, T., Koç, M. ve Tunç, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin ebeveynleşme düzeylerinin çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi. Şahin, C. (Ed.), *20. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi* (s.141-147). Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği

Hatipoğlu, S. (2010). Başkent Üniversitesi öğrencilerinde flört şiddeti prevalansı anketi. *Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi Ankara*, 52(3).

Havaçeliği, D. (2013). *Partner ilişkilerindeki ilişki bağımlılığının ebeveyn bağlanma stilleri ve madde kullanımı ile ilişkisi.* Ege Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Hazan, C. ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 511-524.

Hedges, K. E. (2012). A family affair: contextual accounts from addicted youth growing up in substance using families. *Journal of Youth Studies*, 15(3), 257-272.

Henton, J., Cate R., Koval, J., Lloyd, S. ve Christopher, S. (1983). Romance and violence in dating relationships. *J Fam Issues*, 4:467- 482.

Hinkin, C. H. ve Kahn, K. (1995). Relationship between alcoholism and marital status in male and female alcoholics. *Journal of Studies on Alcohol,* 56 (2), 196-202.

Hoenigmann Lion, N. M. ve Whitehead, G. I. (2007). The relationship between codependency and borderline and dependent personality traits. *Alcoholism Treatment Quarterly*, 24(4), 55-77.

Holden, S. M. (2011). *Role reversal between mothers with borderline personality disorder and their children during Reunion* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). University of Tennessee.

Holmes, K. ve Sher, L. (2013). Dating violence and suicidal behavior in adolescents. *International journal of adolescent medicine and health*, 25(3), 257-261.

Hooper, L. M. (2007a). The application of attachment theory and family systems theory to the phenomena of parentification. *The Family Journal*, 15(3), 217-223.

Hooper, L. M. (2007b). Expanding the discussion regarding parentification and its various outcomes: Implications for mental health research and practice. *Journal of Mental Health Counseling,* 29, 322-337.

Hooper, L. M. (2008). Defining and understanding parentification: Implications for all counselors. *Alabama Counseling Association Journal*, 34(1), 34-43.

Hooper, L. M. (2009). *Parentification Inventory* (Available from L. M. Hooper, Department of Educational Studies in Psychology, Research Methodology, and Counseling, The University of Alabama, Tuscaloosa, AL 35487).

Hooper, L. M. (2012). Parentification. In R. J. R. Levesque (Ed.), *Encyclopedia of Adolescence*, (Vol. 4, pp. 2023-2031). New York, NY: Springer.

Hooper, L. M., DeCoster, J., White, N. ve Voltz, M. L. (2011). Characterizing the magnitude of the relation between self-reported childhood parentification and adult psychopathology: A meta-analysis. *Journal of Clinical Psychology*, 67(10), 1028- 1043.

Hooper, L. M., Doehler, K., Jankowski, P. J. ve Tomek, S. E. (2012). Patterns ofself reported alcohol use, depressive symptoms, and body mass index in a family sample: The buffering effects of parentification. *The Family Journal*, 20(2), 164-178.

Hooper, L. M., Doehler, K., Wallace, S. A. ve Hannah, N. J. (2011). The Parentification Inventory: Development, validation, and cross-validation. *The American Journal of Family Therapy,* 39(3), 226–241.

Hooper, L. M., Marotta, S. A. ve Lanthier, R. P. (2008). Predictors of Growth and Distress Following Childhood Parentification: A Retrospective Exploratory Study. *Journal of Child and Family Studies,* 17(5), 693-705.

Howe, N. ve Rinaldi, C. M. (2004). You be the big sister: Maternal-preschooler internal state discourse, perspective-taking, and sibling caretaking. *Infant and Child Development: An International Journal of Research and Practice*, 13(3), 217-234.

Hsu, J., Y. ve Wu, C., L. (2004). The study of relationships among sex- role orientation, codependency and self esteem of female adults in Taiwan. *Bulletin of Educational Psychology*, 36 (1), 85-107.

Hutchinson, K. (2012). Predictors of College Students' Dating Violence Perceptions and Help-Seeking Recommendations. *(Doctoral dissertation, The University of Akron).*

Işık, E. (2025). *Genç yetişkin kadınların ebeveynleşme deneyimi ve beden imajı arasındaki ilişki: Mükemmeliyetçilik ve benlik saygısının aracı rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

İftar, M. (2016). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutum ve davranışları* (Yüksek lisans tezi). https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp veri tabanından erişildi (Erişim no. 460101).

Jackson, S. M. (1999). Issues in the dating violence research: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*, 4, 233-247.

Jacobvitz, D. B., Riggs, S. ve Johnson, E. (1999). Cross-sex and same-sex family alliances. Chase N. D. (Ed.), *Burdened children: Theory, research, and treatment of parentification* içinde (s. 34–55). Thousand Oaks, CA: Sage.

Jelastopulu, E. ve Tzoumerka, K. A. (2013). The effects of economic crisis on the phenomenon of parentification. *Universal Journal of Psychology*, 1(3), 145-151.

Jewkes, R. (2002). Intimate Partner Violence: Causes and Prevention. *The Lancet*, 359.9315, 1423-9.

Johnson, L., Chen, Y., Stylianou, A. ve Arnold, A. (2022). *Examining the impact of economic abuse on survivors of intimate partner violence: a scoping review*. BMC Public Health, 22, 1014.

Johnston, J. R. (1990). Role diffusion and role reversal: Structural variations in divorced families and children's functioning. *Family Relations*, 39, 405–413.

Johnston, J. R. (1993). Family transitions and children's functioning: The case of parental conflict and divorce. P. A. Cowan, D. Field, D. A. Hansen, A. Skolnick ve G. E. Swanson (Ed.) *Family, self, and society: Toward a new agenda for family research* içinde (197-234 ss.). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Jones, R. ve Wells, M. (1996). An empirical study of parentification and personality. *The American Journal of Family Therapy*, 24(2), 145-152.

Mirsky, J. (2001). Psychological independence among immigrant adolescents from the former Soviet Union. *Transcultural Psychiatry*, 38(3), 363-373.

Jurkovic, G. J. (1997). *Lost childhoods: The plight of the parentified child.* New York: Brunner Mazel.

Jurkovic, G. J. (1998). Destructive parentification in families: Causes and consequences. In L. L'Abate (Ed.), *Family psychopathology: The relational roots of dyfunctional behavior* (pp. 237–255). The Guilford Press.

Jurkovic, G. J., Jessee, E. H. ve Goglia, L. R. (1991). Treatment of parental children and their families: Conceptual and technical issues. *American Journal of Family Therapy*, 19(4), 302–314. https://doi.org/10.1080/01926189108250862

Jurkovic, G. J., Thirkield, A. ve Morrell, L. (2001). Parentification of adult children of divorce: A multidimensional analysis. Journal of Youth and Adolescence, 30, 245–257.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2017). *Family, self, and human development across cultures: Theory and applications.* New York: Taylor & Francis.

Kale, F. (2021). *Genç yetişkinlerde algılanan romantik ilişki kalitesi, ebeveynleşme düzeyi, ilişkide otantiklik ve ilişkisel benlik değişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Kane, F. A. ve Bornstein, R. F. (2016). Beyond passivity: Dependency as a risk factor for intimate partner violence. *Personality and Mental Health*, 10(1), 12–21.

Kanık Çelik, K. (2022). *Genç yetişkinlerin ebeveynleşme ile yalnızlık ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.

Kaplan, V. (2023). Mental Health States of Housewives: An Evaluation in Terms of Self-perception and Codependency. *International Journal of Mental Health and Addiction,* 1-18.

Karagöbek, A. B. (2014). *The effect of maternal parentification history, maternal attachment styles, socioeconomic status and children's self-construals on parentification roles and perceived parental caregiving* (Unpublished master's thesis). ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Karahan, T. F. ve Sardoğan, M. E. (2004). *Psikolojik danışma ve psikoterapide kuramlar.* Deniz Kültür Yayınları.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi.* Nobel Yayın Dağıtım.

Karatay, G. D. G. (2017). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutum ve davranışları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(1), 62-71.

Karlsson, M. E., Temple, J. R., Weston, R. ve Le, V. D. (2016). Witnessing Interparental Violence and Acceptance of Dating Violence as Predictors for Teen Dating Violence Victimization. *Violence Against Women,* 22 (5), 625-46.

Kaura, S. A. ve Lohman, B. J. (2007). Dating violence victimization, relationship satisfaction, mental health problems, and acceptability of violence: A comparison of men and women. *Journal of family Violence*, 22, 367-381.

Kaya, H. (2025). *Üniversite öğrencilerinin ebeveynleşme yaşantılarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi ve ebeveynleşmenin öz yeterlilik ile ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Konya.

Kelley, M. L., French, A., Bountress, K., Keefe, H. A., Schroeder, V., Ster, K., … Gumienny, L. (2007). Parentification and family responsibility in the family of origin of adult children of alcoholics. *Addictive Behaviors,* 32, 675–685.

Kepir Savoly, D. D., Ulaş, Ö. ve Demirtaş Zorbaz, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabul düzeylerini etkileyen etmenler. T*urkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(42), 173-183.

Kerig, P. K. (2005). Revisiting the construct of boundary dissolution: a multidimensional perspective. *Journal of Emotional Abuse*, 5(2-3), 5-42.

Kırımer Aydınlı F. ve Sümer, N. (2020). Bireysel ve ilişkisel bağlamda algılanan partner duyarlığı: derleme çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları,* 23(46), 88-103.

Kiecolt Glaser, J. K. ve Wilson, S. J. (2017). Lovesick: Couples' relationships and health. *Annual Review of Clinical Psychology,* 13, 421-443.

Knudson, M. T. ve Terrell, K. H. (2012). Codependency, perceived interparental conflict, and substance abuse in the family of origin. *The American Journal of Family Therapy,* 40, 245-257.

Kohut, H. (1977). *Kendiliğin yeniden yapılanması*. İstanbul: Metis Yayınları.

Köyden, D. (2015). *Ebeveynleşme olgusunun depresyon, kaygı, öfke ve obsesif inanış biçimleriyle ilişkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Ensitütüsü, Ankara.

Köyden, D. ve Uluç, S. (2018). Ebeveynleşme ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkide cinsiyetin ve ebeveynleşmeden algılanan yararın rolü. 1. *Türk Psikoloji Dergisi,* 33(81), 28-40.

Krebs, C., Breiding, M. J., Browne, A. ve Warner, T. (2011). The Association Between Different Types Of İntimate Partner Violence Experienced By Women. *Journal of Family Violence*, 26(6), 487-500.

Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L. ve Zwi, A. B. (2002). The world report on violence and health. *Lancet (London, England)*, 360(9339), 1083–1088.

Kuğu, D. (2024). *Yetişkin bireylerin ebeveynleşme olgusunda bağlanma stilleri ve psikolojik esnekliğin etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.

Lancer, D. (2012). *Codependency for Dummies.* New Jersey: Wiley.

Lancer, D. (2017). Codependency Addiction: Stages of Disease and Recovery. *Global Journal of Addiction & Rehabilitation Medicine,* 2(2), 1-2.

Lancer, D. ve Read, M. (2018). Symptoms of codependency. *What is Codependency*.

Laurenceau, J. P., Barrett, L. F. ve Pietromonaco, P. R. (1998). Intimacy as an interpersonal process: the importance of self-disclosure, partner disclosure, and perceived partner responsiveness in interpersonal exchanges. *Journal of personality and social psychology*, 74(5), 1238–1251. https://doi.org/10.1037//0022-3514.74.5.1238

Laurenceau, J.P., Barrett, L. F. ve Rovine, M. J. (2005). The Interpersonal Process Model of Intimacy in Marriage: A Daily-Diary and Multilevel Modeling Approach. *Journal of Family Psychology*, 19(2), 314–323.

Lemay, E. P., Jr., Clark, M. S. ve Feeney, B. C. (2007). *Projection of responsiveness to needs and the construction of satisfying communal relationships. Journal of Personality and Social Psychology*, 92(5), 834–853.

Lindley, N. R., Giordano, P. J. ve Hammer, E. D. (1999). Codependency: Predictors and Psychometric İssues. *Journal of Clinical Psychology*, 55(1), 59-64.

Liverano, A., Aceti, T. ve Giacometto, R. (2023). Love Addiction: From Attachment Theory to Affective Dependency. A Transactional Analysis Perspective and Treatment Protocol. *Transactional Analysis Journal*, 53(4), *357–379.*

Loughead, T. A. (1991). Addictions as a process: Commonalties or copendence. *Contemporary Family Therapy*, 13, 455-470.

Lutman, V. (2019). The complex dynamics of childhood parentification: An overview of theory and research. In *V Families: Opportunities and challenges* (s. 157–194). The Pontifical University of John Paul II in Krakow Press.

Luo, F., DeGue, S. ve Le, V. D. (2022). Estimating from the payer perspective the implementation cost of Dating Matters: a comprehensive teen dating violence prevention model. *Journal of interpersonal violence*, 37(11-12), 1-24.

Madden, A. R. ve Shaffer, A. (2016). The relation between parentification and dating communication: The role of romantic attachment-related cognitions. *The Family Journal*, *24*(3), 256-263. https://doi.org/10.1177/1066480716648682

Magdol, L., Moffitt, T. E., Caspi, A., Newman, D. L., Fagan, J. ve Silva, P. A. (1997). Gender differences in partner violence in a birth cohort of 21-years-olds: Bridging the gap

between clinical and epidemiological approaches. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 65, 68-78.

Mahler, M. S., Pine, F. ve Bergman, A. (1975). *The Psychological Birth of the Infant.* New York: Basic.

Makepeace, J. M. (1981). Courtship violence among college students. *Family relations*, 97-102.

Makin Byrd, K. N. (2009). *A Developmental Model of Partner Violence: A Longıtudinal Study.* The Pennsylvania State University, Department of Psychology.

Marceau, K., Dorn, L. D. ve Susman, E. J. (2012). Stress and puberty-related hormone reactivity, negative emotionality, and parent–adolescent relationships. *Psychone uroendocrinology*, 37(8), 1286-1298.

Martsolf, D. S., Hughes-Hammer C., Estok P. ve Zeller R.A. (1999). Codependency in male and female helping professionals. *Archives of Psychiatric Nursing,* 13 (2), 97- 103.

Masterson, J. F. (1988). *The search for the real self: Unmasking the personality disorders of our age.* Free Press.

Mayes, T. A. (2008). Students with no contact orders against abusive classmates: Recommendations for Educators. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 52(4), 37-44. https://doi.org/10.3200/PSFL.52.4.37-44

McCarthy, K. J., Mehta, R. ve Haberland, N. A. (2018). Gender, power, and violence: A systematic review of measures and their association with male perpetration of IPV. *PloS one*, 13(11), e0207091.

McCarthy, M. H., Wood, J. V. ve Holmes, J. G. (2017). Dispositional pathways to trust: Self-esteem and agreeableness interact to predict trust and negative emotional disclosure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 113(1), 95.

McCauley, H. L., Tancredi, D. J., Silverman, J. G., Decker, M. R., Austin, S. B., McCormick, M. C., Virata, M. C. ve Miller, E. (2013). Gender-equitable attitudes, bystander behavior, and recent abuse perpetration against heterosexual dating partners of male high school athletes. *American journal of public health*, 103(10), 1882–1887.

McDonell, J., Ott, J. ve Mitchell, M. (2010). Predicting dating violence victimization and perpetration among middle and high school students in a rural southern community. *Children and Youth Services Review*, 32(10), 1458-1463.

McGoldrick, M. Carter, B. A. ve Garcia-Preto N. (2014). *The Expanded family life cycle individual, family, social perspectives.* Pearson Education Limited.

McKenna, S. (1995). A *Causal Model of Family İnfluence: The Effects of Family Structure, Birth Order, Familial Satisfaction, and Parentification* [Doktora Tezi, University of Arkansas].

McMahon, T. J. ve Luthar, S. S. (2007). Defining characteristics and potential consequences of caretaking burden among children living in urban poverty. *The American Journal of Orthopsychiatry*, 77(2), 267-281.

Mihalic, S. W. ve Elliott, D. (1997) A social learning theory model of marital violence. *Journal of Family Violence*, 12, 21−47.

Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change.* The Guilford Press.

Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2012). Adult attachment orientations and relationship processes. *Journal of Family Theory & Review*, 4(3), 259–274.

Miller, A. (1981). *The drama of the gifted child.* Basic Books

Miller, A. (1995). *The drama of being a child: The search for the true self.* London: Virago Press.

Minuchin, S. (1974). *Families and Family Therapy.* Cambridge: Harvard University.

Minuchin, P. (1988). Relationship within the family: A systems perspective on development. In R. A. Hinde & J. Stevenson-Hinde (Eds.), *Relationships within families: Mutual influences* (pp. 7–26). Oxford: Clarendon Press.

Minuchin, S. ve Fishman, H. C. (1999). *Family therapy techniques.* Cambridge: Harvard University Press.

Minuchin, S., Montalvo, B., Guerney, B. G., Rosman, B. ve Schumer, F. (1967). *Families of the slums: an exploration of their structure and treatment*, New York, NY: Basic Books.

Mouilso, E. R., Fischer, S. ve Calhoun, K. S. (2012). A prospective study of sexual assault and alcohol use among first-year college women. *Violence and victims*, 27(1), 78–94.

Muehlenhard, C. L. ve Linton, M. A. (1987). Date rape and sexual aggression in dating situations: Incidence and risk factors. *Journal of Counseling Psychology,* 34, 186-196.

Mukba, G. (2013). *Üniversite öğrencilerinde ilişki bağımlılığının bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Van.

Muniz Rivas, M., Vera, M. ve Povedano-Díaz, A. (2019). Parental style, dating violence and gender. *International Journal of Environmental Research and Public Health,* 16(15), 2-16.

Murphy, C. M. ve Hoover, S. A. (1999). Measuring emotional abuse in dating relationships as a multifactorial construct. *Violence and Victims*, 14(1), 39-53.

Murray, C. E. ve Kardatzke, K. N. (2007). Dating violence among college students: Key issues for college counselors. *Journal of College Counseling,* 10(1), 79-89.

Muz, E. (2021). *Erken dönem uyum bozucu şemaların ilişki bağımlılığı ve aldatma eğilimi ile ilişkisi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi.

Nathanson, M., Shorey, R. C., Tirone, V. ve Rhatigan, D. L. (2012). The prevalence of mental health disorders in a community sample of female victims of intimate partner violence. *Partner abuse*, 3(1), 59-75.

Newman, J., Gozu, H., Guan, S., Lee, J., Li, X. ve Sasaki, Y. (2015). Relationship Between Maternal Parenting Style and High School Achievement and Self–Esteem in China, Turkey and U.S.A.1. *Journal of Comparative Family Studies*, 46, 265-288.

Nichols, M. P. ve Scwartz, R. C. (2010). *Family therapy: concepts and methods.* Boston: Allyn and Bacon/Pearson.

Noriega, G., Ramos, L., Medina-Mora, M. E. ve Villa, A. R. (2008). Prevalence of codependence in young women seeking primary health care and associated risk factors. *American Journal of Orthopsychiatry*, 78(2), 199-210.

Nosko, A., Tiev,T., Lawford,H. ve Pratt, W.M. (2011). How Do I Love Thee? Let Me Count Ways: Parenting During Adolescence, Attachement Styles, and Romantic Narratives in Emerging Adulthood. *Developmental Psychology*, 47, 645-657.

O'Brien, P. E. ve Gaborit, M. (1992). Bağımlılık: Kimyasal bağımlılıktan ayrı bir bozukluk. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 48(1), 129-136.

Ok, İ. (2021). *Alkol kullanım bozukluğu olan babaların kız çocuklarındaki ilişki bağımlılığı eğiliminin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi.

O'Keefe, M. (1998). Factors mediating the link between witnessing interparental violence and dating violence. *Journal of Family Violence,* 13, 39–57.

O'Keeffe, G. S. ve Clarke-Pearson, K. (2011). The impact of social media on children, adolescents, and families. *Pediatrics*, 127, 800-804. http://dx.doi.org/10.1542/peds.2011-0054

O'Leary, K. D. (2008). *Couple therapy and physical aggression*. In A. S. Gurman (Ed.), *Clinical Handbook of Couple Therapy* (4th ed., pp. 478-498). New York: Guilford Press.

O'Leary, K. D. ve Smith Slep, A. M. (2003). A dyadic longitudinal model of adolescent dating aggression. *Journal of clinical child and adolescent psychology: the official journal for the Society of Clinical Child and Adolescent Psychology, American Psychological Association, Division 53,* 32(3), 314–327.

Owen, D.W. ve Korkut Owen, F. (2008). *Kadına yönelik aile içi şiddet.* Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, Ankara: Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

Ozaki, R. ve Otis, M. D. (2016). Gender equality, patriarchal cultural norms, and perpetration of intimate partner violence: comparison of male university students in asian and european cultural contexts. *Violence Against Women,* 23(9), 1076-1099.

Oznobishin, O. ve Kurman, J. (2009). Parent–child role reversal and psychological adjustment among immigrant youth in Israel. *Journal of Family Psychology,* 23(3), 405–415.

Özabacı, N. ve Erkan, Z. (2017). *Aile danışmanlığı kuram ve uygulamalara genel bir bakış*. Ankara: Öğretimi, Pegem Akademi.

Özdemir, N. ve Buzlu, S. (2019). Codependency in Nurses and Related Factors. *Annals of Medical Research,* 26(7), 1145-1151.

Özdere, M. ve Kürtül, N. (2018). Flört Şiddeti Eğitiminin, Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine İlişkin Tutumlarına Etkisi. *SSD Journal*, 3(9), 123-136.

Öztürk Akkuş, Ş. (2023). *Erişkinlikte ebeveynleşme ve psikolojik sıkıntı: Benlik ayrışmasının düzenleyici rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Özyeğin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Öztürk Karakuş, H. (2016). Bir sosyal taciz türü olarak ısrarlı takip–stalking-sinema filmleri üzerinden bir değerlendirme. *Route Educational and Social Science Journal*, 5(3), 118-132.

Paino, S. G., Aguilera-Jiménez, N., Rodríguez-Franco, L., Rodríguez-Díaz, F. J. ve Alameda-Bailén, J. R. (2020). Adolescent conflict and young adult couple relationships: Directionality of violence. *International Journal of Psychological Research*, 13(2), 36-48.

Pakenham, K. I. ve Cox, S. (2012). The nature of caregiving in children of a parent with multiple sclerosis from multiple sources and the associations between caregiving activities and youth adjustment overtime. *Psychology & Health,* 27(3), 324-346.

Panaghi, L., Ahmadabadi, Z., Khosravi, N., Sadeghi, M. S. ve Madanipour, A. (2016). Living with addicted men and codependency: The moderating effect of personality traits. *Addiction & health*, 8(2), 98.

Parker, E.M., Debnam, K., Pas, E.T. ve Bradshaw, C.P. (2016). Exploring the Link Between Alcohol and Marijuana Use and Teen Dating Violence Victimization Among High School Students: The Influence of School Context. *Health Education & Behavior*, 43, 528-536.

Passarelli, R., E. (2016). *Teen Dating Violence in a Connected World: Understanding and Exploring Cyber Dating Abuse.* Yüksek Lisans Tezi, Miami Üniversitesi, Ohio.

Pasternak, A. ve Schier, K. (2012). The role reversal in the families of adult children of alcoholics. *Archives of Psychiatry and Psychotherapy,* 3, 51-57.

Patrick, H., Knee, C. R., Canevello, A. ve Lonsbary, C. (2007). The role of need fulfillment in relationship functioning and well-being: A self-determination theory perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92(3), 434- 457.

Peele, S. ve Brodsky, A. (1975). *Love and addiction*. Taplinger.

Peele, S., Brodsky, A. ve Arnold, M. (1992). *Truth about addiction and recovery*. Simon and Schuster.

Peris, T. S. (2006). *An investigatıon of emotional parentification in adolescence* Yayınlanmamış doktora tezi]. University of Virginia.

Peris, T. S. ve Emery, R. E. (2005). Redefining the parent–child relationship following divorce: Examining the risk for boundary dissolution. *Journal of Emotional Abuse*, 5, 169–189.

Peris, T. S., Goeke Morey, M. C., Cummings, E. M. ve Emery, R. E. (2008). Marital conflict and support seeking by parents in adolescence: Empirical support for the parentification construct. *Journal of Family Psychology*, 22(4), 633– 642.

Perrin, M. B., Ehrenberg, M. F. ve Hunter, M. (2013). Boundary diffusion, individuation, and adjustment: Comparison of young adults raised in divorced versus intact families. *Family Relations, 62*, 768–782.

Peterson, K., Sharps, P., Banyard, V., Powers, R. A., Kaukinen, C., Gross, D., Decker, M. R., Baatz, C. ve Campbell, J. (2018). An Evaluation of Two Dating Violence Prevention Programs on a College Campus. *Journal of interpersonal violence*, 33(23), 3630– 3655.

Pietromonaco, P. R. ve Barrett, L. F. (1997). Working models of attachment and daily social interactions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(6), 1409–1423.

Ponizovsky, Y., Kurman, J. ve Roer-Strier, D. (2012). When role reversal and brokering meet: Filial responsibility among young immigrants to Israel from the former Soviet Union. *Journal of Family Psychology*, 26(6), 987.

Poyrazoğlu, E. (2024). *Sahtekar fenomeninin yordanmasında ebeveynleşme ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

Purcell, R., Pathé, M. ve Mullen, P. E. (2001). A study of women who stalk. *American journal of psychiatry*, 158(12), 2056-2060.

Rakovec Felser, Z. (2014). Domestic violence and abuse in intimate relationship from public health perspective. *Health psychology research*, 2(3), 62-67.

Redcay, A. ve Mcmahon, S. (2021). Assessment of Relationship Addiction. *Sexual and Relationship Therapy*, 36(1), 116-125.

Redcay, A. ve Simonetti, C. (2018). Criteria for love and relationship addiction: Distinguishing love addiction from other substance and behavioral addictions. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 25(1), 80-95.

Reis, H. T. (2007). Steps toward the ripening of relationship science. *Personal Relationships*, 14(1), 1–23. https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2006.00139.x

Reis, H. T. (2012). Perceived partner responsiveness as an organizing theme for the study of relationships and well-being. L. Campbell ve T. J. Loving, *Interdisciplinary research on close relationships: The case for integration* içinde (ss. 27-52).

Reis, H. T., Clark, M. S. ve Holmes, J. G. (2004). Perceived partner responsiveness as an organizing construct in the study of intimacy and closeness. In D. J. Mashek & A. Aron (Eds.), *Handbook of closeness and intimacy* (pp. 201–225). Mahwah, NJ: Erlbaum.

Reis, H. T., Crasta, D., Rogge, R. D., Maniaci, M. R. ve Carmichael, C. L. (2017). Perceived Partner Responsiveness Scale (PPRS) (Reis & Carmichael, 2006). *The sourcebook of listening research: Methodology and measures*, 516- 521.

Reis, H. T. ve Gable, S. L. (2015). Responsiveness. *Current Opinion in Psychology*, 1, 67-71.https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2015.01.001

Reis, H. T. ve Patrick, B. C. (1996). Attachment and intimacy: Component processes. In E. T. Higgins & A. W. Kruglanski (Eds.), *Social psychology: Handbook of basic principles* (pp. 523-563). New York, NY: Guilford.

Reis, H. T. ve Shaver, P. (1988). Intimacy as an interper- sonal process. S. W. Duck (Ed.), *Handbook of Personal Relationships* içinde (367–389). Wiley.

Reyome, N. D. ve Ward, K. S. (2007). Self-Reported History of Childhood Maltreatment and Codependency in Undergraduate Nursing Students. *Journal of Emotional Abuse*, 7(1), 37-50.

Rıjavec, M., Brdar, I. ve Miljkovic, D. (2011). Aspirations and Well-Being: Extrinsic vs. Intrinsic Life Goals. *Journal for General Social Issues*, 20(3), 693-710.

Rice, T. M., Kumashiro, M. ve Arriaga, X. B. (2020). Mind the gap: perceived partner responsiveness as a bridge between general and partner-specific attachment security. International Journal of Environmental Research and Public Health, 17(19), 7178.

Rolland, J. S. (1999). Parental illness and disability: A family systems framework. *Journal of Family Therapy*, 21, 242–266.

Rounsaville, B.J., Weissman, M.M., Prusoff, B.A. ve Herceg-Baron, R.L. (1979). Marital disputes and treatment outcome in depressed women. *Comprehensive Psychiatry*, 20(5), 483-490.

Russell, M., Henderson, C. ve Blume, S. (1985). *Children of Alcoholics: A Review of the Literature.* New York: Children of Alcoholics Foundation.

Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. Guilford.

Sarıkaya, B. (2019). *Üniversite öğrencilerinin ebeveynleşme yaşantıları ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.

Say, G. (2024). *Ebeveynleşme ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkide mükemmeliyetçilik ve kontrol odağının aracı, benliğin farklılaşması ve tek ebeveynli olmanın düzenleyici etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Schaef, A. W. (2013). *Escape from intimacy: The pseudo-relationship addictions: Compulsive lovers, codependents, rescuers, controllers, and sex addicts*. HarperOne.

Schaeffer, B. (2011). *Sevgi mi Bağımlılık mı ?*. Çev: Akyüz, G., Yakamoz Yayınları, İstanbul.

Schmideberg, M. (1948). *Children in Need*. London: George Allen & Unwin.

Sears, H. A., Byers, E. S. ve Price, E. L. (2007). The co-occurrence of adolescent boys' and girls' use of psychologically, physically, and sexually abusive behaviours in their dating relationships. *Journal of Adolescence*, 30, 487-504.

Selçuk, E., Karagöbek, A. B. ve Günaydın, G. (2018). Responsiveness as a key predictor of happiness: Mechanisms and unanswered questions. In M. Demir & N. Sümer (Eds.), *Close relationships and happiness* (pp. 1–18). Springer International Publishing/Springer Nature.

Selçuk, E., Stanton, S. C., Slatcher, R. B. ve Ong, A. D. (2017). Perceived partner responsiveness predicts better sleep quality through lower anxiety. *Social Psychological and Personality Science*, 8, 83–92.

Selçuk, K. T., Avcı, D. ve Mercan, Y. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: Flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi, *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (3), 302-308. Erişim adresi: http://journal.acibadem.edu.tr/tr/download/article-file/1701786

Senthil, M. (2016). Family interaction pattern and codependency in spouses of alcohol dependence in comparison with normal control. *International Journal of Research Granthaalayam*, 4(2).

Sezer, S., Ertel, R. ve Ertel, İ. (2020). Bir İktidar Ve Meşrulaştırma Aracı Olarak Flört Şiddeti: Muğla Kötekli Mahallesi Örneği. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 85-115.

Shaver, P. R. ve Mikulincer, M. (2002). Attachment-related psychodynamics. *Attachment & Human Development*, 4(2), 133-161.

Shen, A.C., Chiu, M.Y. ve Gao, J. (2012). Predictors of dating violence among Chinese adolescents: The role of gender-role beliefs and justification of violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 27, 1066 –1089.

Sher, J. K. (1997). Psychological characteristics of children of alcoholics. *Alcohol Health & Research World*, 21 (3), 247-254.

Shorey, R. C., Brasfield, H., Zapor, H. Z., Febres, J., ve Stuart, G. L. (2015). The relation between alcohol use and psychological, physical, and sexual dating violence perpetration among male college students. *Violence against women*, 21(2), 151–164.

Shorey, R. C., Cornelius, T. L. ve Bell, K. M. (2008). A critical review of theoretical frameworks for dating violence: Comparing the dating and marital fields. *Aggression and violent behavior*, 13(3), 185-194.

Shulman, S. ve Connolly, J. (2013). The challenge of romantic relationships in emerging adulthood: Reconceptualization of the field. *Emerging Adulthood*, 1(1), 27–39.

Siegel, B. ve Silverstein, S. (2007). What about me? Growing up with a developmentally disabled sibling. New York: Hachette Books.

Slatcher, R. B., Selcuk, E. ve Ong, A. D. (2015). Perceived partner responsiveness predicts diurnal cortisol profiles 10 years later. *Psychological Science*, 26(7), 972-982.

Smith, D. M. ve Donnelly, J. (2001). Adolescent dating violence: A multi-systemic approach of enhancing awareness in educators, parents, and society. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 21, 53-64.

Smith, P. H., White, J. W. ve Holland, L. J. (2003). A longitudinal perspective on dating violence among adolescent and college-age women. *American Journal of Public Health*, 93(7), 1104-1109.

Spann, L. A. (1989). *Developing a Scale to Measure Codependency* (Unpublished Master's Thesis). Texas Tech University, Lubbox.

Springer, C. A., Britt, T. W. ve Schlenker, B. R. (1998). Codependency: Clarifying the construct. *Journal of Mental Health Counseling*, 20(2), 141.

Sroufe, L. A., Jacobvitz, D., Mangelsdorf, S., DeAngelo, E. ve Ward, M. J. (1985). Generational Boundary Dissolution between Mothers and Their Preschool Children: A Relationship Systems Approach. *Child Development*, 56(2), 317.

Stader, D. L. (2011). Dating violence. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 84(4), 139-143. https://doi.org/10.1080/00098655.2011.564980

Stanger, C. ve Lewis, M. (1993). Ebeveynler, öğretmenler ve çocuklar arasında davranış sorunlarını içselleştirme ve dışsallaştırma konusunda anlaşma. *Klinik Çocuk Psikolojisi Dergisi*, 22(1), 107-116.

Stanton, S. C., Selcuk, E., Farrell, A. K., Slatcher, R. B. ve Ong, A. D. (2019). Perceived partner responsiveness, daily negative affect reactivity, and all-cause mortality: A 20-year longitudinal study. *Psychosomatic Medicine*, 81(1), 7.

Stapleton, L. R. T., Schetter, C. D., Westling, E., Rini, C., Glynn, L. M., Hobel, C. J. ve Sandman, C. A. (2012). Perceived partner support in pregnancy predicts lower maternal and infant distress. *Journal ofFamily Psychology*, 26(3), 453-463.

Stark, D. (2009). *The sense of dissonance: Accounts of worth in economic life.* Princeton University Press.

Stets, J. E. ve Pirog-Good, M. A. (1987). Violence in dating relationships. *Social Psychology Quarterly*, 50(3), 237-246.

Stevens, D. B. (2015). *Parentifification and Separation-Individuation in Siblings of Individuals with a Chronic Illness or Disability.* (Yayımlanmamış doktora tezi). City University of New York/Psychology, New York.

Stonard, K.E. (2020). Correlates of Technology-Assisted Adolescent Dating Violence and Abuse. *Social Education Research*, 1(2), 61–78.

Straus, M. A. (2004). Prevalence of violence against dating partners by male and female university students worldwide. *Violence Against Women*, 10(7), 790-811.

Straus, M. A. (2011). Gender symmetry and mutuality in perpetration of clinical-level partner violence: Empirical evidence and implications for prevention and treatment. *Aggression and Violent Behavior*, 16(4), 279-288.

Stroebe, W. ve Stroebe, M. S. (1996). *The social psychology of social support.* In E. T. Higgins & A. W. Kruglanski (Eds.), *Social Psychology: Handbook of Basic Principles* (pp. 597–622). New York, NY: Guilford Press.

Stuart, G., Moore, T., Gordon, K., Hellmuth, J., Ramsey, S. ve Kahler, C. (2006). Reasons for Intimate Partner Violence Perpetration Among Arrested Women.*Violence Against Women*, 12, 609-621.

Subaşı, N. ve Akın, A. (2003). Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları. Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın, *Hacettepe Üniversitesi Yayınları*, 231-249.

Sugarman, D. B. ve Hotaling, G. D. (1989). Dating violence: Prevalence, context, and risk markers. *Violence in Dating Relationships*, 3-32.

Sussman, S. (2010). Love addiction: Definition, etiology, treatment. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 17(1), 31-45.

Sutherland, E. H., Cressey, D. R. ve Luckenbill, D. (1992). *Principles of criminology* (11. Baskı). New York: General Hall.

Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th ed.). Boston, MA: Pearson.

Taquette, S. R. ve Monteiro, D. L. M. (2019). Causes and consequences of adolescent dating violence: a systematic review. *Journal of injury ve violence research*, 11(2), 137-147.

Taşfiliz, D., Çetiner, E. S. ve Selçuk, E. (2020). Yakın İlişkilerde Algılanan Duyarlılığın Yaş Farklılıkları ve Psikolojik Esenlik ile İlişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 35(86).

Taşfiliz, D., Selçuk, E., Günaydin, G., Slatcher, R. B., Corriero, E. F. ve Ong, A. D. (2018). Patterns of perceived partner responsiveness and well-being in Japan and the United States. *Journal of Family Psychology*, 32(3), 355.

Telzer, E. H. ve Fuligni, A. J. (2009). Daily family assistance and the psychological well-being of adolescents from Latin American, Asian, and European backgrounds. *Developmental Psychology*, 45(4), 1177-1189.

Thomas, J. E. (1999). Everything About Us Is Feminist: The Significance of Ideology in Organizational Change. *Gender ve Society*, 13(1), 101-119.

Thomas, M. A. (2017). *Is parentification a gendered issue? Examining the relevance of gender in adults' lived experiences of childhood parentification* (Doctoral dissertation, Victoria University). Victoria University Research Repository.

Thompson, W. E. (1986). Courtship violence: Toward a conceptual understanding. *Youth & Society*, 18(2), 162-176.

Titzmann, P. F. (2012). Growing up too soon? Parentification among immigrant and native adolescents in Germany. *Journal of Youth and Adolescence*, 41(7), 880-893.

Tjaden, P. ve Thoennes, N. (2000). Full report of the prevalence, incidence, and consequences of violence against women: Findings from the National Violence Against Women Survey. *Washington, DC: U.S. Department of Justice*.

Tolstikova, A. (2010). Codependency in families with alcohol-dependent persons. *Medical Health and Science Journal*, 2(2), 95-99.

Tomeny, T., Barry, T. D., Fair, E. C. ve Riley, R. (2017). Parentification of adult siblings of individuals with autism spectrum disorder. *Journal of Child and Family Studies*, 26(4), 1056–1067.

Tompkins, T. L. (2006). Parentification and maternal HIV infection: Beneficial role or pathological burden ?. *Journal of Child and Family Studies*, 16(1), 108-118.

Topkara, M. (2011). *Kadın Erkek İlişkilerin Psikolojisi*. İstanbul: Karma Yayınevi.

Toplu Demirtaş, E. (2019). Eğitimde Ne Var Ne Yok?! Flört Şiddeti: Okul Odaklı Önlem ve Müdahalede Engeller, İhtiyaçlar, Çözüm Önerileri*, Araştırma Raporu*, Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği.

Toplu Demirtaş, E., Hatipoğlu-Sümer, Z. ve Fincham, F. D. (2017). Intimate partner violence in Turkey: The Turkish intimate partner violence attitude scale-revised. *Journal of Family Violence*, 32, 349-356.

Toplu Demirtaş, E., Hatipoğlu-Sümer, Z. ve White J. W. (2013). The relation between dating violence victimization and commitment among Turkish college women: Does the investment model matter? *International Journal of Conflict and Violence*, 7, 203-215.

Torun Taşlıdağ, S. N. (2025). *Evlatlık inancı ile psikososyal uyum arasındaki ilişkide ebeveynleşmenin rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.

Tunç, A. ve Tezer, E. (2002). Çocuk yetiştirme stilleri ve benlik saygısı arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi,* 3(25).

Tuz, C., Öksüz, M.E. ve Tekiner, A.S. (2015). Kadına yönelik şiddet derecelendirme ölçeği ve mağdurların cinsel deneyimleri ölçeği Türkçe versiyonunun geçerlilik ve güvenilirliği. *Euras J Fam Med,* 4, 83-89.

Türk, B., Hamzaoğlu, N. ve Yayak, A. (2020). Flört şiddeti üzerine bir inceleme. *Türkiye Klinikleri Adli Tıp ve Adli Bilimler Dergisi,* 17(1), 73-81.

Üçok Demir, N., Irmak, M. Y., Murat, D. ve Perdahlı Fiş, N. (2016). Cinsel istismara uğrayan ergen adli olgularda flört ilişkisinde şiddet varlığı. *Anatolian Journal of Psychiatry,* 17, 240-247.

Üstünel, A. O. (2020). A feminist approach to dating violence prevention: Creating change towards safety, equality and mutuality. *Feminizm ve Psychology*, 30(2), 143–164.

Vaillancourt-Morel, M. P., Rosen, N. O., Péloquin, K. ve Bergeron, S. (2023). Maltreatment in childhood and perceived partner responsiveness in adult romantic relationships: A dyadic daily diary and longitudinal study. Journal of Social and Personal Relationships, 28(1), 163-175.

Van Loon, L. M. A., Van de Ven, M. O. M., Van Doesum, K. T. M., Hosman, C. M. H. ve Witteman, C. L. M. (2017). Parentification, stress, and problem behavior of adolescents who have a parent with mental health problems. *Family Process*, 56(1), 141–153.

Van Ouytsel, J., Torres, E., Choi, H. J., Ponnet, K., Walrave, M. ve Temple, J. R. (2017). The Associations Between Substance Use, Sexual Behaviors, Bullying, Deviant Behaviors, Health, and Cyber Dating Abuse Perpetration. *The Journal of school nursing: the official publication of the National Association of School Nurses*, 33(2), 116–122.

Vetere, A. (2001). Structural family therapy. *Child Psychology and Psychiarty Review*, 6(3), 133-139.

Wallerstein, J. S. (1985). The overburdened child: Some long-term consequences of divorce. *Social Work, 30*(2), 116–123.

Weger, H. (2005). Disconfirming communication and self-verification in marriage: Associations among the demand/withdraw interaction pattern, feeling understood, and marital satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22(1), 19–31.

Wei, M., Vogel, D. L., Ku, T. Y. ve Zakalik, R. A. (2005). Adult attachment, affect regulation, negative mood, and interpersonal problems: The mediating roles of emotional reactivity and emotional cutoff. *Journal of Counseling Psychology*, 52(1), 14-24.

Wells, M. ve Jones, R. (2000). Childhood Parentification and Shame-Proneness: A Preliminary Study. *American Journal of Family Therapy*, 28(1), 19-27.

Wesley, L. (2011). *The relationship between adult attachment style, problem solving skills, attitudes toward women, and ıntimate partner violence.* (Doctoral Thesis). Howard University, Washington.

West, M. L. ve Keller, A. E. (1991). Parentification of the child: A case study of Bowlby's compulsive care-giving attachment pattern. *American Journal of Psychotherapy*, 45(3), 425–431.

Westrup, D. ve Fremouw, W. J. (1998). Stalking behavior: A review and suggested functional analytic technology. *Aggression and Violent Behavior*, 3(3), 255-274.

Wincentak, K., Connolly, J. ve Card, N. (2017). Teen dating violence: A meta-analytic review of prevalence rates. *Psychology of Violence*, 7(2), 224–241.

Winnicott, D. W. (1965). *The maturational process and facilitating environment: Studies in the theory of emotional development.* New York: International Universities Press.

Winton, C. A. (2002). *Children as Caregivers: Parental and Parentified Children*. Boston, MA: Allyn and Bacon.

Woodin, E. M. ve O'Leary, K. D. (2009). Theoretical approaches to the etiology of partner violence. In D. J. Whitaker ve J. R. Lutzker (Eds.), *Preventing partner violence: Research and evidence-based intervention strategies* (pp. 41–65). American Psychological Association.

Yalın, A., Oral, N., Gökler, I. ve Yılmaz, B. (2007). Aile Terapisi. Ayla Soykan Aysev ve Yasemin Işık Taner (Ed.), *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları* içinde (s. 917-932). İstanbul: Golden Print.

Yapabaş, S. (2018). *Fazla kilolu ve obez yetişkin bireylerde yeme davranışlarının öfke ve ilişki bağımlılığı ile olan ilişkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi. İstanbul.

Yıldırım, F. (2016). *Aile öngörülemezliği ve ebeveynleşmenin üniversite öğrencilerinin depresyon düzeyleri, öfke tarzları ve obsesif inanışları üzerindeki etkilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yıldırım, S. ve Terzioğlu, F. (2018). Şiddetin farklı bir yüzü: flört şiddeti, etkileri ve etkileyen faktörler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 21(4), 285-292.

Yıldız, A. S. (2004). Ebeveyn Tutumları ve Saldırganlık. *Polis Bilimleri Dergisi*, 6(3), 131-150.

Yıldız, Y. (2017). *Tek ebeveynli çocukların yaşam deneyimleri* [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Yiğitalp, G., Ertem, M. ve Özkaynak, V. (2007). Üniversite öğrencilerinin şiddet konusunda deneyimleri ve bu konudaki görüşleri. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni,* 6, 131-136.

Yolcu, D. (2019). *Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti: Benlik saygısı, algılanan ilişki özyeterliği ve bağlanma biçimlerinin rolü* (Tez No. 585617) (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Yörük Tepe, İ. (2021). *Üniversite öğrencilerinin aşka ve flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi) (Yök Tez Erişim no. 688026).

Yumuşak, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları, toplumsal cinsiyetçilik ve narsisistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi) (Yök Tez Erişim no. 350200).

Zayas, V., Mischel, W., Shoda, Y. ve Aber, J. L. (2011). Roots of adult attachment: Maternal caregiving at 18 months predicts adult attachment to peers and partners. *Social Psychological and Personality Science*, 2, 289–297.

Zencir, T. (2018). *Çocuklukta ebeveynleştirilme, evlilik doyumu ve depresyon* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Zencir, T. ve Haskan Avcı, Ö. (2019). Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği-Yetişkin Formu'nun Geliştirilmesi: Bir Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48(1), 531-553.

Zencir, T. (2021). The examination of relationships among personal-familial qualifications, levels of parentification, depression and marital satisfaction of married individuals. *Eğitim Ve Toplum Araştırmaları Dergisi*,8 (2), 258-279. https://doi.org/10.51725/etad.923021

Zick, C. D. ve Allen, C. R. (1996). The impact of parents' marital status on the time adolescents spend in productive activities. *Family Relations, 45*, 65-71.

Zimmer, S. (2017). *Dating violence and victimization*. Salem Press Encyclopedia.

EKLER

EK-1: Bilgilendirilmiş Onam Formu

Değerli katılımcı, bu araştırma İstanbul Kent Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programı kapsamında Dr. Öğr. Üyesi Levent KURT danışmanlığında Psikolog İlayda TELLİ tarafından yürütülmektedir.Bu araştırmanın amacı, İstanbul'da yaşayan genç yetişkinlerde ebeveynleşme olgusunun algılanan partner duyarlılığı, flört şiddeti ve ilişkide bağımlılık ile ilişkilerinin incelenmesidir.Araştırmada sizden "Kişisel Bilgi Formu", “Ebeveynleşme Envanteri”, “Flört Şiddeti Ölçeği”, "Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeği" ve "Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği" ölçeklerini doldurmanız istenecektir.Bu çalışmada katılımcıların maruz kalabileceği güvenlik ve gizlilik tehditlerinin en aza indirilmesi amaçlanmaktadır. Anket çalışması katılımcılar için online ortamda yapılacaktır ve veriler tamamen anonim olarak analiz edilecektir. Katılımcının onam formunu onaylaması verilen anketlere doğru cevap verdiğine onay verdiği anlamına gelmektedir. Araştırma ölçeklerini cevaplandırmanız 20 dakika sürmektedir.

Araştırmaya katılan katılımcılar aşağıdaki kriterlere uyum sağlamalıdır:

İstanbul’da ikamet etmek, 18-30 yaş arasında olmak, romantik ilişkisi en az altı aydır süren heteroseksüel bireyler, en az 1 kardeş sahibi olmak. (Katılımcı, ailenin tek çocuğu olmamalıdır. Kendinden küçük kardeşe/ablaya/abiye sahip olmalıdır.)

Araştırmanın yayınlanması durumunda, kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Çalışma kapsamında sizden hiçbir ücret talep edilmeyecek olup size de herhangi bir ücret ödenmeyecektir. Araştırma gönüllülük esasına dayanmakta olup, hiçbir risk veya zorlama içermemektedir. Genel olarak, araştırmada kullanılan materyaller rahatsızlık verecek türden sorular içermemektedir fakat araştırma sırasında kendinizi herhangi bir nedenden dolayı rahatsız hissederseniz çalışmayı bırakabilirsiniz. Araştırmaya katıldığınız için teşekkür ederiz.

Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı onaylıyor musunuz ?

□ Onaylıyorum

□ Onaylamıyorum

EK-2: Kişisel Bilgi Formu

1) Yaşınız:.....

2) Cinsiyetiniz:

- □ Kadın
- □ Erkek
- □ Diğer:.....

3) Medeni Durumunuz:

- □ Evli
- □ Bekar

4) Bekar iseniz aşağıdakilerden hangisi ilişki durumunuzu tanımlar ?

- □ Flört
- □ Sözlü
- □ Nişanlı
- □ Uzun süreli ilişki

5) İlişki süreniz ?

- □ 6 ay-1 yıl
- □ 1-2 yıl
- □ 2-3 yıl
- □ 3-4 yıl
- □ 4-5 yıl
- □ 5-10 yıl
- □ 10 yıl ve üzeri

6) Kaç kardeşiniz var ? : .....

7) Ailenizin kaçıncı çocuğusunuz ? : .....

8) Anne ve babanız:

- □ Birlikteler
- □ Boşandılar
- □ Anne kaybı
- □ Baba kaybı
- □ Anne-baba kaybı

9) Boşandılar ise anne-babanız boşandıklarında siz kaç yaşındaydınız?: .....

10) Ekonomik açıdan kendinizi aşağıdaki ölçek üzerinde nereye yerleştireceğinizi işaretleyiniz (1- alt gelir grubu, 7- üst gelir grubu).

- □ 1
- □ 2
- □ 3
- □ 4

- □ 5
- □ 6
- □ 7

11) Aylık ortalama geliriniz (Ev toplamı): .....

12) Çocukluğunuzun en uzun geçtiği yerleşim birimi nedir ?

- □ Köy
- □ Kasaba
- □ İlçe merkezi
- □ İl merkezi
- □ Büyükşehir
- □ Metropol (İstanbul,İzmir,Ankara)

13) Eğitim durumunuz nedir (Son aldığınız diplomaya göre belirtiniz) ?

- □ Okur/yazar
- □ İlkokul
- □ Ortaokul
- □ Lise
- □ Üniversite
- □ Lisansüstü

EK-3: Ebeveynleşme Envanteri

YÖNERGE: Aşağıdaki sorular siz büyürken, kendiniz ve ailenizle ilgili sahip olduğunuz düşünceleriniz, davranışlarınız ve duygularınız ile ilgilidir. Lütfen her cümleyi dikkatle okuyun. Cümlenin 1 (hiçbir zaman doğru değil) ve 5 (her zaman doğru) arasında sizin için ne kadar doğru olduğuna dayanarak bir cevap seçin. Her soruyu mümkün olduğunca doğru yanıtladığınızdan emin olun.

BU SORULARIN SİZİN BÜYÜDÜĞÜNÜZ DÖNEM HAKKINDA OLDUĞUNU UNUTMAYIN.

Durum	1	2	3	4	5
1.Üzgün olduklarında ya da duygusal zorluklar yaşadıklarında, kardeşlerimi rahatlatmam beklendi.					
5.Anne babama önemli kararlar almalarında yardım ettim.					
6.Her gece kardeşlerimin yattığından emin olmak benim görevimdi.					
10.Çalıştım ve aile bütçesine katkıda bulundum.					
11. Kardeşlerimin (kız ya da erkek) ev ödevlerini tamamlamalarına yardımcı olmaktan sorumluydum.					
12. Ailemde bir anlaşmazlık olduğunda aile üyelerimin yardım istediği ilk kişiydim.					
13. Kardeşlerimi disipline eden esas kişi bendim.					
14.Sık sık anne babamın (ya da ailedeki bakım veren yetişkinlerin) arasındaki sorunları çözmeye yardım ettim.					
15. Aile içindeki rolümden gerçekten keyif aldım.					

EK-4: Algılanan Partner Duyarlılığı Ölçeği

Lütfen şu anki romantik partnerinizle (yani sevgiliniz ya da eşinizle) ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
hiç doğru değil		biraz doğru		kısmen doğru		oldukça doğru		tamamen doğru

	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**
1.Nasıl biri olduğumu çok iyi bilir.									
2.Gerçek ben"i görür.									
3.İyi yönlerimi ve kusurlarımı benim kendimde gördüğüm gibi görür.									
5.Zayıf yönlerimi de dahil her şeyimi takdir eder.									
6.Beni iyi tanır.									
7.Beni anlar.									
8.Çoğu zaman en iyi yönlerimi görür.									
10. Ne düşündüğümün ve hissettiğimin farkındadır.									

EK-5: Flört Şiddeti Ölçeği

Lütfen şu anki romantik partnerinizle (yani sevgiliniz ya da eşinizle) ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

	Hiçbir zaman	**Nadiren**	**Ara sıra**	**Sıklıkla**	**Çok sık**
1.Partnerimin kimlerle (arkadaş, aile vb.) görüşeceğine karıştım.					
3.Partnerimi benim yerime arkadaşları ile vakit geçirmesinden dolayı suçladım.					
5.Partnerimi güçlü bir şekilde ittim.					
6.Partnerime bir şey fırlattım/attım.					
9.Partnerimin kolunu veya bacağını sıktım.					
11. Partnerimin üzerine yürüdüm.					
12. Partnerimin saçını çektim.					
13. Partnerime sesimi yükselttim/bağırdım.					
14. Partnerimin benimle cinsel ilişki yaşaması için ısrar ettim.					

EK-6: Romantik İlişkilerde Bağımlılık Ölçeği

Lütfen şu anki romantik partnerinizle (yani sevgiliniz ya da eşinizle) ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

	Hiçbir zaman	**Bazen**	**Sıklıkla**	**Her zaman**
1.Ona aşırı derecede ihtiyaç duyuyorum.				
2.Ona ulaşamadığım zamanlar mutsuz ve huzursuz oluyorum.				
3.Onu kıskanıyorum.				
4.Onun yalnızca bana ait olmasını istiyorum.				
5.Onun her hareketini kontrol ediyorum.				
6.Onu memnun etmek için kendi değerlerimi önemsemiyorum.				
7.İlişkilerimde problem yaşamamak için partnerimin istediklerini yapıyorum.				

EK-7: Etik Kurul Onayı

Toplantı Sayısı : 2025/02
Toplantı Tarihi : 13.02.2025
Toplantı Saati : 11:00

T.C.
İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER
ARAŞTIRMA ETİK KURULU

Toplantıya Katılanlar

Doç. Dr. Bülent DEMİR	Başkan / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Fazilet Ahu ÖZMEN AKALIN	Üye / İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
Doç. Dr. Ahmet İlkay CEYHAN	Üye / İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Mesut ÖZEL	Üye / İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Rukiye KÖROĞLU	Üye / İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Tanju ÖZDENİZ	Üye / İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi İlknur SAYAN	Üye / Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hüseyin DOĞAN	Raportör / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sekreteri

GÜNDEM

1-Etik kurul başvuru formu bırakan öğretim üyelerinin durumlarının görüşülmesi.

2-Etik kurul başvuru formu bırakan Tezli Yüksek Lisans programı öğrencilerinin durumlarının görüşülmesi.

3-Konu değişikliği sonucu yeniden etik kurul başvuru formu bırakan Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisinin durumunun görüşülmesi.

KARARLAR

1-Etik kurul başvuru formları bırakan öğretim üyelerinin durumlarının aşağıdaki şekliyle kabulüne;

2-Etik kurul başvuru formu bırakan Tezli Yüksek Lisans programı öğrencilerinin durumlarının aşağıdaki şekliyle kabulüne;

I. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü 235041013 numaralı Klinik Psikoloji (Tezli) Yüksek Lisans programı öğrencilerinden **İlayda TELLİ**'nin, "**İstanbul'da Yaşayan Genç Yetişkinlerde Ebeveynleşme Olgusunun Algılanan Partner Duyarlılığı, Flört Şiddeti ve İlişkide Bağımlılık İle İlişkilerinin İncelenmesi**" adlı tez çalışması gereği araştırmanın yöntemine dair anket sorularının uygulanmasının etik olarak uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

ÖZ GEÇMİŞ

İlayda TELLİ, 2022 yılında T.C. Demiroğlu Bilim Üniversitesi Psikoloji lisans programından mezun oldu. Lisans eğitimi süresince Esenyurt Necmi Kadıoğlu Devlet Hastanesi'nde ve rehabilitasyon merkezinde gönüllü ve zorunlu stajlarını tamamladı. Mezuniyetinin hemen ardından 2022 yılı içerisinde Marmara Üniversitesi Aile Danışmanlığı eğitim programına dahil olarak Aile Danışmanı sertifikasına sahip oldu. Uzmanlık eğitimi için 2023 yılında İstanbul Kent Üniversitesi Klinik Psikoloji tezli yüksek lisans programına kabul edildi. 2023 yılı Nisan ayı itibariyle İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesinde İBB Ders Atölyeleri, İBB Öğrenci Yurtları ve İBB Tercih Danışmanlığı projelerinde merkezi sınavlara hazırlanan öğrencilere ve üniversite öğrencilerine motivasyonel danışmanlık, rehberlik, bireysel ve grupla psikolojik danışmanlık, tercih danışmanlığı ve psikoterapi hizmetlerini vermeye devam etmektedir.